

Brussel, 17 november 2017  
(OR. en)

---

---

**Interinstitutioneel dossier:  
2016/0375 (COD)**

---

---

**7204/4/17  
REV 4**

**ENER 109  
CLIMA 61  
CODEC 365**

**NOTA**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| van:         | het secretariaat-generaal van de Raad                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| aan:         | het Comité van permanente vertegenwoordigers                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Nr. Comdoc.: | 15090/17 ENER 412 CLIMA 167 IA 123 CODEC 1788 REV 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Betreft:     | Advies van de raad voor regelgevingstoetsing bij het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de governance van de energie-unie, tot wijziging van Richtlijn 94/22/EG, Richtlijn 98/70/EG, Richtlijn 2009/31/EG, Verordening (EG) nr. 663/2009, (EG) nr. 715/2009, Richtlijn 2009/73/EG, Richtlijn 2009/119/EG van de Raad, Richtlijn 2010/31/EU, Richtlijn 2012/27/EU, Richtlijn 2013/30/EU en Richtlijn (EU) nr. 2015/652 van de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013.<br>- Algemene oriëntatie |

1. Het voorzitterschap streeft ernaar tijdens de zitting van de Raad TTE (Energie) op 18 december tot een algemene oriëntatie over dit voorstel te komen. Nadat het op 27 oktober aspecten van hernieuwbare energie heeft besproken<sup>1</sup>, wordt het Coreper thans verzocht zich te buigen over de gehele ontwerprichtlijn in bijlage dezes, teneinde hierover overeenstemming te bereiken en de tekst met het oog op een algemene oriëntatie aan de Raad TTE voor te leggen.

---

<sup>1</sup> Zie doc. 7204/2/17 REV 2, waarin een overzicht staat van het rapportage- en iteratief proces en van het indicatief traject voor hernieuwbare energie.

Over de meeste belangrijke punten is een grotendeels overeenstemming bereikt (bijvoorbeeld inzake regionale samenwerking, het iteratieve proces met de data voor het indienen van rapporten, de energie-unie en comités klimaatverandering, of is een evenwichtig compromis gevonden (bijvoorbeeld inzake het traject voor hernieuwbare energie en het mechanisme om een tekorten weg te werken). In de toelichting hieronder komen de hoofdpunten aan bod in dezelfde volgorde als in de wetgevingstekst, teneinde de bespreking van resterende punten die delegaties nog te berde willen brengen, te vergemakkelijken.

## 2. *Hoofdpunten*

### *a) Vroege inspanningen*

De definitie van "vroege inspanningen" in artikel 2, punt 19, waarbij een lidstaat beter doet dan zijn streefcijfer voor 2020 of 2030, wordt gebruikt in de context van de inspanningen van de lidstaten op het gebied van hernieuwbare energie: vroege inspanningen kunnen worden overwogen wanneer:

- de lidstaten hun nationale bijdrage bepalen (artikel 5, lid 1, punt d, v);
- de Commissie reageert op de ontwerp-NECP's (artikel 9, lid 2, punt a); en
- de Commissie reageert op onvoldoende ambitieuze plannen (artikel 27, leden 1 en 2) en op onvoldoende resultaten (artikel 27, lid 4).

In het meest recente compromis van het voorzitterschap is bepaald dat ook de situatie waarin een lidstaat zijn 2020-streefcijfers "eerder verwezenlijkt" (in *of vóór* 2020), hieronder valt.

### *b) Hernieuwbare energie en ambitie + prestatiekloof*

Aansluitend op de besprekingen van het Coreper van 27 oktober is het niveau vastgesteld van de "twee referentiepunten" in 2023 en 2025 op de indicatieve trajecten van de lidstaten/de Unie (artikel 4, punt a, 2, i en artikel 25, lid 2); sommige lidstaten pleiten daarbij voor hogere of lagere percentages. Als het traject van de Unie op deze referentiepunten niet voldoet, komt er een verplichting voor aanvullende maatregelen, die moeten worden genomen door de lidstaten die hetzij onvoldoende ambities hadden hetzij hun eigen referentiepunten niet hebben gehaald (artikel 27, lid 4).

Dezelfde "aanvullende maatregelen" moeten de lidstaten nemen in geval zij onder het "referentieaandeel" van hun nationale streefcijfers voor 2020 uitkomen (artikel 27, lid 4bis)<sup>2</sup>. Een van de aanvullende maatregelen waaruit lidstaten kunnen kiezen is het "financiële mechanisme" in artikel 27, leden 4, 4bis en 4ter, dat de Commissie door middel van uitvoeringshandelingen moet instellen.

Een lidstaat kan bij het vaststellen van zijn geplande nationale bijdrage voor hernieuwbare energie (artikel 5, lid 1, punt d) gebruik maken van een niet-limitatieve lijst van "relevante omstandigheden", en dezelfde elementen kunnen later door de Commissie worden gebruikt als limitatieve lijst van "objectieve criteria" bij het beoordelen van het ambitieniveau van een individuele lidstaat met betrekking tot zowel de *ontwerp*-NECP's (artikel 9, lid 2, punt a) als de definitieve NECS's (artikel 27, lid 1), maar wanneer er sprake is van een kloof op het Unietraject (artikel 27, lid 4); Op basis van deze beoordeling kan de Commissie vervolgens de betrokken lidstaten niet-kwantitatieve aanbevelingen doen. Sommige lidstaten wensen meer duidelijkheid over de methode die de Commissie moet gebruiken voor de op deze objectieve criteria gebaseerde beoordeling.

### ***c) Rapportering***

De belangrijkste doelstellingen en streefcijfers die in de NECP's van de lidstaten moeten worden opgenomen, staan in artikel 4, terwijl de nadere bepalingen daarover in bijlage I staan. Met het oog op de politieke zichtbaarheid en het evenwicht van de vijf dimensies van de energie-unie, en omdat verscheidene delegaties vragende partij zijn voor meer dubbele bepalingen in artikel 4 en bijlage I, zijn voor elk van deze dimensies in artikel 4 sleutelbepalingen inzake rapportage opgenomen.

Er zij op gewezen dat ook de tweejarige voortgangsverslagen (artikel 15-22) soortgelijke rapportagebepalingen als die in artikel 4 en bijlage I bevatten; elke relevante wijziging van artikel 4 en/of bijlage I dient derhalve in deze artikelen goed tot uiting te komen.

Verscheidene lidstaten pleiten voor minder rapportagevoorschriften; sommige lidstaten willen er meer.

---

<sup>2</sup> Nota: deze bepaling over het referentieaandeel heeft betrekking op artikel 3, lid 3, van de ontwerpverordening hernieuwbare energie, en - via dat artikel - op bijlage I daarbij met de bindende streefcijfers voor 2020 van de lidstaten; de formulering in de governance-verordening en in de verordening hernieuwbare energie moet ervoor zorgen dat de lidstaten niet "dubbel gestraft" worden. Zie ook overwegingen 35 bis en 35 ter.

*d) Interconnecties*

Sommige lidstaat willen dat meer belang wordt gehecht aan het streefcijfer om in 2030 een elektriciteitsinterconnectie van minstens 15 % te bereiken, zoals dat in artikel 4, punt d), staat; zij stellen daartoe een mechanisme voor dat het bereiken van dit streefdoel veilig stelt en vragen om het interconnectieniveau van een lidstaat te koppelen aan zijn verplichtingen op het gebied van hernieuwbare energie. Sommige lidstaten zijn hier fel tegen gekant en willen dat deze bepaling wordt geschrapt of ingrijpend wordt gewijzigd, zoals de Commissie voorstelt. Daardoor ziet het voorzitterschap maar één evenwichtig compromis, namelijk het handhaven van de tekst van het Commissievoorstel.

3. Het Coreper wordt verzocht alle door de delegaties ter sprake gebrachte hangende kwesties te bespreken en daarover tot een akkoord te komen ter voorbereiding op het aanstaande akkoord in de Raad over de algemene oriëntatie.

---

p.m. Wijzigingen ten opzichte van het vorige document ( 7204/3/17 REV 3) zijn **vetgedrukt en onderstreept**, schrappingen zijn weergegeven met [] of [...].

Wijzigingen ten opzichte van het Commissievoorstel zijn nog steeds **vetgedrukt** en aangegeven met [].

Voorstel voor een

**VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD**

**inzake de governance van de energie-unie en van klimaatactie,**

**tot wijziging van Richtlijn 94/22/EG, Richtlijn 98/70/EG, Richtlijn 2009/31/EG,  
Verordening (EG) nr. 663/2009, Verordening (EG) nr. 715/2009, Richtlijn 2009/73/EG,  
Richtlijn 2009/119/EG van de Raad, Richtlijn 2010/31/EU,  
Richtlijn 2012/27/EU, Richtlijn 2013/30/EU en Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad en  
tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013**

(voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 192, lid 1,  
en artikel 194, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

[Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité<sup>3</sup>,]

[Gezien het advies van het Comité van de Regio's<sup>4</sup>,]

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

---

<sup>3</sup> PB C , , blz. .

<sup>4</sup> PB C , , blz. .

- (1) Deze verordening bevat de noodzakelijke wettelijke basis voor een betrouwbare en transparante governance die garandeert dat de doelstellingen en streefcijfers van de energie-unie worden gehaald door complementaire, coherente en ambitieuze inspanningen van de Unie en de lidstaten, en die tegelijk de beginselen van de Unie op het gebied van betere regelgeving bevordert.
- (2) De Europese energie-unie bestaat uit vijf belangrijke dimensies: energiezekerheid de interne energiemarkt; energie-efficiëntie; koolstofarm maken; en onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.
- (3) Het doel van een veerkrachtige energie-unie met een ambitieus klimaatbeleid als kern-element is om de consumenten in de Unie, zowel gezinnen als bedrijven, zekere, duurzame, concurrerende en betaalbare energie te geven; dit vereist een fundamentele transformatie van het Europees energiesysteem. **Deze transformatie van het energiesysteem hangt ook nauw samen met de noodzaak om de kwaliteit van het milieu te behouden, te beschermen en te verbeteren, en om het behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen te bevorderen, met name door energie-efficiëntie en -besparing te stimuleren en nieuwe en hernieuwbare vormen van energie te ontwikkelen.** Dat doel kan alleen worden bereikt door gecoördineerd optreden waarbij wetgevende en niet-wetgevende maatregelen op EU- en nationaal niveau worden gecombineerd.
- (4) Het voorstel van de Commissie is parallel met een reeks initiatieven inzake sectoraal energiebeleid opgesteld, met name op het gebied van hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en marktontwerp, en is samen met deze initiatieven vastgesteld. Deze initiatieven vormen een pakket onder het overkoepelende thema "energie-efficiëntie eerst", het mondiale leiderschap van de Unie op het vlak van hernieuwbare energie, en een eerlijke deal voor energieconsumenten.
- (5) De Europese Raad heeft op 24 oktober 2014 overeenstemming bereikt over het kader voor klimaat en energie voor 2030, op basis van vier belangrijke streefcijfers op **EU-niveau**: een afname van de broeikasgasemissies in de gehele economie met minstens 40 %, een verbetering van de energie-efficiëntie met minstens 27 % **als indicatief streefcijfer dat in 2020 wordt herzien**, met het oog op een niveau van 30 %, een aandeel van minstens 27 % hernieuwbare energie in het energieverbruik van de Unie en ten minste 15 % voor de koppeling van elektriciteitsnetten. De Raad heeft gepreciseerd dat het streefcijfer voor hernieuwbare energie bindend is op het niveau van de Unie en moet worden bereikt door bijdragen van de lidstaten, vanuit de noodzaak om gezamenlijk het streefcijfer van de Unie te halen.

- (6) Het bindend streefcijfer om de broeikasgasemissies in de gehele economie van de Unie tegen 2030 met minstens 40 % te doen dalen in vergelijking met 1990 is tijdens de zitting van de Raad Milieu op 6 maart 2015 formeel goedgekeurd als de voorgenomen nationaal vastgestelde bijdrage van de Unie en haar lidstaten aan de Overeenkomst van Parijs. De Overeenkomst van Parijs is door de Unie geratificeerd op 5 oktober 2016<sup>5</sup> en in werking getreden op 4 november 2016. Zij vervangt het Protocol van Kyoto uit 1997, dat niet zal worden voortgezet na 2020. In het licht hiervan moet het systeem van de Unie voor monitoring en rapportering van emissies en verwijderingen worden geactualiseerd.
- (7) De Europese Raad heeft op 24 oktober 2014<sup>6</sup> ook besloten dat een betrouwbaar en transparant governancestelsel zonder onnodige administratieve rompslomp moet worden ontwikkeld dat ertoe moet bijdragen dat de EU haar energiebeleidsdoelstellingen kan halen, en tegelijk de lidstaten de nodige flexibiliteit kan bieden en volledig recht kan doen aan hun vrijheid om zelf hun energiemix te bepalen. De Raad benadrukte dat deze governance moet berusten op de bestaande bouwstenen, zoals nationale klimaatprogramma's en nationale plannen voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, en dat de planning en rapportering, waar deze nog afzonderlijk gedaan worden, moeten worden gestroomlijnd en gebundeld. De Raad stemde er ook mee in de rol en de rechten van de consument, en de transparantie en voorspelbaarheid voor investeerders te vergroten, onder meer dankzij een systematische monitoring van belangrijke indicatoren voor een betaalbaar, veilig, concurrerend, zeker en duurzaam energiesysteem, de coördinatie van nationaal energiebeleid te vergemakkelijken en regionale samenwerking tussen lidstaten te bevorderen.
- (8) In de strategie voor de energie-unie van de Commissie van 25 februari 2015 is bepaald dat er behoefte is aan een geïntegreerde governance om ervoor te zorgen dat de energie-gerelateerde acties op Europees, regionaal, nationaal en lokaal niveau stuk voor stuk bijdragen tot de doelstellingen van de energie-unie, en aan verbreding van het bestuur - na het klimaat- en energiekader 2030 —voor alle vijf dimensies van de energie-unie.

---

<sup>5</sup> Besluit (EU) 2016/1841 van de Raad van 5 oktober 2016 betreffende de ondertekening namens de Europese Unie van de Overeenkomst van Parijs, die is aangenomen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (PB L 282 van 19.10.2016, blz. 1).

<sup>6</sup> Conclusies van de Europese Raad van 23 en 24 oktober 2014 (EUCO 169/14).

- (9) In haar mededeling over de stand van de energie-unie van 18 november 2015<sup>7</sup> heeft de Commissie voorts gepreciseerd dat geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, die betrekking hebben op alle vijf dimensies van de energie-unie, noodzakelijke instrumenten zijn voor een meer strategische planning van het energie- en klimaatbeleid. In het kader van de stand van de energie-unie vormen de richtsnoeren van de Commissie aan de lidstaten over geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen de basis waarop de lidstaten nationale plannen beginnen op te stellen voor de periode 2021 tot en met 2030, en zijn de belangrijkste pijlers van het governanceproces uiteengezet. In de stand van de energie-unie is ook gepreciseerd dat de governance moet worden verankerd in de wetgeving.
- (10) In de conclusies van de Raad van 26 november 2015<sup>8</sup> wordt onderkend dat de governance van de energie-unie een essentieel instrument zal zijn bij het doelmatig en doeltreffend opzetten van de energie-unie en bij het verwezenlijken van de doelstellingen ervan. De Raad benadrukte dat het governancestelsel moet worden gebaseerd op de beginselen van integratie van strategische planning en rapportering van de tenuitvoerlegging van klimaat- en energiebeleid en op coördinatie tussen de actoren die op EU-, regionaal en nationaal niveau verantwoordelijk zijn voor het energie- en klimaatbeleid. De Raad beklemtoonde ook dat de governance ervoor moet zorgen dat de overeengekomen energie- en klimaatstreefcijfers voor 2030 worden gehaald, en dat de collectieve vooruitgang van de Unie richting beleidsdoelstellingen in de vijf dimensies van de energie-unie wordt gemonitord.
- (11) In zijn Resolutie van 15 december 2015 "Op weg naar een Europese energie-unie"<sup>9</sup> verwacht het Europees Parlement dat het bestuurskader voor de energie-unie na 2020 ambitieus, betrouwbaar, transparant en democratisch zal zijn, dat het Parlement er volledig aan zal deelnemen en dat dit bestuurskader ervoor zal zorgen dat de klimaat- en energie-doelstellingen voor 2030 worden gehaald.

---

<sup>7</sup> Mededeling "Stand van de energie-unie 2015" van 18.11.2015, COM(2015)572 final.

<sup>8</sup> Conclusies van de Raad van 26 november 2015 (14459/15).

<sup>9</sup> Resolutie van het Europees Parlement van 15 december 2015 "Op weg naar een Europese energie-unie" (2015/2113(INI)).

- (12) Daarom moet de governance van de energie-unie er in de eerste plaats op gericht zijn de doelstellingen van de energie-unie te verwezenlijken, en met name de streefcijfers van het klimaat- en energiekader voor 2030. **Deze doelstellingen en streefcijfers vloeien voort uit het energiebeleid van de Unie en uit de noodzaak om de kwaliteit van het milieu te behouden, te beschermen en te verbeteren, en om het behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen te bevorderen, zoals de Verdragen van de EU voor-**  
**schrijven. Geen enkele van deze onlosmakelijk verbonden doelstellingen is als**  
**secundair ten opzichte van de andere te beschouwen.** Deze verordening is derhalve gekoppeld aan sectorale wetgeving ter uitvoering van de klimaat- en energiestreefcijfers voor 2030. Hoewel de lidstaten flexibiliteit nodig hebben om beleidsmaatregelen te kiezen die het beste passen bij hun energiemix en -voorkeuren, moet die flexibiliteit verenigbaar zijn met verdere marktintegratie, grotere concurrentie, de verwezenlijking van klimaat- en energiedoelstellingen en de geleidelijke omschakeling naar een koolstofarme economie.
- (13) Voor de omschakeling naar een koolstofarme economie zijn veranderingen in het investeringsgedrag en stimuleringsmaatregelen op alle beleidsgebieden noodzakelijk. Om de broeikasgasemissies te doen dalen, moeten de efficiëntie en het innovatievermogen van de Europese economie gestimuleerd worden; deze daling zal met name leiden tot een verbetering van de luchtkwaliteit.
- (14) Aangezien broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen grotendeels afkomstig zijn uit dezelfde bronnen, kan een beleid van broeikasreductie ook voordelen hebben voor de luchtkwaliteit, waardoor op korte termijn sommige of alle kosten van de beperking van broeikasgasemissies kunnen worden gecompenseerd. Aangezien de gegevens die worden gerapporteerd uit hoofde van Richtlijn 2001/81/EG van het Europees Parlement en de Raad<sup>10</sup> een belangrijke input vormen voor de opstelling van de BKG-inventaris en de nationale plannen, moet het belang van het verzamelen en rapporteren van consistente gegevens tussen Richtlijn 2001/81/EG en de BKG-inventaris worden erkend.

---

<sup>10</sup> Richtlijn 2001/81/EG van het Europees Parlement en de Raad inzake nationale emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen (PB L 309 van 27.11.2001, blz. 22).

- (15) Uit de ervaring die is opgedaan met Uitvoeringverordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad<sup>11</sup> blijkt dat er behoefte is aan synergieën en samenhang met rapporteringsinstrumenten en andere wetgevingsinstrumenten, met name Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad<sup>12</sup>, Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad<sup>13</sup>, Verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad<sup>14</sup> en Verordening (EG) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad<sup>15</sup>. Het gebruik van consistente gegevens voor de rapportering van broeikasgasemissies is essentieel om de kwaliteit van emissierapportering te garanderen.
- (16) Overeenkomstig het streven van de Commissie naar betere regelgeving moet de governance van de energie-unie leiden tot een forse verlaging van de administratieve lasten voor de lidstaten, de Commissie en de andere instellingen van de Unie, en moet ze bijdragen tot de coherentie en toereikendheid van het beleid en de maatregelen op het niveau van de Unie en de lidstaten met betrekking tot de omschakeling van het energiesysteem naar een koolstofarme economie.

---

<sup>11</sup> Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende een bewakings- en rapportagesysteem voor de uitstoot van broeikasgassen en een rapportagemechanisme voor overige informatie op nationaal niveau en op het niveau van de Unie met betrekking tot klimaatverandering, en tot intrekking van Beschikking nr. 280/2004/EG (PB L 165 van 18.6.2013, blz. 13).

<sup>12</sup> Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap (PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32).

<sup>13</sup> Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 januari 2006 betreffende de instelling van een Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen (PB L 33 van 4.2.2006, blz. 1).

<sup>14</sup> Verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken (PB L 304 van 14.11.2008, blz. 1).

<sup>15</sup> Verordening (EG) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende gefluoreerde broeikasgassen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 842/2006 (PB L 150 van 20.5.2014, blz. 195).

- (17) De doelstellingen van de energie-unie moeten worden verwezenlijkt via een combinatie van initiatieven van de Unie en coherente nationale beleidslijnen in geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen. De sectorale wetgeving van de Unie op het gebied van energie en klimaat bevat eisen inzake planning, die nuttige instrumenten zijn om veranderingen teweeg te brengen op nationaal niveau. De invoering van deze eisen op verschillende tijdstippen heeft geleid tot overlappingsen en gebrek aan aandacht voor synergieën en interacties tussen beleidsgebieden. De huidige afzonderlijke planning, rapportering en monitoring op de gebieden klimaat en energie moet daarom zoveel mogelijk worden gestroomlijnd en geïntegreerd.
- (18) De geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen moeten gelden voor een periode van tien jaar en een overzicht bieden van het huidige energiesysteem en de beleidssituatie. Deze plannen moeten nationale doelstellingen bevatten voor elk van de vijf essentiële dimensies van de energie-unie en bijbehorende beleidsmaatregelen om deze doelstellingen te behalen; de plannen moeten ook gebaseerd zijn op analyses. In de nationale plannen voor de eerste periode van 2021 tot en met 2030 moet bijzondere aandacht worden besteed aan de 2030-streefcijfers voor de vermindering van broeikasgasemissies, hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en interconnectie van elektriciteit. De lidstaten dienen ervoor te zorgen dat de nationale plannen verenigbaar zijn met en bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling. **Bij het opstellen van de nationale plannen kunnen lidstaten op bestaande nationale strategieën of plannen voortbouwen. Voor het eerste ontwerp van nationaal plan en voor het eerste nationale plan zijn termijnen bepaald die verschillen van die voor volgende plannen, zodat de lidstaten voldoende tijd hebben om hun eerste plan voor te bereiden nadat deze verordening is vastgesteld. De lidstaten worden desalniettemin aangemoedigd hun eerste ontwerp van nationale plan zo vroeg mogelijk in 2018 in te dienen, zodat er voldoende voorbereidingstijd is, in het bijzonder, voor de faciliterende dialoog die op grond van de Overeenkomst van Parijs in 2018 moet plaatsvinden.**
- (19) Er moet een verplicht model voor de nationale plannen worden vastgesteld om te garanderen dat alle nationale plannen ver genoeg gaan en om de samenstelling en vergelijking van de nationale plannen te kunnen vergemakkelijken; dit model biedt de lidstaten ook voldoende flexibiliteit om de nationale plannen, waarin de nationale voorkeuren en specifieke omstandigheden tot uiting moeten komen, in detail uit te werken.

- (20) De uitvoering van beleidslijnen en maatregelen op het gebied van energie en klimaat heeft gevolgen voor het milieu. Daarom moeten de lidstaten ervoor zorgen dat het publiek in een vroeg stadium reële mogelijkheden tot inspraak krijgt bij de voorbereiding van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, indien van toepassing overeenkomstig de bepalingen van Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad<sup>16</sup> en het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden van de Economische Commissie van de Verenigde Naties voor Europa (VN/ECE) van 25 juni 1998 (hierna het "Verdrag van Aarhus"). De lidstaten moeten er ook voor zorgen dat de sociale partners worden betrokken bij de opstelling van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen.
- (21) Regionale samenwerking is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat de doelstellingen van de energie-unie effectief worden verwezenlijkt. De lidstaten moeten de gelegenheid krijgen opmerkingen te maken over de plannen van andere lidstaten alvorens deze definitief worden vastgesteld, teneinde tegenstrijdigheden en mogelijke negatieve gevolgen voor andere lidstaten te vermijden en ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke doelstellingen collectief worden bereikt. Regionale samenwerking bij het opstellen en voltooiën van nationale plannen en bij de latere uitvoering van de nationale plannen is van essentieel belang om de maatregelen doeltreffender en doelmatiger te maken en de marktintegratie en energiezekerheid te bevorderen.
- (22) De nationale plannen moeten stabiel zijn, d.w.z. dat de nationale beleidslijnen en maatregelen transparant en voorspelbaar moeten zijn, teneinde te zorgen voor investeringszekerheid. Om de lidstaten de kans te geven zich aan te passen aan sterk gewijzigde omstandigheden, moeten zij één keer tijdens de tienjarige periode de gelegenheid krijgen hun plannen te actualiseren. Voor de plannen voor de periode van 2021 tot en met 2030 moeten de lidstaten de kans krijgen hun plannen te actualiseren voor **30 juni [ ] 2024**. Streefcijfers, doelstellingen en bijdragen mogen alleen worden gewijzigd als dit tot hogere ambities leidt, met name wat betreft de energie- en klimaatstreefcijfers voor 2030. In het kader van deze actualisering moeten de lidstaten inspanningen leveren om eventuele negatieve gevolgen voor het milieu, die duidelijk worden tijdens de geïntegreerde rapportering, te beperken.

---

<sup>16</sup> Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30).

- (23) Stabiele lage-emissiestrategieën op lange termijn zijn van cruciaal belang om bij te dragen tot economische transformatie, werkgelegenheid, groei en de verwezenlijking van bredere doelstellingen op het gebied van duurzame ontwikkeling, en om op billijke en kosten-effectieve wijze te werken aan de verwezenlijking van de langetermijndoelstelling van de Overeenkomst van Parijs. De partijen bij de Overeenkomst van Parijs worden bovendien verzocht om uiterlijk in 2020 hun strategieën voor de afname van broeikasgasemissies op lange termijn (tegen het midden van deze eeuw) mee te delen.
- (24) De sectorale Uniewetgeving op het gebied van energie en klimaat bevat niet alleen eisen inzake planning, maar ook inzake rapportering; vele daarvan zijn geschikte instrumenten gebleken om veranderingen op nationaal niveau teweeg te brengen, maar zijn op uiteenlopende tijdstippen ingevoerd, wat geleid heeft tot overlappingsen en gebrek aan aandacht voor synergieën en interacties tussen beleidsterreinen zoals beperking van broeikasgasemissies, hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en marktintegratie. Om een juist evenwicht te vinden tussen de noodzaak van een goede follow-up van de uitvoering van nationale plannen en de noodzaak om de administratieve lasten te verminderen, moeten de lidstaten tweejaarlijkse voortgangsverslagen opstellen over de uitvoering van de actieplannen en andere ontwikkelingen in het energiesysteem. Sommige verslagen, met name uit hoofde van de rapporteringseisen op klimaatgebied die voortvloeien uit het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) en de regelgeving van de Unie, moeten echter nog steeds op jaarbasis worden opgesteld.
- (25) In de geïntegreerde voortgangsverslagen van de lidstaten moeten de in het model voor de nationale plannen vermelde elementen tot uiting komen. Gezien het technische karakter van de geïntegreerde voortgangsverslagen en het feit dat de eerste in 2023 moeten worden ingediend, moet een model voor deze verslagen worden opgesteld. De voortgangsverslagen moeten worden opgesteld om te zorgen voor transparantie ten aanzien van de Unie, andere lidstaten en marktdeelnemers, met inbegrip van de consumenten. Ze moeten elk van de vijf dimensies van de energie-unie betreffen en, voor de eerste periode, tegelijk ook de nadruk leggen op de gebieden waarop de streefcijfers van het klimaat- en energiekader voor 2030 betrekking hebben.

- (26) Uit hoofde van het UNFCCC zijn de Unie en haar lidstaten verplicht om, op basis van vergelijkbare methoden die zijn overeengekomen door de Conferentie van de Partijen, nationale inventarissen van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van alle broeikasgassen op te stellen, regelmatig te actualiseren, te publiceren en in te dienen bij de Conferentie van de Partijen. De broeikasgasinventarissen zijn essentieel om de vorderingen met het decarboniseren te volgen en om de naleving van de wetgeving op klimaatgebied te beoordelen, met name Verordening [OP: handeling nr. XXX betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties door de lidstaten van 2021 tot en met 2030 voor een veerkrachtige energie-unie en om aan de verbintenissen uit hoofde van de Overeenkomst van Parijs te voldoen, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad betreffende een bewakings- en rapportagesysteem voor de uitstoot van broeikasgassen en een rapportagemechanisme voor overige informatie op nationaal niveau en op het niveau van de Unie met betrekking tot klimaatverandering]<sup>17</sup> ([de " [Verordening [ ] [ESR]"] en Verordening [OP: handeling nr. XXX inzake de opname van broeikasgasemissies en -verwijderingen door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw in het klimaat- en energiekader 2030 en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad betreffende een bewakings- en rapportagesysteem voor de uitstoot van broeikasgassen en overige informatie met betrekking tot klimaatverandering] (de "[LULUCF-verordening]")<sup>18</sup>.
- (27) Overeenkomstig besluit 1/CP.16 van de Conferentie van de Partijen bij het UNFCCC moeten nationale regelingen worden vastgesteld voor de raming van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van alle broeikasgassen. De onderhavige verordening moet de vaststelling van deze nationale regelingen mogelijk maken.

---

<sup>17</sup> PB L [...] van [...], blz. [...].

<sup>18</sup> PB L [...] van [...], blz. [...].

- (28) Uit de ervaring die is opgedaan met de uitvoering van Verordening (EU) nr. 525/2013 is het belang gebleken van transparantie, nauwkeurigheid, consistentie, volledigheid en vergelijkbaarheid van informatie. Voortbouwend op die ervaring moet deze verordening ervoor zorgen dat de lidstaten verslag uitbrengen over hun beleidslijnen en maatregelen en prognoses, als een essentieel onderdeel van de voortgangsverslagen. De informatie in die verslagen is van essentieel belang om de tijdige naleving van de verbintenissen uit hoofde van Verordening [ ] [ESR] aan te tonen. De toepassing en voortdurende verbetering van systemen op het niveau van de Unie en de lidstaten, gekoppeld aan betere begeleiding bij de rapportering, zou aanzienlijk moeten bijdragen tot een voortdurende verbetering van de informatie die nodig is om de vooruitgang wat betreft het decarboniseren te volgen.
- (29) Deze verordening moet ervoor zorgen dat de lidstaten verslag uitbrengen over hun aanpassing aan de klimaatverandering en financiële en technische steun en ondersteuning van de capaciteitsopbouw verstrekken aan ontwikkelingslanden, waardoor de toezeggingen die de Unie heeft gedaan in het kader van het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs gemakkelijker kunnen worden nagekomen. Informatie over nationale aanpassingsmaatregelen en steun is ook van belang in de context van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, vooral met betrekking tot de aanpassing aan de negatieve gevolgen van de klimaatverandering voor de veiligheid van de energievoorziening van de Unie, zoals de beschikbaarheid van koelwater in elektriciteitscentrales en van biomassa voor energie, en informatie over steun die relevant is voor de externe dimensie van de energie-unie.
- (30) Om de administratieve lasten voor de lidstaten en de Commissie te beperken, moet de Commissie een online-rapporteringsplatform opzetten om de communicatie te vergemakkelijken en de samenwerking te bevorderen. Dat zal [ ] een tijdige indiening van verslagen, **alsmede** [ ] meer transparantie over de nationale rapportering **faciliteren**. Het elektronisch rapporteringsplatform moet voortbouwen op bestaande rapporteringsprocessen databanken en elektronische hulpmiddelen, deze aanvullen en er profijt van trekken, zoals die van het Europees Milieuagentschap, Eurostat, het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek en de lessen die zijn getrokken uit het milieubeheer- en milieuauditsysteem van de Unie.

- (31) Wat betreft de gegevens die aan de Commissie moeten worden verstrekt via nationale planning en rapportering, mag de informatie van de lidstaten niet dezelfde zijn als de informatie die al in dezelfde vorm beschikbaar is gesteld via Eurostat, in de context van Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad<sup>19</sup>, en nog steeds beschikbaar is bij Eurostat met dezelfde waarden. De gerapporteerde gegevens en prognoses in de nationale energie- en klimaatplannen moeten, voor zover beschikbaar en passend wat de timing ervan betreft, voortbouwen op en consistent zijn met de gegevens van Eurostat en de methode die gebruikt wordt voor de rapportering van Europese statistieken overeenkomstig Verordening (EG) nr. 223/2009.
- (32) Het is van cruciaal belang dat de Commissie nationale plannen en de tenuitvoerlegging ervan beoordeelt aan de hand van voortgangsverslagen, teneinde de collectieve doelstellingen van de strategie voor de energie-unie te verwezenlijken. Voor de eerste periode van tien jaar heeft dit met name betrekking op de 2030-streefcijfers voor energie en klimaat op het niveau van de Unie en de nationale bijdragen aan deze streefcijfers. Deze beoordeling dient om de twee jaar te worden uitgevoerd, en alleen indien nodig om het jaar, en dient te worden verwerkt in de verslagen van de Commissie over de stand van de energie-unie.
- (33) De luchtvaart heeft effecten op het mondiale klimaat door de uitstoot van CO<sub>2</sub> en andere emissies, zoals stikstofoxiden, en door mechanismen zoals de bevordering van cirruswolken. In het licht van de snel toenemende wetenschappelijke kennis over deze effecten, voorziet Verordening (EU) nr. 525/2013 reeds in een geactualiseerde beoordeling van de niet-CO<sub>2</sub>-gerelateerde effecten van de luchtvaart op het klimaat. De in dit verband gebruikte modellen moeten aan de wetenschappelijke vooruitgang worden aangepast. Op basis van haar evaluatie van deze effecten kan de Commissie ter zake dienende beleidsopties voor het aanpakken van die gevolgen in overweging nemen.

---

<sup>19</sup> Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 betreffende de Europese statistiek en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1101/2008 betreffende de toezending van onder de statistische geheimhoudingsplicht vallende gegevens aan het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen, Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad betreffende de communautaire statistiek en Besluit 89/382/EEG, Euratom van de Raad tot oprichting van een Comité statistisch programma van de Europese Gemeenschappen (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 164).

(34) Om de samenhang tussen het nationale en EU-beleid en de doelstellingen van de energie-unie te helpen garanderen, moet permanent overleg plaatsvinden tussen de Commissie en de lidstaten. In voorkomend geval moet de Commissie aanbevelingen doen aan de lidstaten, onder meer ook over het ambitieniveau van het ontwerp van de nationale plannen, over de verdere tenuitvoerlegging van de beleidslijnen en maatregelen van de aangemelde nationale plannen, en over andere nationale beleidslijnen en maatregelen die van belang zijn voor de tenuitvoerlegging van de energie-unie. **Hoewel aanbevelingen overeenkomstig artikel 288 van het VWEU niet verbindend zijn, dienen de lidstaten toch terdege [] rekening te houden met die aanbevelingen en in de daaropvolgende voortgangsverslagen toe te lichten hoe er gevolg aan is gegeven [].** **Wat betreft hernieuwbare energie dient de beoordeling van Commissie gebaseerd te zijn op de objectieve criteria, niet-kwalitatief van aard te blijven en geen kwantitatieve niveaus van de nationale ambitie voor het jaar 2030 te bevatten.** Indien de Commissie een aanbeveling over het ontwerp van nationaal plan van een lidstaat uitbrengt, dient zij dat zo snel mogelijk te doen, omdat zij enerzijds bepaalde gekwantificeerde geplande bijdragen van alle lidstaten moet samentellen om de ambitie op Unieniveau te bepalen, en anderzijds de betrokken lidstaat voldoende tijd moet bieden om terdege rekening te houden met de aanbevelingen van de Commissie vóór hij de laatste hand legt aan zijn nationaal plan, en moet voorkomen dat het nationaal plan van de lidstaat vertraging oploopt.

**(34bis) De kosteneffectieve inzet van hernieuwbare energie is een essentiële en primaire parameter om de objectieve criteria te beoordelen. De kostenstructuur van de inzet van hernieuwbare energie is ingewikkeld en varieert aanzienlijk per lidstaat. De structuur omvat niet alleen gewoonweg de kosten van subsidieregelingen, maar ook onder andere de kosten van de koppeling van de installaties, van een back-upsysteem, van het beveiligen van het systeem en de kosten in verband met milieubeperkingen. Wanneer lidstaten op basis van dit criterium worden vergeleken, moeten bijgevolg alle met de inzet verband houdende kosten in aanmerking worden genomen, ongeacht of zij worden gedragen door de lidstaat, eindverbruikers of projectontwikkelaars.**

- (35) Indien het ambitieniveau van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen of de actualiseringen daarvan niet volstaat om de doelstellingen van de energie-unie collectief te verwezenlijken en, tijdens de eerste periode, met name de 2030-streefcijfers voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, dan moet de Commissie maatregelen op het niveau van de Unie nemen om te garanderen dat deze doelstellingen en streefcijfers collectief worden bereikt (en dus het tekort aan ambitie te verhelpen). Indien de Unie onvoldoende vooruitgang zou boeken om deze doelstellingen en streefcijfers te bereiken, dient de Commissie niet alleen aanbevelingen uit te vaardigen, maar ook op het niveau van de Unie maatregelen **[] voor te stellen en gebruik te maken van toepasselijke bevoegdheidsdelegaties**, of moeten de lidstaten aanvullende maatregelen nemen om te garanderen dat die doelstellingen en streefcijfers worden gehaald (en dus het tekort aan tastbare resultaten te verhelpen). Bij het verdelen van de inspanningen die moeten worden geleverd om de collectieve streefcijfers te bereiken, moet rekening worden gehouden met vroegtijdige ambitieuze bijdragen van lidstaten aan het **2030-streefcijfer [] voor energie-efficiëntie. Voor die maatregelen moet ook rekening worden gehouden met door lidstaten met betrekking tot hun streefcijfer voor 2030 geleverde vroege inspanningen door het verwezenlijken in 2020 van een aandeel energie uit hernieuwbare bronnen dat zijn bindend streefcijfer overschrijdt of door het boeken van snelle vooruitgang bij de implementatie van zijn bijdrage aan het bindende streefcijfer van de Unie van minstens 27 % hernieuwbare energie in 2030**. Op het gebied van hernieuwbare energie kunnen die maatregelen ook betrekking hebben op **vrijwillige** financiële bijdragen van lidstaten aan een financieringsplatform dat wordt beheerd door de Commissie en dat zou worden gebruikt om bij te dragen aan **de meest kostenefficiënte** projecten op het gebied van hernieuwbare energie in de gehele Unie, **waardoor de lidstaat de mogelijkheid heeft tegen de laagst mogelijke kosten bij te dragen aan het halen van het streefcijfer van de EU**. []<sup>20</sup> Op het gebied van energie-efficiëntie kunnen aanvullende maatregelen met name tot doel hebben de energie-efficiëntie van producten, gebouwen en vervoer te verbeteren.

---

<sup>20</sup> Noot: zin verplaatst naar nieuwe overweging 35bis.

**(35 bis)** De nationale streefcijfers van lidstaten voor hernieuwbare energie voor 2020 moeten fungeren als uitgangspunt voor hun nationale indicatieve traject voor de periode 2021 tot en met 2030. Daarnaast moeten zij voor deze periode een verplicht referentie-aandeel vormen dat tevens deel uitmaakt van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767]. Dat betekent dat in deze periode het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto eindverbruik van energie van elke lidstaat niet lager mag liggen dan dit referentieaandeel.

**(35ter)** Indien een lidstaat zijn referentieaandeel, gemeten over een periode van één jaar, niet handhaaft, dient hij binnen één jaar extra maatregelen te nemen om dit tekort ten opzichte van zijn referentiescenario goed te maken. Indien een lidstaat die noodzakelijke maatregelen daadwerkelijk heeft genomen en zijn verplichting om het tekort goed te maken is nagekomen, moet hij worden geacht vanaf het moment waarop het tekort in kwestie zich voordeed te voldoen aan de verplichtingen van zijn referentiescenario, zowel in het kader van deze verordening als in het kader van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767].

**(35 quater)** Om de lidstaten en de Commissie in staat te stellen tot passende monitoring en vroegtijdige corrigerende maatregelen en om free-rider gedrag te voorkomen, moeten de indicatieve trajecten van alle lidstaten (en bijgevolg ook het indicatieve traject van de Unie) in 2023 en 2025 minstens voorzien in bepaalde minimumpercentages van de totale voor 2030 beoogde toename van hernieuwbare energie, die in deze verordening is bepaald. De Commissie zal de verwezenlijking van deze referentiepunten in 2023 en 2025 beoordelen op basis van onder meer de geïntegreerde nationale voortgangsverslagen van de lidstaten over energie en klimaat die de lidstaten respectievelijk in 2025 en 2027 moeten indienen.

- (36) De Unie en haar lidstaten moeten ernaar streven zo actueel mogelijke informatie over hun broeikasgasemissies en -verwijderingen te verstrekken. Deze verordening moet het mogelijk maken die ramingen zo snel mogelijk op te stellen, op basis van statistische en andere gegevens, zoals, waar passend, op de ruimtevaart gebaseerde gegevens van het programma voor wereldwijde monitoring voor milieu en veiligheid (Global Monitoring for Environment and Security) en die van andere satellietssystemen.
- (37) De benadering van Beschikking 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad<sup>21</sup>, met een jaarlijkse rapporteringsronde, moet worden voorgezet in Verordening [ ] [ESR]. Dat vereist een uitgebreide beoordeling van de broeikasgasinventarissen van de lidstaten om de naleving en, voor zover nodig, de uitvoering van corrigerende acties te kunnen beoordelen. De door de lidstaten ingediende broeikasgasinventarissen moeten op het niveau van de Unie worden bekeken om te garanderen dat de naleving van Verordening [ ] [ESR] op geloofwaardige, consistente, transparante en tijdige wijze wordt beoordeeld.
- (38) De lidstaten en de Commissie moeten nauw samenwerken op alle gebieden die betrekking hebben op de implementatie van de energie-unie; **[ ] wat betreft aangelegenheden in verband met deze verordening moet ook het Europees Parlement hier nauw bij betrokken worden [ ].** Waar nodig moet de Commissie de lidstaten bijstaan bij de tenuitvoerlegging van deze verordening, met name met de opstelling van de nationale plannen en bijbehorende capaciteitsopbouw.
- (39) De lidstaten moeten ervoor zorgen dat in de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen rekening wordt gehouden met de meest recente landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester.

---

<sup>21</sup> Beschikking nr. 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 inzake de inspanningen van de lidstaten om hun broeikasgasemissies te verminderen om aan de verbintenissen van de Gemeenschap op het gebied van het verminderen van broeikasgassen tot 2020 te voldoen, PB L 140 van 5.6.2009, blz. 136.

- (40) Indien noodzakelijk en in overeenstemming met zijn jaarlijks werkprogramma, moet het Europees Milieuagentschap de Commissie bijstaan bij de evaluatie-, monitoring- en rapporteringswerkzaamheden.
- (41) De bevoegdheid om handelingen vast te stellen overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) moet aan de Commissie worden gedelegeerd om het algemene kader voor geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen (model) te wijzigen, **zodat het wordt aangepast aan de wijzigingen van het Uniekader voor energie- en klimaatbeleid die rechtstreeks en specifiek verband houden met de bijdragen van de Unie in het kader van de UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs [...]**, om rekening te houden met wijzigingen in het aardopwarmingsvermogen (GWP) en internationaal overeengekomen richtsnoeren voor inventarisering, om inhoudelijke eisen vast te stellen voor het inventarisatiesysteem van de Unie en om de registers op te zetten overeenkomstig artikel 33. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadpleging overgaat, onder meer op deskundigenniveau, in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen moeten het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip ontvangen als de deskundigen van de lidstaten, en moeten hun deskundigen systematisch toegang hebben tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen. De Commissie moet, indien nodig, ook rekening houden met besluiten in het kader van het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs.
- (42) Teneinde uniforme voorwaarden voor de uitvoering van artikel 15, lid 3, artikel 17, lid 4, artikel 23, lid 6, **artikel 30, lid 6**, artikel 31, leden 3 en 4, en artikel 32, lid 3 van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. Deze bevoegdheden moeten worden uitgeoefend overeenkomstig Verordening (EU) nr. 182/2011<sup>22</sup>.

---

<sup>22</sup> Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

- (43) De Commissie moet in haar taken in het kader van deze verordening worden bijgestaan door een Comité van de energie-unie en een Comité klimaatverandering, om uitvoerings-handelingen op te stellen.

[ ]

- (44) De Commissie moet de tenuitvoerlegging van deze verordening in 2026 evalueren en wijzigingsvoorstellen doen indien dit nodig is om de goede tenuitvoerlegging van de verordening en de verwezenlijking van de doelstellingen ervan te garanderen. Bij een dergelijke evaluatie moet rekening worden gehouden met gewijzigde omstandigheden en de resultaten van de algemene inventarisatie van de Overeenkomst van Parijs.
- (45) Deze verordening moet leiden tot de integratie, wijziging, vervanging en intrekking van bepaalde plannings-, rapporterings- en monitoringverplichtingen in sectorale energie- en klimaatwetgeving van de Unie, teneinde te zorgen voor een gestroomlijnde en geïntegreerde benadering van planning, rapportering en monitoring. De volgende wetteksten moeten derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd:
- Richtlijn 94/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruikmaken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen<sup>23</sup>;
  - Richtlijn 98/70/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 1998 betreffende de kwaliteit van benzine en van dieselbrandstof en tot wijziging van Richtlijn 93/12/EG van de Raad<sup>24</sup>;
  - Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad<sup>25</sup>;

---

<sup>23</sup> PB L 164 van 30.6.1994, blz. 3.

<sup>24</sup> PB L 350 van 28.12.1998, blz. 58.

<sup>25</sup> PB L 140 van 5.6.2009, blz. 114.

- Verordening (EG) nr. 663/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 houdende vaststelling van een programma om het economisch herstel te bevorderen via financiële bijstand van de Gemeenschap aan projecten op het gebied van energie<sup>26</sup>;
- Verordening (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1775/2005<sup>27</sup>;
- Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG<sup>28</sup>;
- Richtlijn 2009/119/EG van de Raad van 14 september 2009 houdende verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden<sup>29</sup>;
- Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen<sup>30</sup>;
- Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG<sup>31</sup>;
- Richtlijn 2013/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende de veiligheid van offshore olie- en gasactiviteiten en tot wijziging van Richtlijn 2004/35/EG<sup>32</sup>;

---

<sup>26</sup> PB L 200 van 31.7.2009, blz. 31.

<sup>27</sup> PB L 211 van 14.8.2009, blz. 36.

<sup>28</sup> PB L 211 van 14.8.2009, blz. 94.

<sup>29</sup> PB L 265 van 9.10.2009, blz. 9.

<sup>30</sup> PB L 153 van 18.6.2010, blz. 13.

<sup>31</sup> PB L 315 van 14.11.2012, blz. 1.

<sup>32</sup> PB L 178 van 28.6.2013, blz. 66.

- Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad van 20 april 2015 tot vaststelling van berekeningsmethoden en rapportageverplichtingen overeenkomstig Richtlijn 98/70/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de kwaliteit van benzine en van dieselbrandstof<sup>33</sup>.

- (46) De bepalingen van Verordening (EU) nr. 525/2013 moeten ook volledig worden geïntegreerd in de onderhavige verordening. Bijgevolg moet Verordening (EU) nr. 525/2013 met ingang van 1 januari 2021 worden ingetrokken. Om er evenwel voor te zorgen dat Beschikking nr. 406/2009/EG verder wordt uitgevoerd uit hoofde van Verordening (EU) nr. 525/2013 en dat een aantal aspecten in verband met de tenuitvoerlegging van het Protocol van Kyoto nog onderworpen zijn aan wetgeving, moeten sommige bepalingen van toepassing blijven na deze datum.
- (47) Daar de doelstellingen van deze verordening niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen van het voorgestelde optreden beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

---

<sup>33</sup> PB L 107 van 25.4.2015, blz. 26.

# HOOFDSTUK 1

## ALGEMENE BEPALINGEN

### *Artikel 1*

#### **Onderwerp en toepassingsgebied**

1. Bij deze verordening wordt een governancemechanisme opgezet om:
  - (a) uitvoering te geven aan strategieën en maatregelen die ontworpen zijn om de doelstellingen en streefcijfers van de energie-unie te bereiken, en voor de eerste tienjarige periode van 2021 tot en met 2030 met name de 2030-streefcijfers voor energie en klimaat van de [...] Unie;
  - (b) de tijdige uitvoering, transparantie, nauwkeurigheid, samenhang, vergelijkbaarheid en volledigheid van de rapportering door de Unie en haar lidstaten aan het secretariaat van het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs te waarborgen.

Het governancemechanisme wordt gebaseerd **op nationale lage-emissiestrategieën op lange termijn**, op geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen die betrekking hebben op perioden van tien jaar, beginnende met de periode van 2021 tot en met 2030, op de bijbehorende geïntegreerde nationale voortgangsverslagen van de lidstaten over energie en klimaat, en op geïntegreerde regelingen voor monitoring door de Europese Commissie. Het betreft een gestructureerd, iteratief proces tussen de Commissie en de lidstaten met het oog op de voltooiing van de nationale plannen en de uitvoering ervan, ook met betrekking tot regionale samenwerking, en de desbetreffende maatregelen van de Commissie.

2. Deze verordening is van toepassing op de [...] vijf dimensies van de energie-unie, **die nauw met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken**:
- (a) de continuïteit van de energievoorziening,
  - (b) de **interne** energiemarkt,
  - (c) energie-efficiëntie,
  - (d) koolstofarm maken en
  - (e) onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.

## *Artikel 2*

### **Definities**

Voor de toepassing van deze verordening gelden de definities van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767], Richtlijn 2010/31/EU en Richtlijn 2012/27/EU.

Verder wordt verstaan onder:

- (1) "bestaande beleidslijnen en maatregelen": alle uitgevoerde en vastgestelde beleidslijnen en maatregelen;
- (2) "ten uitvoer gelegde beleidslijnen en maatregelen": beleidslijnen en maatregelen waarvoor een of meer van de volgende voorwaarden is vervuld op de datum van indiening van het nationaal plan of voortgangsverslag: er is rechtstreeks toepasselijke Europese wetgeving of nationale wetgeving van kracht, er zijn een of meer vrijwillige overeenkomsten vastgesteld, er zijn financiële middelen toegewezen en er zijn personele middelen vrijgemaakt;
- (3) "vastgestelde beleidslijnen en maatregelen": beleidslijnen en maatregelen waarvoor van overheidswege een officieel besluit is genomen op de datum van indiening van het nationale plan of het voortgangsverslag, en waarvoor er een duidelijke wil aanwezig is om tot implementatie over te gaan;

- (4) "geplande beleidslijnen en maatregelen": opties die worden besproken en die een realistische kans maken om te worden goedgekeurd en uitgevoerd na de datum van indiening van het nationale plan of het voortgangsverslag;
- (5) "prognoses": voorspellingen van antropogene broeikasgasemissies per bron en verwijderingen per put of ontwikkelingen van het energiesysteem, waaronder ten minste kwantitatieve ramingen voor een reeks van vier komende jaren eindigend op 0 of 5 onmiddellijk volgend op het rapporteringsjaar;
- (6) "prognoses zonder maatregelen": prognoses van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen die alle effecten uitsluiten van alle beleidslijnen en maatregelen welke zijn gepland, vastgesteld of uitgevoerd na het jaar dat als beginjaar voor de desbetreffende prognose is gekozen;
- (7) "prognoses met bestaande maatregelen": prognoses van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen die de effecten op het gebied van de vermindering van broeikasgasemissies of ontwikkelingen van het energiesysteem omvatten van beleidslijnen en maatregelen die werden vastgesteld en uitgevoerd;
- (8) "prognoses met aanvullende maatregelen": prognoses van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen of ontwikkelingen van het energiesysteem die de effecten op het gebied van de vermindering van broeikasgasemissies omvatten van beleidslijnen en maatregelen die voor de mitigatie van de klimaatverandering of voor het bereiken van energiedoelstellingen zijn vastgesteld en uitgevoerd, alsmede van voor dat doel geplande beleidslijnen en maatregelen;

- (9) "de 2030-streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie": het Uniebrede bindende streefcijfer om de broeikasgasemissies in de hele economie van de Unie uiterlijk in 2030 met minstens 40 % te doen dalen in vergelijking met 1990, het Uniebrede bindende streefcijfer om in 2030 minstens 27 % hernieuwbare energie te verbruiken in de Unie, de [...] Uniebrede **kerndoelstelling** om de energie-efficiëntie in 2030 met [...] 30 % te verbeteren, [...] het streefcijfer om in 2030 een elektriciteitsinterconnectie van minstens 15 % te bereiken, en alle verdere streefcijfers in dit verband die door de Europese Raad of de Raad en het Europees Parlement voor het jaar 2030 worden overeengekomen;
- (10) "nationaal inventarisatiesysteem": een systeem van institutionele, juridische en procedurele regelingen die in een lidstaat zijn vastgesteld voor het ramen van de antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen, en voor het rapporteren en archiveren van inventarisinformatie;
- (11) "indicator": een kwantitatieve of kwalitatieve factor of variabele die zorgt voor een beter begrip van de voortgang bij de tenuitvoerlegging;
- (12) "beleidslijnen en maatregelen": alle instrumenten die ertoe bijdragen dat de doelstellingen van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen worden bereikt en/of dat de verbintenissen uit hoofde van artikel 4, lid 2, onder a) en b), van het UNFCCC worden nagekomen, mogelijk met inbegrip van die welke niet in eerste instantie tot doel hebben de broeikasgasemissies te beperken of het energiesysteem te wijzigen;
- (13) "systeem voor beleidslijnen en maatregelen en prognoses": een systeem van institutionele, juridische en procedurele regelingen die zijn vastgelegd voor het rapporteren van beleidslijnen en maatregelen en prognoses over antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen en over het energiesysteem, zoals bepaald in artikel 32;
- (14) "technische correcties": aanpassingen aan de ramingen van de nationale broeikasgasinventarissen die in het kader van de evaluatie overeenkomstig artikel 31 worden uitgevoerd wanneer de ingediende inventarisgegevens onvolledig zijn of zijn opgesteld op een wijze die niet strookt met de desbetreffende internationale of Unieregels of richtsnoeren, en die de oorspronkelijk ingediende ramingen vervangen;

- (15) "kwaliteitsborging": een gepland systeem van beoordelingsprocedures om te waarborgen dat de kwaliteitsdoelstellingen voor de gegevens worden gehaald en de best mogelijke ramingen en informatie worden gerapporteerd om het kwaliteitscontroleprogramma effectiever te helpen maken en de lidstaten bij te staan;
- (16) "kwaliteitscontrole": een systeem van technische routineactiviteiten om de kwaliteit te meten en te controleren van de informatie en de ramingen die zijn verzameld teneinde de integriteit, de correctheid en de volledigheid van gegevens te waarborgen, fouten en leemten op te sporen en te verhelpen, gegevens en ander gebruikt materiaal te documenteren en te archiveren, en alle activiteiten inzake kwaliteitsborging te registreren;
- (17) "kernindicatoren": de indicatoren voor de vooruitgang die is geboekt met betrekking tot de vijf dimensies van de energie-unie, zoals voorgesteld door de Commissie;
- (18) "SET-plan": het strategisch plan voor energietechnologie, zoals uiteengezet in Mededeling (2015) 6317 van de Commissie;
- (19) **"vroege inspanningen": een verwezenlijking waarbij een lidstaat, in 2020 of daarvoor, een aandeel energie uit hernieuwbare bronnen haalt dat hoger is dan zijn bindende nationale streefcijfer voor 2020, dan wel vroegtijdig vooruitgang heeft geboekt bij de uitvoering van zijn bijdrage aan het bindende streefcijfer van de Unie om in 2030 een aandeel van ten minste 27 % hernieuwbare energie te realiseren, zoals vermeld in artikel 3 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767], mits de Commissie deze bijdrage volgens de vergelijkende procedure van artikel 27, lid 1, van de onderhavige verordening toereikend acht.**

# HOOFDSTUK 2

## GEÏNTEGREERDE NATIONALE ENERGIE- EN KLIMAATPLANNEN

### *Artikel 3*

#### Geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen

1. Uiterlijk op [...] **31 december 2019 en dan uiterlijk op 1 januari 2029** en vervolgens om de tien jaar<sup>34</sup> dient elke lidstaat een geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan in bij de Commissie. De plannen bevatten de elementen die zijn vermeld in lid 2. **De inhoud van de plannen wordt nader gespecificeerd in [...]** bijlage I. Het eerste plan heeft betrekking op de periode van 2021 tot en met 2030 **en houdt rekening met het perspectief voor de langere termijn**. De daaropvolgende plannen hebben betrekking op de tienjarige periode die onmiddellijk volgt op het einde van de door het vorige plan bestreken periode.
2. De geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen bestaan uit de volgende delen:
  - (a) een overzicht van de procedure voor de vaststelling van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, bestaande uit een samenvatting, een beschrijving van de **openbare** raadpleging en betrokkenheid van belanghebbenden en de resultaten daarvan, en de regionale samenwerking met andere lidstaten bij de voorbereiding van het plan;
  - (b) een beschrijving van de nationale doelstellingen, streefcijfers en bijdragen [...] **in verband met de [...]** dimensies van de energie-unie, **als vermeld in artikel 4 en bijlage I**;
  - (c) een beschrijving van de beleidslijnen en maatregelen **in verband met [...]** de onder b) bedoelde doelstellingen, streefcijfers en bijdragen;

---

<sup>34</sup> Toelichting: "*1 januari 2029 en vervolgens om de tien jaar*" is dezelfde formulering als in het Commissievoorstel, **dat zorgvuldig is afgestemd op de cyclus van de Overeenkomst van Parijs**. De wijzigingen in deze eerste zin maken het gewoonweg mogelijk om het *eerste* plan later in te dienen. Geldt ook voor artikel 9, lid 1. Zie ook overweging 18.

- (d) een beschrijving van de bestaande situatie op het gebied van de vijf dimensies van de energie-unie, ook met betrekking tot het energiesysteem en de broeikasgasemissies en verwijderingen, alsmede prognoses met betrekking tot de onder b) bedoelde doelstellingen, met reeds bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) beleidslijnen en maatregelen;
  - (e) een beoordeling van de effecten van de geplande beleidslijnen en maatregelen om de onder b) bedoelde doelstellingen te verwezenlijken, **waarbij ook wordt nagegaan of ze stroken met de langetermijndoelstellingen inzake broeikasgasemissiereductie in het kader van de Overeenkomst van Parijs en met de in artikel 14 bedoelde lage-emissiestrategieën op lange termijn;**
  - (f) een bijlage, opgesteld overeenkomstig de in bijlage II bij deze verordening vastgestelde eisen en structuur, waarin is uiteengezet welke methode en beleidsmaatregelen de lidstaat toepast om de overeenkomstig artikel 7 van Richtlijn 2012/27/EU [zoals gewijzigd bij voorstel COM(2016)761] en bijlage V vastgestelde energiebesparingen te verwezenlijken.
3. Bij de opstelling van de in lid 1 bedoelde nationale plannen houden de lidstaten rekening met de onderlinge verbanden tussen de vijf dimensies van de energie-unie en maken zij gebruik van samenhangende gegevens en veronderstellingen in de vijf dimensies, voor zover relevant.
4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 36 gedelegeerde handelingen vast te stellen<sup>35</sup> tot wijziging van bijlage I, **deel 1, afdeling A, punten 2.1.1 en 3.1.1; afdeling B, punten 4.1 en 4.2.1; en deel 2, punt 3**, teneinde [...] **deze punten** aan te passen aan de wijzigingen van het beleidskader van de Unie voor energie en klimaat [...] **die rechtstreeks en specifiek verband houden met de bijdragen van de Unie in het kader van [...]** het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs [...].

---

<sup>35</sup> **Noot: tijdens de bespreking werd erop gewezen dat uitvoeringshandelingen niet mogen worden gebruikt om een bijlage te wijzigen.**

#### *Artikel 4*

### **Nationale doelstellingen, streefcijfers en bijdragen voor [...] de vijf dimensies van de energie-unie**

36

In hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan stellen de lidstaten **hun** [...] doelstellingen, streefcijfers en bijdragen **in verband met de vijf dimensies van de energie-unie**, als vermeld in afdeling A.2 van bijlage I, vast.

**Deze vijf dimensies en de belangrijkste doelstellingen, streefcijfers en bijdragen worden hieronder uiteengezet:**

- (a) voor de dimensie "koolstofarm maken":
  - (1) met betrekking tot de emissies en verwijderingen van broeikasgassen en teneinde bij te dragen tot het behalen van het streefcijfer voor de vermindering van de broeikasgasemissies in de gehele economie van de EU:
    - i. het bindend nationaal streefcijfer voor broeikasgasemissies en de jaarlijkse bindende nationale grenzen op grond van Verordening [ ] [ESR];
    - ii. de verbintenissen van de lidstaat uit hoofde van Verordening [ ] [LULUCF];
    - [ ]
    - iv. andere doelstellingen en streefcijfers, met inbegrip van sectorale streefcijfers en aanpassingsdoelstellingen, voor zover van toepassing;

---

<sup>36</sup> **Noot: doordat artikel 4 beperkt is tot de "kerndoelstellingen", vindt de nadere bespreking over wat wel en wat niet in de geïntegreerde energie- en klimaatplannen moet worden opgenomen, nu plaats bij de behandeling van bijlage I. De bespreking over bijlage I zal op zijn beurt repercussies hebben op de voortgangsverslagen in hoofdstuk 4.**

(2) met betrekking tot hernieuwbare energie:

- i) teneinde het bindende streefcijfer van de Unie van minstens 27 % hernieuwbare energie in 2030 te bereiken, zoals vermeld in artikel 3 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767], een bijdrage aan dit streefcijfer in termen van het aandeel hernieuwbare energie van de lidstaat in het bruto-eindverbruik van energie in 2030, met een **indicatief [...]** traject voor die bijdrage vanaf 2021. **Uiterlijk in 2023 bereikt het indicatieve traject een referentiepunt van ten minste 24 % van de totale verhoging van het aandeel hernieuwbare energie tussen het bindende nationale streefcijfer van die lidstaat voor 2020 en de bijdrage van de lidstaat aan het streefcijfer voor 2030. Uiterlijk in 2025 bereikt het indicatieve traject een referentiepunt van ten minste 40 % van de totale verhoging van het aandeel hernieuwbare energie tussen het bindende nationale streefcijfer van die lidstaat voor 2020 en de bijdrage van de lidstaat aan het streefcijfer voor 2030. [ ]<sup>37</sup>. Als een lidstaat verwacht dat hij zijn bindende nationale streefcijfer voor 2020 zal overtreffen, kan het indicatieve traject aanvangen bij het niveau dat hij verwacht te bereiken. De gecumuleerde indicatieve trajecten van de lidstaten komen ten minste uit op het bindende streefcijfer van de Unie van 27 % hernieuwbare energie in 2030. Ongeacht zijn bijdrage aan het streefcijfer van de Unie en het indicatieve traject voor de toepassing van deze verordening, staat het een lidstaat vrij in zijn nationale beleid hogere ambities op te nemen;**

[ ]

<sup>37</sup>

Noot: het voorzitterschap stelt de bovenstaande percentages voor op basis van de besprekingen in het Coreper en de schriftelijke opmerkingen van de lidstaten: de lidstaten krijgen 20 % flexibiliteit in 2023 en 2025, terwijl een lineair traject zou neerkomen op 30 % in 2023 en 50 % in 2025.

Deze twee percentages zullen van toepassing zijn op alle lidstaten, en op het indicatieve traject als bedoeld in artikel 25, lid 2 (COM-beoordeling op EU-niveau).

In de voortgangsverslagen van 2025 en 2027 over de nationale energie- en klimaatplannen zullen de lidstaten de *feitelijk behaalde resultaten* in 2023 en 2025 opnemen - zie ook overweging 34 bis.

(b) voor de dimensie "energie-efficiëntie":

- (1) de indicatieve nationale energie-efficiëntiebijdrage tot het behalen van de [...] EU-doelstelling van 30 % meer energie-efficiëntie in 2030, als bedoeld in artikel 1, lid 1, en artikel 3, lid 4, van Richtlijn 2012/27/EU [versie als gewijzigd overeenkomstig voorstel COM(2016)761] op basis van het primaire of eindenergieverbruik, de primaire of eindenergiebesparing, of de energie-intensiteit.

De lidstaten drukken hun bijdrage uit in termen van een absoluut niveau van primair energieverbruik en eindenergieverbruik in 2020 [...], **en in termen van een absoluut niveau van primair energieverbruik en eindenergieverbruik in 2030**, met een [...] traject voor die bijdrage vanaf 2021. Zij lichten hun onderliggende methodologie en de omrekeningsfactoren toe;

- (2) het cumulatieve bedrag aan energiebesparingen dat in de periode 2021-2030 moet worden bereikt volgens artikel 7 van Richtlijn 2012/27/EU [zoals gewijzigd bij voorstel COM(2016)761];
- (3) de [...] indicatieve mijlpalen van [...] de langetermijnstrategie voor de renovatie van het nationale bestand van residentiële en [...] niet-residentiële gebouwen, [...] zowel openbare als particuliere [...], in overeenstemming met artikel 2 bis van de richtlijn tot wijziging van Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen;
- (4) de totale vloeroppervlakte die moet worden gerenoveerd of het equivalent aan jaarlijkse energiebesparingen dat moet worden bereikt van 2020 tot en met 2030 overeenkomstig artikel 5 van Richtlijn 2012/27/EU, dat betrekking heeft op de voorbeeldfunctie van de centrale overheid bij de renovatie van haar gebouwen;

[]

- (c) **voor** de dimensie "energiezekerheid":
- (1) **nationale doelstellingen met betrekking tot het diversifiëren van energiebronnen en leveranciers uit derde landen; opslag; en vraagrespons;**
- (d) voor de dimensie "interne energiemarkt":
- (1) het niveau van interconnectiviteit op elektriciteitsgebied waar de lidstaat naar streeft in 2030, met inachtneming van het interconnectiestreefcijfer voor elektriciteit van ten minste 15 % in 2030. De lidstaten lichten de gebruikte onderliggende methodologie toe<sup>38</sup>;
- [ ]
- (e) **voor** de dimensie "onderzoek, innovatie en concurrentievermogen":
- (1) **nationale doelstellingen en streefcijfers voor de openbare en, indien beschikbaar, particuliere financiering van onderzoek en innovatie in verband met de energie-unie, waaronder, in voorkomend geval, een termijn waarbinnen de doelstellingen moeten worden verwezenlijkt; conform de prioriteiten van de strategie voor de energie-unie en, in voorkomend geval, het SET-plan.**

**Bij het bepalen van de bovengenoemde hoofddoelstellingen, streefcijfers en bijdragen, kunnen de lidstaten voortbouwen op bestaande nationale strategieën of plannen die stroken met de wetgeving van de Unie.**

---

<sup>38</sup> **Toelichting: de Commissie zal voor het einde van 2017 een methode voorstellen voor het berekenen van streefcijfer van 15% interconnectie, op basis van het advies van de deskundigengroep voor de interconnectie van elektriciteit.**

## Artikel 5

### Het proces van de lidstaten om bijdragen op het gebied van hernieuwbare energie vast te stellen

1. Bij het vaststellen van hun bijdrage voor het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto eindverbruik van energie in 2030 en het laatste jaar van de verslagperiode voor de latere nationale plannen, overeenkomstig artikel 4, onder a), punt 2, onder i), houden de lidstaten rekening met het volgende:
  - (a) de maatregelen bedoeld in [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767];
  - (b) de maatregelen die zijn genomen om het krachtens Richtlijn 2012/27/EU vastgestelde energie-efficiëntiestreefcijfer te bereiken [zoals gewijzigd bij voorstel COM(2016)761];
  - (c) **in voorkomend geval**, andere maatregelen om hernieuwbare energie in de lidstaten en op het niveau van de Unie te bevorderen; en
  - (d) **alle relevante** omstandigheden die van invloed zijn op de uitrol van hernieuwbare energie, zoals *onder meer*:
    - i) billijke verdeling van de uitrol in de gehele Europese Unie;
    - ii) het economisch potentieel, **waaronder het bbp per hoofd, en het potentieel voor kosteneffectieve uitrol**;
    - iii) geografische, **ecologische** en natuurlijke handicaps, met inbegrip van gebieden en regio's die geen interconnectie hebben met het elektriciteitsnet; [ ]
    - iv) het niveau van elektriciteitsinterconnectie tussen de lidstaten; **en**
    - v) **vroege inspanningen als bedoeld in artikel 2, lid 19.**

**Een lidstaat kan in zijn geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan vermelden welke relevante omstandigheden die van invloed zijn op de uitrol van hernieuwbare energie hij in aanmerking heeft genomen.**

2. De lidstaten zorgen er samen voor dat de som van hun bijdragen ertoe leidt dat in 2030 minstens 27 % van de geproduceerde energie in het bruto-eindverbruik van energie afkomstig is uit hernieuwbare bronnen.

### *Artikel 6*

#### **Het proces van de lidstaten om bijdragen op het gebied van energie-efficiëntie vast te stellen**

1. Bij het vaststellen van hun indicatieve nationale energie-efficiëntiebijdrage voor 2030 en het laatste jaar van de verslagperiode voor de latere nationale plannen, overeenkomstig artikel 4, onder b), punt 2, **houden** de lidstaten **er rekening mee** [...] dat [...] het energieverbruik van de Unie in 2020 [...] niet meer **mag bedragen** dan 1 483 Mtoe primaire energie en/of niet meer dan 1 086 Mtoe eindenergie, en dat het energieverbruik van de Unie in 2030 [...] niet meer **mag bedragen** dan 1 321 Mtoe primaire energie en/of niet meer dan 987 Mtoe eindenergie aan het einde van de eerste periode van 10 jaar [...] ("de **kerndoelstelling** [...] van de Unie voor 2030 als bedoeld in de artikelen 1 en 3 van Richtlijn 2012/27/EU [versie als gewijzigd overeenkomstig voorstel COM(2016)761]") [...];

Bovendien houden de lidstaten rekening met:

- (a) de maatregelen bedoeld in Richtlijn 2012/27/EG [zoals gewijzigd bij COM(2016) 761];
  - (b) andere maatregelen om energie-efficiëntie binnen de lidstaten en op Unieniveau te bevorderen.
2. Bij de vaststelling van de in lid 1 bedoelde bijdrage kunnen de lidstaten rekening houden met omstandigheden die van invloed zijn op het primaire en het eindverbruik van energie, zoals **onder meer**:
    - (a) het resterende kosteneffectieve energiebesparingspotentieel;
    - (b) de ontwikkeling en de prognose van het bruto binnenlands product;
    - (c) de wijzigingen in de in- en uitvoer van energie;

- (d) de ontwikkeling van alle [...] **koolstofarme** energiebronnen, [...] het afvangen en opslaan van kooldioxide; en
- (e) vroegtijdige maatregelen.

**Een lidstaat kan in zijn geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan vermelden welke relevante omstandigheden die van invloed zijn op het primaire en het eindverbruik van energie hij in aanmerking heeft genomen.**

#### *Artikel 7*

##### **Nationale beleidslijnen en maatregelen voor elk van de vijf dimensies van de energie-unie**

De lidstaten beschrijven, in overeenstemming met bijlage I van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, de belangrijkste bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) en geplande beleidslijnen en maatregelen om met name de in het nationale plan uiteengezette doelstellingen te bereiken, waaronder, **in voorkomend geval**, de maatregelen [...] **die moeten** zorgen voor regionale samenwerking en passende financiering op nationaal en regionaal niveau.

#### *Artikel 8*

##### **Analytische basis van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen**

1. De lidstaten beschrijven, in overeenstemming met de structuur en het formaat in bijlage I, de huidige situatie voor elk van de vijf dimensies van de energie-unie, met inbegrip van het energiesysteem en de broeikasgasemissies en verwijderingen op het ogenblik van de indiening van het nationale plan of op basis van de laatste beschikbare informatie. Ook stellen de lidstaten, **ten minste voor de [...] duur van het plan [...]**, voor elk van de vijf dimensies van de energie-unie prognoses op met de verwachte gevolgen van bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) beleidslijnen en maatregelen. **De lidstaten spannen zich in om, indien passend en mogelijk, voor de vijf dimensies ook prognoses voor de langere termijn, tot na de duur van het plan, op te stellen.**
2. In hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan beschrijven de lidstaten, op nationaal en in voorkomend geval regionaal niveau, hun evaluatie van:

- (a) de effecten op de ontwikkeling van het energiesysteem en de broeikasgasemissies en verwijderingen voor de [...] **duur van het plan en voor de daaropvolgende tien jaar**, in het kader van de geplande beleidslijnen en maatregelen, met inbegrip van een vergelijking met de prognoses op basis van bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) beleidslijnen en maatregelen, als bedoeld in lid 1;
  - (b) **in voorkomend geval en voor zover mogelijk**, het macro-economisch en sociaal effect en het effect op vaardigheden en het milieu van de geplande beleidsinitiatieven en maatregelen, zoals vermeld in artikel 7 en verder gespecificeerd in bijlage I, gedurende de eerste periode van tien jaar en ten minste tot het jaar 2030, met inbegrip van een vergelijking met de prognoses op basis van bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) beleidslijnen en maatregelen, als bedoeld in lid 1;
  - (c) de interacties tussen bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) en geplande beleidslijnen en maatregelen binnen een beleidsdimensie en tussen bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) en geplande beleidslijnen en maatregelen in andere dimensies voor de eerste periode van tien jaar en ten minste tot het jaar 2030. Prognoses betreffende de continuïteit van de bevoorrading, infrastructuur en marktintegratie moeten worden gekoppeld aan robuuste energie-efficiëntiescenario's.
- 3. Uitgebreide informatie over de voor de scenario's en prognoses gebruikte aannamen, parameters en methoden wordt openbaar gemaakt.**

## Artikel 9

### Ontwerp van geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen

1. Uiterlijk op **[31 december 2018]** en dan uiterlijk op **1 januari 2028** en vervolgens om de tien jaar stellen de lidstaten een ontwerp van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan op, als bedoeld in artikel 3, lid 1, en dienen zij dit in bij de Commissie.
2. Overeenkomstig artikel 28 kan de Commissie **op basis van de ingediende** ontwerpplannen aanbevelingen<sup>39</sup> doen aan de lidstaten<sup>40</sup>. [...] Deze aanbevelingen **kunnen betrekking hebben op:**
  - (a) het ambitieniveau van de doelstellingen, streefcijfers en bijdragen met het oog op de collectieve verwezenlijking van de doelstellingen van de energie-unie en met name de 2030-streefcijfers inzake hernieuwbare energie en energie-efficiëntie; **daarbij houdt de Commissie terdege rekening met de relevante, door de betrokken lidstaat aangegeven omstandigheden die van invloed zijn op de uitrol van hernieuwbare energie, als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder d), en met de door de betrokken lidstaat aangegeven omstandigheden die van invloed zijn op het primaire en het eindverbruik van energie, als bedoeld in artikel 6, lid 2;**
  - (b) beleidslijnen en maatregelen die verband houden met de doelstellingen op het niveau van de lidstaten en de Unie, en andere beleidslijnen en maatregelen met potentiële grensoverschrijdende gevolgen;

---

<sup>39</sup> Noot: zie art. 288 VWEU: "(...) *Aanbevelingen en adviezen zijn niet verbindend.*"

<sup>40</sup> Noot: verschillende lidstaten vroegen de Commissie haar (eventuele) aanbeveling naar aanleiding van een ontwerp van nationaal plan binnen een bepaalde termijn te formuleren, zodat de indiening van hun *definitief* nationaal plan geen vertraging oploopt. De Commissie wees er echter op dat zij, voor het berekenen van de vooruitgang op EU-niveau, die van invloed kan zijn op de individuele aanbevelingen, *alle* ontwerpen van nationaal plan moet hebben ontvangen. In het licht van deze terechte opmerkingen, die in dit artikel moeilijk met elkaar te verzoenen zijn, stelt het voorzitterschap nieuwe tekst voor in overweging 34.

- (c) wisselwerkingen tussen en samenhang van bestaande (uitgevoerde en vastgestelde) en geplande beleidslijnen en maatregelen die zijn opgenomen in het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan binnen één dimensie en tussen verschillende dimensies van de energie-unie.
3. Bij het opstellen van hun definitieve geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen houden de lidstaten [...] **terdege** rekening met eventuele aanbevelingen van de Commissie.

### *Artikel 10*

#### **Openbare raadpleging**

Onverminderd eventuele andere eisen van de wetgeving van de Unie, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat het publiek in een vroeg stadium effectieve kansen krijgt om deel te nemen aan de opstelling van [...] **het** in artikel 9 bedoelde ontwerpplan **en/of definitieve plan** en moeten zij een samenvatting van de **al dan niet voorlopige** standpunten van het publiek bij het ontwerp **en/ of de definitieve versie** van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan voegen. Voor zover de bepalingen van Richtlijn 2001/42/EG van toepassing zijn<sup>41</sup>, wordt overleg in overeenstemming met die richtlijn geacht te voldoen aan de verplichtingen tot raadpleging van het publiek uit hoofde van de onderhavige verordening.

---

<sup>41</sup> **Toelichting: artikel 6, lid 1, van Richtlijn 2001/42/EG (richtlijn strategische milieu-effectrapportage - SMER) betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's bepaalt dat raadpleging moet plaatsvinden over de *ontwerpplannen* of -programma's. De Commissie onderstreepte dat, voor zover een openbare raadpleging uit hoofde van Richtlijn 2001/42/EG heeft plaatsgevonden, aan het verzoek om openbare raadpleging in de zin van artikel 10 is voldaan.**

**Regionale samenwerking**

1. De lidstaten werken samen op regionaal niveau om op doeltreffende wijze de streefcijfers, doelstellingen en bijdragen van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen te bereiken.
2. Geruime tijd vóór de indiening van het ontwerp van hun geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan bij de Commissie, overeenkomstig artikel 9, lid 1, identificeren de lidstaten mogelijkheden voor regionale samenwerking en raadplegen zij naburige lidstaten en, **als de indienende lidstaat dat passend acht**, andere lidstaten die belangstelling tonen. **De geraadpleegde lidstaten krijgen een, door de indienende lidstaat bepaalde, redelijke termijn om te reageren.** De lidstaten vermelden in het ontwerp van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen **ten minste de voorlopige** resultaten van dergelijk regionaal overleg, in voorkomend geval met inbegrip van de wijze waarop rekening is gehouden met opmerkingen.
3. De Commissie vergemakkelijkt de samenwerking en het overleg tussen de lidstaten over de ontwerpplannen die bij haar zijn ingediend in het kader van artikel 9, met het oog op de definitieve vaststelling van die plannen, **en zij verstrekt zo nodig indicatieve richtsnoeren.**
4. [...] **Bij het opstellen van [...]** hun definitieve geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan houden de lidstaten rekening met de opmerkingen van andere lidstaten uit hoofde van de leden 2 en 3, en zij leggen **in die plannen** uit hoe met deze opmerkingen rekening is gehouden.
5. Met het oog op lid 1 blijven de lidstaten op regionaal niveau samenwerken bij de tenuitvoerlegging van de **relevante** beleidslijnen en maatregelen van hun plannen.

## *Artikel 12*

### **Beoordeling van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen**

[...] **Op basis van** de krachtens de artikelen 3 en 13 ingediende geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen en de actualiseringen daarvan beoordeelt **de Commissie** [...] met name of:

- (d) de streefcijfers, doelstellingen en bijdragen volstaan om de collectieve doelstellingen van de energie-unie te bereiken, en voor de eerste periode van tien jaar met name de streefcijfers van het klimaat- en energiekader van de Unie voor 2030;
- (e) de plannen voldoen aan de vereisten van de artikelen 3 tot en met 11 en **of de lidstaten [...] terdege rekening hebben gehouden met** de aanbevelingen van de Commissie op grond van artikel 28.

## *Artikel 13*

### **Actualisering van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen<sup>42</sup>**

1. Uiterlijk op [...] **30 juni** 2023 en vervolgens om de 10 jaar dienen de lidstaten bij de Commissie een ontwerp in van de actualisering van het laatst ingediende geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, zoals bedoeld in artikel 3, of bevestigen zij aan de Commissie dat het plan geldig blijft.
2. Uiterlijk op [...] **30 juni** 2024 en vervolgens om de 10 jaar dienen de lidstaten bij de Commissie een actualisering in van het laatst ingediende geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, zoals bedoeld in artikel 3, tenzij zij, overeenkomstig lid 1 van dit artikel, aan de Commissie hebben bevestigd dat het plan geldig blijft.

---

<sup>42</sup> **Toelichting: er wordt benadrukt dat dit artikel de lidstaten niet tot een actualisering verplicht indien het nationale energie- en klimaatplan geldig blijft ("of bevestigen zij aan de Commissie dat het plan geldig blijft", leden 1 en 2).**

- 3.<sup>43</sup> **Bij de in lid 2 bedoelde actualisering** wijzigen de lidstaten uitsluitend **hun [...] nationale streefcijfer [...], doelstelling [...] of bijdrage [...] voor elk(e) [...] gekwantificeerd(e) EU-streefcijfer, doelstelling of bijdrage vermeld in artikel 4, onder a) en b), [...]** om weer te geven dat het ambitieniveau **hetzelfde is gebleven dan wel** verhoogd is ten opzichte van het niveau [...] vermeld in de het meest recente geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan.
4. De lidstaten trachten eventuele negatieve effecten op het milieu die duidelijk worden bij de geïntegreerde rapportering overeenkomstig de artikelen 15 tot en met 22, te beperken in het geactualiseerde plan.
5. Bij de voorbereiding van de in lid 2 bedoelde actualisering houden de lidstaten rekening met de meest recente landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester.
6. De procedures van artikel 9, lid 2, en artikel 11 zijn van toepassing op de opstelling en evaluatie van de geactualiseerde geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen.
- 6 bis. **Niets in dit artikel belet de lidstaten op willekeurig welk moment wijzigingen of aanpassingen aan te brengen in de nationale beleidsmaatregelen die zijn opgenomen of vermeld in hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, mits die wijzigingen en aanpassingen worden opgenomen in het in artikel 15 bedoelde geïntegreerde verslag, en mits zij stroken met de bepalingen van het onderhavige artikel.**

---

<sup>43</sup> **Toelichting: de wijzigingen hebben tot doel te verduidelijken dat (onverminderd de sectorale verplichtingen uit hoofde van het EU-recht) de lidstaten de ruimte hebben om hun *subdoelstellingen enz.* op nationaal niveau aan te passen, mits hun nationaal *algemeen* streefcijfer/doel/bijdrage inzake de "EU-kerndoelstellingen" als vermeld in artikel 4, onder a) en b), niet wordt verlaagd, en uiteraard mits de verplichtingen in de sectorale richtlijnen in acht worden genomen.**

Een lidstaat mag bijvoorbeeld zijn nationale subdoelstellingen voor hernieuwbare energie in de sectoren vervoer of zonne-energie *verlagen*, mits hij de verlaging compenseert met een *verhoging* met ten minste 100 % van de nationale subdoelstellingen voor hernieuwbare energie in bijvoorbeeld de sectoren verwarming en koeling en windenergie.

# HOOFDSTUK 3

## LAGE-EMISSIONSTRATEGIEËN OP LANGE TERMIJN

*Artikel 14<sup>44</sup>*

### Lage-emissionstrategieën op lange termijn

1. Uiterlijk op 1 januari 2020 en daarna om de 10 jaar stellen de lidstaten hun lage-emissionstrategieën op lange termijn op, met een perspectief [] **van minstens 30 jaar**, en dienen ze deze in bij de Commissie, teneinde bij te dragen tot:
  - (a) de naleving van de verbintenissen van de Unie en de lidstaten in het kader van het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs om de antropogene broeikasgasemissies te beperken en de verwijderingen per put te verbeteren;
  - (b) de verwezenlijking van de doelstelling om de mondiale temperatuursstijging te beperken tot beduidend minder dan 2°C in vergelijking met het pre-industriële tijdperk en om te streven naar een maximale stijging van 1,5°C boven het pre-industriële niveau;
  - (c) de verwezenlijking van de broeikasgasemissiebeperkingen op lange termijn en de verbetering van verwijderingen per put in alle sectoren, overeenkomstig de doelstelling van de Unie om, in het kader van de volgens het IPCC noodzakelijke geachte reducties voor de ontwikkelde landen als geheel, de emissies uiterlijk in 2050 op kosteneffectieve wijze met 80 tot 95 % te verminderen in vergelijking met de niveaus van 1990.
2. De lage-emissionstrategieën op lange termijn hebben betrekking op:
  - (a) de totale vermindering van broeikasgasemissies en de verbetering van verwijderingen per put;

---

<sup>44</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 4 MMR**

- (b) de vermindering van broeikasgasemissies en de verbetering van verwijderingen per put in individuele sectoren, waaronder **onder meer** elektriciteit, industrie, vervoer, de bouwsector (residentieel en tertiair), landbouw, **afval** en landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF);
  - (c) de verwachte vooruitgang bij de overgang naar een economie met geringe broeikasuitstoot, met inbegrip van broeikasgasintensiteit, CO<sub>2</sub>-intensiteit van het bruto binnenlands product en aanverwante onderzoeks-, ontwikkelings- en innovatiestrategieën;
  - (d) links naar andere nationale planning op lange termijn.
3. De [] de in artikel 3 bedoelde geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen [] **moeten** samenhangen met [] **de in dit artikel bedoelde lage-emissiestrategieën op lange termijn.**
4. De lidstaten maken hun lage-emissiestrategieën op lange termijn en de actualiseringen ervan onverwijld toegankelijk voor het publiek.

# HOOFDSTUK 4

## RAPPORTERING

### DEEL 1

#### TWEEJARIGE VOORTGANGSVERSLAGEN EN FOLLOW-UP DAARVAN

##### *Artikel 15*

##### **Geïntegreerde nationale voortgangsverslagen over energie en klimaat**

1. Onverminderd artikel 23 brengt elke lidstaat uiterlijk op 15 maart [] **2023**<sup>45</sup>, en vervolgens om de twee jaar aan de Commissie verslag uit over de stand van de tenuitvoerlegging van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan door middel van geïntegreerde nationale voortgangsverslagen inzake energie en klimaat die betrekking hebben op alle vijf dimensies van de energie-unie.
2. Het in lid 1 bedoelde verslag heeft betrekking op de volgende elementen:
  - a) informatie over de geboekte vooruitgang bij het behalen van de streefcijfers, doelstellingen en bijdragen die zijn uiteengezet in het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, en bij de tenuitvoerlegging van de beleidslijnen en maatregelen die nodig waren om ze te behalen;
  - b) de informatie waarnaar wordt verwezen in de artikelen 18 tot en met 22 en, in voorkomend geval, actualiseringen van beleidslijnen en maatregelen, overeenkomstig deze artikelen;
  - c) beleidslijnen en maatregelen en prognoses van antropogene broeikasgasemissies per bron en verwijderingen per put overeenkomstig artikel 16;
  - d) informatie over de nationale planning en strategieën voor de aanpassing aan de klimaatverandering overeenkomstig artikel 17, lid 1;

---

<sup>45</sup> **Noot: deze verandering van datum zal nopen tot verdere aanpassingen om voortgaande rapportering over energie-efficiëntie te garanderen (art. 47 & 52 (governance) en hernieuwbare energiebronnen (in RED2 beschikking) [en klimaat]**

[ ]

- f) [ ] voor zover mogelijk kwantificering van het effect van het beleid en de maatregelen in het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan op luchtkwaliteit en emissies [ ] van luchtverontreinigende stoffen [ ].
- g) de in [ ] artikel 23, **lid 2**, bedoelde jaarverslagen;

De Unie en de lidstaten dienen bij het secretariaat van het UNFCCC tweejaarlijkse verslagen in overeenkomstig Besluit 2/CP.17 van de Conferentie van de Partijen bij het UNFCCC en nationale mededelingen overeenkomstig artikel 12 van het UNFCCC.

3. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast waarin de structuur, het formaat, de technische details en het proces voor de in leden 1 en 2 vermelde informatie zijn uiteengezet. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure.
4. De frequentie en omvang van de informatie en actualiseringen als bedoeld in lid 2, onder (b) moeten worden afgewogen tegen de noodzaak om voldoende zekerheid te bieden aan investeerders.
5. Wanneer de Commissie aanbevelingen heeft opgesteld overeenkomstig artikel 27, lid 2 of 3, neemt de betrokken lidstaat in haar in lid 1 van dit artikel bedoelde verslag informatie op over de beleidslijnen en maatregelen die zij heeft vastgesteld of die zij voornemens is vast te stellen en uit te voeren om tegemoet te komen aan die aanbevelingen. Die informatie omvat een gedetailleerd tijdschema voor de tenuitvoerlegging.

**Geïntegreerde rapportering over BKG-beleidslijnen en -maatregelen en over prognoses<sup>46</sup>**

1. Uiterlijk op 15 maart 2021 en daarna om de twee jaar verstrekken de lidstaten de Commissie informatie over:
  - (a) hun nationale beleidslijnen en maatregelen **of groep maatregelen** als omschreven in bijlage IV, en
  - (b) hun nationale prognoses van antropogene broeikasgasemissies per bron en verwijderingen per put, georganiseerd per gas of groep van gassen (fluorkoolwaterstoffen en perfluorkoolstoffen) die zijn opgesomd in deel 2 van bijlage III. De nationale prognoses houden rekening met eventuele beleidslijnen en maatregelen die op het niveau van de Unie zijn vastgesteld en omvatten de in bijlage V uiteengezette informatie.
2. De lidstaten brengen verslag uit over de recentste beschikbare prognoses. Indien een lidstaat om de twee jaar uiterlijk op 15 maart geen volledige prognoses indient, en de Commissie heeft vastgesteld dat de via haar kwaliteitsborgings- of kwaliteitscontroleprocedures opgespoorde hiaten in de ramingen niet door de lidstaat in kwestie kunnen worden opgevuld, kan de Commissie, in overleg met de betrokken lidstaat, ramingen maken zoals vereist voor het opstellen van prognoses voor de Unie.
3. Een lidstaat stelt de Commissie in kennis van alle inhoudelijke wijzigingen van de uit hoofde van lid 1 verstrekte informatie tijdens het eerste jaar van de rapporteringsperiode, uiterlijk op 15 maart van het jaar volgend op het vorige verslag.

---

<sup>46</sup> **Toelichting: komt overeen met de artikel 13 en 14 MMR.**

4. De lidstaten publiceren, in elektronische vorm, hun nationale prognoses overeenkomstig lid 1 en elke relevante raming van de kosten en effecten van de nationale beleidslijnen en maatregelen betreffende de tenuitvoerlegging van beleid van de Unie dat relevant is voor de beperking van broeikasgasemissies, samen met alle relevante ondersteunende technische rapporten. Deze prognoses en beoordelingen dienen beschrijvingen te omvatten van de gebruikte modellen en methodologische benaderingen, definities en onderliggende aannames.

#### *Artikel 17*

### **Geïntegreerde rapportering over nationale aanpassingsacties, financiële en technologische ondersteuning aan ontwikkelingslanden, veilingopbrengsten<sup>47</sup>**

1. Uiterlijk op 15 maart 2021, en vervolgens om de twee jaar<sup>48</sup>, verstrekken de lidstaten informatie aan de Commissie over hun nationale plannen en strategieën voor aanpassing aan de klimaatverandering, waarin is uiteengezet welke maatregelen zij hebben uitgevoerd [ ] en gepland om de aanpassing aan de klimaatverandering te vergemakkelijken, met inbegrip van de in deel 1 van bijlage VI gespecificeerde informatie.
2. Uiterlijk op [ ] **31 juli** 2021 en vervolgens ieder jaar (jaar X) brengen de lidstaten aan de Commissie verslag uit over het gebruik van de opbrengsten uit de emissierechtenveiling door de lidstaat overeenkomstig artikel 10, lid 1, en artikel 3 quinquies, lid 1 of 2, van Richtlijn 2003/87/EG, met inbegrip van de in deel 3 van bijlage VI vermelde informatie. [ ]
- 2bis. uiterlijk op 30 september 2021 en daarna ieder jaar (jaar X) brengen de lidstaten aan de Commissie verslag uit over steun aan ontwikkelingslanden** steun aan ontwikkelingslanden, met inbegrip van de in deel 2 van bijlage VI vermelde informatie
3. De lidstaten stellen de op grond van dit artikel bij de Commissie ingediende rapporten ter beschikking van het publiek.

---

<sup>47</sup> **Toelichting: komt overeen met de artikel 15, 16 en 17, onder b) en c) MMR.**

<sup>48</sup> **Toelichting: “om de twee jaar” vloeit voort uit de Overeenkomst van Parijs cf. punt 90 Besluit 1/CP.21.**

4. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast houdende vastlegging van de structuur, de indeling en de indieningsprocedure voor de rapportering door de lidstaten van informatie uit hoofde van dit artikel. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde procedure vastgesteld.

### *Artikel 18*

#### **Geïntegreerde rapportering over hernieuwbare energie<sup>49</sup>**

In hun geïntegreerde nationale voortgangsverslagen over energie en klimaat nemen de lidstaten informatie op over:

- (a) de tenuitvoerlegging van de volgende trajecten en doelstellingen:
- (1) het nationale traject voor het algemene aandeel hernieuwbare energie in het bruto-eindverbruik van energie van 2021 tot en met 2030;
  - (2) **geraamde** [ ] trajecten voor het sectorale aandeel hernieuwbare energie in het eindverbruik van energie van 2021 tot en met 2030 in de sectoren elektriciteit, verwarming en koeling, en vervoer;
  - (3) **beoordeelde bijdragen** [ ] voor elke technologie voor hernieuwbare energie om de algemene en sectorale trajecten voor hernieuwbare energie van 2021 tot en met 2030 te verwezenlijken, met inbegrip van het verwachte totale bruto-eindverbruik van energie per technologie en sector in Mtoe en de geplande totale geïnstalleerde capaciteit per technologie en sector in MW;
  - (4) **gegevens over het aandeel van biobrandstoffen, het aandeel van geavanceerde biobrandstoffen, het aandeel van biobrandstoffen geproduceerd uit op landbouwgrond geteelde hoofdgewassen, en, indien beschikbaar, gegevens** [ ] over de vraag naar bio-energie, uitgesplitst tussen verwarming, elektriciteit en vervoer [ ] en **gegevens** over het aanbod van biomassa uitgesplitst op basis van grondstof en oorsprong (binnenlandse productie vs. invoer). Voor bosbiomassa **moet** een beoordeling van de bron en de impact op de LULUCF-emissieput **worden verstrekt zodra beschikbaar**;

---

<sup>49</sup> **Noot: Voor de artikelen 18-22 (voortgangsverslagen) zullen wijzigingen die voortvloeien uit de besprekingen over artikel 4 en bijlage I worden aangebracht.**

- (5) indien [ ] **beschikbaar**, andere nationale trajecten en doelstellingen, ook op lange termijn en per sector (b.v. [ ] aandeel van elektriciteit uit biomassa zonder gebruik van warmte, het aandeel hernieuwbare energie in stadsverwarming, het gebruik van hernieuwbare energie in gebouwen, hernieuwbare energie die wordt geproduceerd door steden, energie-gemeenschappen en zelfverbruikers);
- (b) de uitvoering van de volgende beleidslijnen en maatregelen:
- (1) **nieuw** uitgevoerde, vastgestelde en geplande beleidslijnen en maatregelen ter verwezenlijking van de nationale bijdrage aan het bindende 2030-streefcijfer voor hernieuwbare energie op het niveau van de Unie, zoals vermeld in artikel 4, onder (a), punt (2), onder i, met inbegrip van sector- en technologiespecifieke maatregelen, met een specifieke evaluatie van de uitvoering van maatregelen die zijn vastgesteld in de artikelen 23, 24 en 25 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767];
  - (2) specifieke maatregelen voor regionale samenwerking;
  - (3) onverminderd de artikelen 107 en 108 VWEU, specifieke maatregelen voor financiële steun, met inbegrip van steun van de Unie en het gebruik van financiële middelen van de Unie, voor de bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in elektriciteit, verwarming en koeling en vervoer;
  - (4) specifieke maatregelen om te voldoen aan de vereisten van de artikelen 15, 16, 17, 18, 21 en 22 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767];
  - (5) maatregelen ter bevordering van het gebruik van energie uit biomassa, in het bijzonder de exploitatie van nieuwe biomassabronnen (zowel binnenlands potentieel als invoer uit derde landen) en andere toepassingen van biomassa (land- en bosbouw), alsmede maatregelen voor de duurzaamheid van geproduceerde en gebruikte biomassa;
- (c) zoals uiteengezet in deel 1 van bijlage VII.

## Geïntegreerde rapportering over energie-efficiëntie

In hun geïntegreerde nationale voortgangsverslagen over energie en klimaat nemen de lidstaten informatie op over:

- (a) de tenuitvoerlegging van de volgende nationale trajecten, doelstellingen en streefcijfers:
  - (1) het traject voor het primaire en [] **jaarlijkse** eindverbruik van energie tussen 2020 en 2030, als de nationale energiebesparingsbijdrage tot het behalen van het 2030-streefcijfer op het niveau van de Unie, met inbegrip van de onderliggende methodologie;
  - (2) [...] **indicatieve mijlpalen [] van [...]** de langetermijnstrategie **voor de** renovatie van het nationale bestand van [] residentiële en [] **niet-residentiële** gebouwen, **zowel openbare als particuliere, in overeenstemming met artikel 2 bis van Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen;**
  - (3) indien van toepassing, een actualisering van andere nationale doelstellingen, zoals uiteengezet in het nationale plan;
- (b) de uitvoering van de volgende beleidslijnen en maatregelen:
  - (1) uitgevoerde, vastgestelde en geplande beleidslijnen, maatregelen en programma's ter verwezenlijking van de indicatieve nationale energie-efficiëntiebijdrage voor 2030 en andere in artikel 6 uiteengezette doelstellingen, inclusief de geplande maatregelen en instrumenten (ook van financiële aard) om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren, maatregelen om gebruik te maken van het energie-efficiëntiepotentieel van de gas- en elektriciteitsinfrastructuur en andere maatregelen ter bevordering van energie-efficiëntie;
  - (2) indien van toepassing, marktgebaseerde instrumenten die aanzetten tot verbetering van de energie-efficiëntie, met inbegrip van, maar niet beperkt tot energiebelastingen, -heffingen en -vergoedingen;
  - (3) nationale verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie en alternatieve maatregelen overeenkomstig de artikelen 7 bis en 7 ter van Richtlijn 2012/27/EU [zoals gewijzigd bij voorstel COM(2016) 761] **en** overeenkomstig bijlage II bij deze verordening;

- (4) de langetermijnstrategie voor de renovatie van het nationale bestand van [] residentiële en [] **niet-residentiële** gebouwen, **zowel publieke als particuliere**, met inbegrip van beleid en maatregelen ter stimulering van kosteneffectieve ingrijpende [] renovaties **van gebouwen en ook gefaseerde ingrijpende renovaties**;
  - (5) beleidslijnen en maatregelen voor de bevordering van energiediensten in de openbare sector en maatregelen voor het wegnemen van regelgevende en niet-regelgevende obstakels die verhinderen dat energieprestatiecontracten en andere dienstenmodellen met betrekking tot energie-efficiëntie ingang vinden;
  - (6) regionale samenwerking op het gebied van energie-efficiëntie, indien van toepassing;
  - (7) onverminderd de artikelen 107 en 108 VWEU, financiële maatregelen, met inbegrip van steun van de Unie en het gebruik van financiële middelen van de Unie, op het gebied van energie-efficiëntie op nationaal niveau, indien van toepassing;
- (c) zoals uiteengezet in deel 2 van bijlage VII.

#### *Artikel 20*

#### **Geïntegreerde rapportering over de continuïteit van de energievoorziening**

In hun geïntegreerde nationale voortgangsverslagen over energie en klimaat nemen de lidstaten informatie op over de tenuitvoerlegging van:

- (a) nationale doelstellingen voor de diversificatie van energiebronnen [...], opslag, vraagrespons;
- (b) **Indien van toepassing**, nationale doelstellingen om de afhankelijkheid van de invoer van energie uit derde landen te verminderen;
- (c) nationale doelstellingen voor de ontwikkeling van het vermogen om het hoofd te bieden aan een beperking of onderbreking van het aanbod van een energiebron, met inbegrip van gas en elektriciteit;
- (d) **Indien van toepassing**, nationale doelstellingen voor de inzet van binnenlandse energiebronnen [];

- (e) uitgevoerde, vastgestelde en geplande beleidslijnen en maatregelen ter verwezenlijking van de onder (a) tot en met (d) bedoelde doelstellingen;
- (f) regionale samenwerking bij de tenuitvoerlegging van de onder (a), (b), (c) en (d) bedoelde doelstellingen en beleidslijnen;
- (g) onverminderd de artikelen 107 en 108 VWEU, financiële maatregelen, met inbegrip van steun van de Unie en het gebruik van financiële middelen van de Unie, op dit gebied op nationaal niveau, indien van toepassing.

### *Artikel 21*

#### **Geïntegreerde rapportering over de interne energiemarkt**

1. In hun geïntegreerde nationale voortgangsverslagen over energie en klimaat nemen de lidstaten informatie op over de tenuitvoerlegging van de volgende doelstellingen en maatregelen:
  - (a) het niveau van interconnectiviteit op elektriciteitsgebied waar de lidstaat naar streeft in 2030, met inachtneming van het interconnectiestreefcijfer voor elektriciteit van ten minste 15 %;
  - (b) De belangrijkste [...] doelstellingen voor elektriciteits- en gastransmissie-infrastructuur-**projecten** die essentieel zijn voor het behalen van de doelstellingen en streefcijfers [...];
  - (c) indien van toepassing, belangrijke geplande infrastructuurprojecten, met uitzondering van projecten van gemeenschappelijk belang;
  - (d) nationale doelstellingen met betrekking tot andere aspecten van de interne energiemarkt, zoals marktintegratie en koppeling, voor zover van toepassing;
  - (e) **indien van toepassing**, nationale doelstellingen met betrekking tot energiearmoede, met inbegrip van het aantal gezinnen dat geconfronteerd wordt met energiearmoede;
  - (f) nationale doelstellingen met betrekking tot het waarborgen van de toereikendheid van het elektriciteitssysteem, indien van toepassing;
  - (g) uitgevoerde, vastgestelde en geplande beleidslijnen en maatregelen ter verwezenlijking van de onder (a) tot en met (f) bedoelde doelstellingen;

- (h) regionale samenwerking bij de tenuitvoerlegging van de onder (a) tot en met (g) bedoelde doelstellingen en beleidslijnen;
- (i) onverminderd de artikelen 107 en 108 VWEU, financiële maatregelen, met inbegrip van steun van de Unie en het gebruik van financiële middelen van de Unie, op het gebied van de interne energiemarkt op nationaal niveau, indien van toepassing;
- (j) maatregelen ter vergroting van de flexibiliteit van het energiesysteem, met betrekking tot de productie van hernieuwbare energie, met inbegrip van de uitrol van intradaymarkt-koppeling en grensoverschrijdende vereffeningsmarkten.

2. De informatie die door de lidstaten overeenkomstig lid 1 wordt verstrekt, moet samenhangend zijn met en, in voorkomend geval, gebaseerd zijn op het verslag van de nationale regelgevende instanties zoals bedoeld in artikel 59, lid 1, onder h), van [herschikking van Richtlijn 2009/72/EG, zoals voorgesteld in COM(2016) 864] en artikel 41, lid 1, onder e) van Richtlijn 2009/73/EG.

## *Artikel 22*

### **Geïntegreerde rapportering over onderzoek, innovatie en concurrentievermogen**

In hun geïntegreerde nationale voortgangsverslagen over energie en klimaat nemen de lidstaten [] de informatie op over de tenuitvoerlegging van de volgende doelstellingen en maatregelen:

- (a) **indien van toepassing**, nationale doelstellingen en beleidslijnen die de doelstellingen en beleidslijnen van het SET-plan vertalen naar een nationale context;
- (b) nationale doelstellingen met betrekking tot de totale [] publieke en, **indien beschikbaar**, private [] uitgaven voor onderzoek en innovatie op het gebied van technologieën voor schone energie, en met betrekking tot de kosten van dergelijke technologieën en de ontwikkeling van de prestaties ervan;

- (c) voor zover dienstig, nationale doelstellingen, met inbegrip van langetermijnstreefcijfers voor 2050, voor de uitrol van technologieën voor het koolstofvrij maken van energie- en koolstofintensieve industriële sectoren en, indien van toepassing, voor de uitrol van de daarmee samenhangende infrastructuur voor vervoer, gebruik en opslag van koolstof;
- (d) nationale doelstellingen voor de geleidelijke afbouw van energiesubsidies, **vooral die met een negatief effect op het klimaatbeleid;**
- (e) uitgevoerde, vastgestelde en geplande beleidslijnen en maatregelen ter verwezenlijking van de onder (b) en (c) bedoelde doelstellingen;
- (f) samenwerking met andere lidstaten bij de tenuitvoerlegging van de doelstellingen en beleidslijnen als bedoeld in de punten (b), (c) en (d), met inbegrip van de coördinatie van beleidslijnen en maatregelen via het SET-plan, zoals de onderlinge afstemming van onderzoeksprogramma's en gemeenschappelijke programma's;
- (g) financiële maatregelen, met inbegrip van steun van de Unie en het gebruik van financiële middelen van de Unie, op dit gebied op nationaal niveau, indien van toepassing.

## DEEL 2

### JAARLIJKSE RAPPORTERING

#### *Artikel 23*

#### **Jaarlijkse rapportering<sup>50</sup>**

1. Uiterlijk op **31 [ ] juli** 2021 en daarna ieder jaar (jaar X) verstrekken de lidstaten aan de Commissie:
  - (a) de geschatte broeikasgasinventarissen voor het jaar X-1;
  - (b) de in artikel 6, lid 2, van Richtlijn 2009/119/EG bedoelde informatie;
  - (c) de in bijlage IX, punt 3, van Richtlijn 2013/30/EU bedoelde informatie, in overeenstemming met artikel 25 van die richtlijn.

---

<sup>50</sup> **Toelichting: komt overeen met de artikelen 7 en 8 MMR.**

Met het oog op de toepassing van het bepaalde onder (a) maakt de Commissie jaarlijks, op basis van de geschatte broeikasgasinventarissen van de lidstaten of, indien een lidstaat zijn geschatte inventaris uiterlijk op die datum niet heeft ingediend, op basis van haar eigen ramingen, een geschatte broeikasgasinventaris van de Unie op. Uiterlijk op 30 september van elk jaar maakt de Commissie deze informatie openbaar.

2. Vanaf 2023 stellen de lidstaten uiterlijk op 15 maart van elk jaar (X) de definitieve gegevens voor de opmaak van de broeikasgasinventaris en uiterlijk op 15 januari van elk **verslagjaar** de voorlopige gegevens op, met inbegrip van de in bijlage III vermelde broeikasgassen en inventarisgegevens, en dienen zij deze in bij de Commissie. Het verslag over de definitieve gegevens voor de opmaak van de broeikasgasinventaris omvat ook een volledig en actueel nationaal inventarisatieverslag. **Binnen drie maanden na ontvangst van de verslagen stelt de Commissie de informatie bedoeld in bijlage III, deel 1, onder n) beschikbaar voor het Comité klimaatverandering bedoeld in artikel 37.**
3. De lidstaten dienen uiterlijk op 15 april van elk jaar bij het secretariaat van het UNFCCC nationale inventarissen in met de definitieve gegevens voor de opmaak van de broeikasgasinventaris die overeenkomstig lid 2 van dit artikel bij de Commissie zijn ingediend. De Commissie stelt in samenwerking met de lidstaten jaarlijks een broeikasgasinventaris van de Unie en een verslag betreffende de broeikasgasinventarisatie van de Unie op en dient deze uiterlijk op 15 april van elk jaar in bij het secretariaat van het UNFCCC.
4. De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op 15 januari van de jaren 2027 en 2032 in kennis van de voorlopige nationale inventarisgegevens en uiterlijk op 15 maart van de jaren 2027 en 2032 van de definitieve nationale inventarisgegevens die zij hebben opgegeven in hun LULUCF-boekhouding met het oog op de nalevingsverslagen overeenkomstig artikel 12 van Verordening [ ] [LULUCF].

[ ]<sup>51</sup>

---

<sup>51</sup> Noot: punt 4bis is verplaatst naar Deel 2bis, artikel 23bis (nieuw)

5. De Commissie is overeenkomstig artikel 36 bevoegd om gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde:

- (a) deel 2 van bijlage III te wijzigen door stoffen toe te voegen aan of te schrappen van de lijst van broeikasgassen, **in overeenstemming met besluiten ter zake die zijn vastgesteld door de instanties van het UNFCCC of de Overeenkomst van Parijs;**
- (b) deze verordening aan te vullen door waarden voor het aardopwarmingsvermogen vast te stellen en richtsnoeren voor inventarisering te specificeren die van toepassing zijn in overeenstemming met de betrokken besluiten die zijn aangenomen door de instanties van het UNFCCC of van de Overeenkomst van Parijs.

6. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast waarin de structuur, de technische bijzonderheden, het formaat en de processen zijn vastgesteld die de lidstaten in acht moeten nemen bij de indiening van geschatte broeikasgasinventarissen overeenkomstig lid 1, broeikasgasinventarissen overeenkomstig lid 2 en geboekte broeikasgasemissies en -verwijderingen overeenkomstig de artikelen 5 en 12 van Verordening [ ] [LULUCF]. Wanneer de Commissie dergelijke uitvoeringshandelingen voorstelt, houdt zij rekening met de tijdschema's van het UNFCCC of de Overeenkomst van Parijs voor de monitoring en rapportering van deze informatie en de desbetreffende besluiten die door de organen van de UNFCCC of de Overeenkomst van Parijs zijn aangenomen om ervoor te zorgen dat de Unie haar rapporteringsverplichtingen als partij bij het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs nakomt. Deze uitvoeringshandelingen omvatten ook het tijdpad voor de samenwerking en de coördinatie tussen de Commissie en de lidstaten wanneer zij het rapport over de broeikasgasinventaris van de Unie opstellen. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure.

## **DEEL 2BIS**

### **RAPPORTAGE OVER DE STREEFCIJFERS 2020**

#### *Artikel 23 bis*

#### **Rapportage over de streefcijfers 2020**

**Uiterlijk op 30 april [2022] brengen de lidstaten aan de Commissie verslag uit over de verwezenlijking van de nationale streefcijfers op het gebied van energie-efficiëntie voor 2020 door het verstrekken van de gegevens vermeld in Deel 2 van bijlage VII bij deze verordening, en van de totale nationale streefcijfers voor het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in 2020, zoals aangegeven in Richtlijn 2009/28/EG zoals van kracht op 31 december 2020, door de volgende informatie te verstrekken:**

- a) de aandelen per sector (elektriciteit, verwarming en koeling, en vervoer) en het totale aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in 2020;**
- b) de maatregelen die zijn genomen om de nationale streefcijfers voor hernieuwbare energie voor 2020 te halen, met inbegrip van maatregelen met betrekking tot steunregelingen, garanties van oorsprong en vereenvoudiging van de administratieve procedures;**
- c) het aandeel van energie uit biobrandstoffen en vloeibare biomassa geproduceerd uit granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen in het energieverbruik in de vervoersector;**
- d) het aandeel energie uit biobrandstoffen die worden geproduceerd uit grondstoffen en van andere brandstoffen die zijn vermeld in deel A van bijlage IX bij Richtlijn 2009/28/EG zoals van kracht op 31 december 2020 in het energieverbruik in het vervoer.**

## **DEEL 3**

### **RAPPORTERINGSPLATFORM**

#### *Artikel 24*

#### **Elektronisch rapporteringsplatform**

1. De Commissie zet een online-rapporteringsplatform op om de communicatie tussen de Commissie en de lidstaten te vergemakkelijken en om de samenwerking tussen de lidstaten te bevorderen.
2. De lidstaten maken gebruik van het online-platform om de in dit hoofdstuk vermelde verslagen bij de Commissie in te dienen, zodra het platform operationeel is.

# **HOOFDSTUK 5**

## **GEAGGREGEEERDE BEOORDELING, MONITORING VAN DE VOORTGANG EN DE BELEIDSRESPONS OM TE GARANDEREN DAT DE DOELSTELLINGEN VAN DE UNIE WORDEN VERWEZENLIJKT []**

### *Artikel 25*

#### **Beoordeling van de vooruitgang**

1. Uiterlijk op 31 oktober 2021 en daarna om de twee jaar evalueert de Commissie, met name op grond van de geïntegreerde nationale voortgangsverslagen inzake energie en klimaat, andere krachtens deze verordening verstrekte informatie, de indicatoren en, voor zover beschikbaar, Europese statistieken:
  - (a) de vooruitgang op EU-niveau bij het verwezenlijken van de doelstellingen van de energie-unie, waaronder voor de eerste periode van tien jaar de 2030-streefcijfers van de Unie voor energie en klimaat, met name om te vermijden dat er een kloof ontstaat ten opzichte van de 2030-streefcijfers van de Unie voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie;
  - (b) de vooruitgang die elke lidstaat maakt bij het bereiken van zijn streefcijfers, doelstellingen en bijdragen en bij de uitvoering van de beleidslijnen en maatregelen die zijn uiteengezet in zijn geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan;
  - (c) de algemene impact van de luchtvaart op het mondiale klimaat, met name als gevolg van niet-CO<sub>2</sub>-emissies of niet-CO<sub>2</sub>-effecten op basis van de door de lidstaten overeenkomstig artikel 23 ingediende emissiegegevens, en zij verbetert deze beoordeling, in voorkomend geval, in het licht van de wetenschappelijke vooruitgang en luchtverkeersgegevens.

2. Op het gebied van hernieuwbare energie evalueert de Commissie, als onderdeel van de in lid 1 bedoelde evaluatie, de geboekte vooruitgang met betrekking tot het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto eindverbruik van de Unie aan de hand van een indicatief traject dat begint bij 20 % in 2020, **referentiepunten bereikt van minstens 24 % in 2023 en 40 % in 2025 van de totale verhoging van het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen tussen het streefcijfer van de Unie voor hernieuwbare energie voor 2020 en het streefcijfer van de Unie voor hernieuwbare energie voor 2030** en oploopt tot het **streefcijfer van de Unie voor hernieuwbare energie voor 2030 van minstens 27 %** [].
3. Op het gebied van energie-efficiëntie evalueert de Commissie, als onderdeel van de in lid 1 bedoelde evaluatie, de vooruitgang op weg naar een collectief verbruik op het niveau van de Unie van hoogstens 1 321 Mtoe primaire energie en 987 Mtoe eindenergie in 2030, zoals vastgesteld in artikel 6, onder (1), punt (a).

De Commissie voert deze evaluatie stapsgewijs uit:

- (a) zij gaat na of de mijlpaal van hoogstens 1 483 Mtoe primaire energie en hoogstens 1 086 Mtoe eindenergie in 2020 is bereikt;
  - (b) zij beoordeelt of de vooruitgang van de lidstaten erop wijst dat de Unie als geheel op schema ligt om het in de eerste alinea vermelde niveau van energieverbruik in 2030 te bereiken, rekening houdend met de evaluatie van de informatie die de lidstaten hebben verstrekt in hun geïntegreerde nationale voortgangsverslagen inzake energie en klimaat;
  - (c) zij maakt gebruik van de resultaten van modelberekeningen betreffende toekomstige ontwikkelingen op het gebied van energieverbruik op het niveau van de Unie en de lidstaten, en van andere aanvullende analyses.
4. Uiterlijk op 31 oktober 2021, en vervolgens om het jaar, beoordeelt de Commissie, met name op basis van de krachtens deze verordening verstrekte informatie, of de Unie en haar lidstaten voldoende vooruitgang hebben geboekt om te voldoen aan de volgende punten:<sup>52</sup>

---

<sup>52</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 21 MMR.**

- (a) de toezeggingen in het kader van artikel 4 van het UNFCCC en artikel 3 van de Overeenkomst van Parijs, zoals uiteengezet in besluiten die zijn vastgesteld door de Conferentie van de partijen bij het UNFCCC of door de Conferentie van de partijen bij de Overeenkomst van Parijs;
  - (b) de verplichtingen die zijn vastgelegd in artikel 4 van Verordening [ ] [ESR] en artikel 4 van Verordening [ ] [LULUCF];
  - (c) de doelstellingen die zijn vastgesteld in het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van de energie-unie en voor de eerste termijn van tien jaar met het oog op het behalen van de 2030-streefcijfers voor energie en klimaat.
5. Uiterlijk op 31 oktober 2019, en vervolgens om de vier jaar, evalueert de Commissie de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2009/31/EG.
6. In haar evaluatie houdt de Commissie rekening met de meest recente landspecifieke aanbevelingen die zijn gedaan in het kader van het Europees Semester.
7. De Commissie brengt overeenkomstig dit artikel verslag uit van haar evaluatie in het kader van het in artikel 29 bedoelde verslag over de stand van de energie-unie.

#### *Artikel 26*

#### **Follow-up in het geval van inconsistenties met overkoepelende doelstellingen van de energie-unie [ ]**

[ ] Op grond van de evaluatie uit hoofde van artikel 25 doet de Commissie op grond van artikel 28 aanbevelingen aan een lidstaat als de beleidsontwikkelingen in die lidstaat niet sporen met de overkoepelende doelstellingen van de energie-unie.

[ ]

## Artikel 27

### Reactie op onvoldoende ambitieuze geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen en onvoldoende vooruitgang inzake de energie- en klimaatstreefcijfers en -doelstellingen van de Unie

1. Indien de Commissie op basis van haar evaluatie van de ontwerp van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen uit hoofde van artikel 9 of haar evaluatie van de ontwerpactualiseringen van de definitieve plannen uit hoofde van artikel 13 concludeert dat de streefcijfers, doelstellingen en bijdragen van de lidstaten niet volstaan, kan zij niet-kwantitatieve aanbevelingen aan afzonderlijke lidstaten uitbrengen **met het oog op de verhoging van de ambitie in hun ontwerpen van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen en van de ontwerpactualiseringen van de definitieve plannen, zodat wordt gezorgd voor een voldoende hoog niveau van collectieve ambitie.**

Op het gebied van hernieuwbare energie hanteert de Commissie de in artikel 5, lid 1), punt d), subpunten i) tot en met v), genoemde omstandigheden als **de** objectieve criteria voor de evaluatie. De Commissie **legt** [...] de toepasselijke methode in nauw overleg met de lidstaten vast **op basis van deze objectieve criteria.**<sup>53</sup>

□

---

<sup>53</sup> Noot: de Commissie wordt verzocht zo spoedig mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de methode die zij zou hanteren voor de bovengenoemde vergelijking van de ambities van de lidstaten volgens objectieve criteria. Onderstreept wordt dat de **aanbevelingen** die uit **deze evaluatie** voortvloeien van **niet-kwantitatieve** aard zullen zijn.

**1 bis.** Indien de Commissie op basis van de evaluatie van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen en de actualiseringen daarvan overeenkomstig artikel 12 concludeert dat de streefcijfers, doelstellingen en bijdragen van de nationale plannen of de actualiseringen daarvan niet volstaan om de collectieve doelstellingen van de energie-unie te verwezenlijken, en in het bijzonder, voor de eerste periode van tien jaar, de 2030-streefcijfers van de Unie inzake hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, **stelt [...]** zij op het niveau van de Unie maatregelen **voor en maakt zij gebruik van toepasselijke bevoegdheidsdelegatie** om te garanderen dat deze doelstellingen en streefcijfers collectief worden bereikt. Wat hernieuwbare energie betreft, wordt voor dergelijke maatregelen rekening gehouden met het ambitieniveau van de bijdragen tot het 2030-streefcijfer van de Unie die de lidstaten in hun nationale plannen en de actualiseringen daarvan hebben uiteengezet.

[ ]

2. Indien de Commissie op basis van haar evaluatie overeenkomstig artikel 25, lid 1, onder (b), concludeert dat een lidstaat onvoldoende vooruitgang boekt bij de verwezenlijking van de streefcijfers, doelstellingen en bijdragen of bij de uitvoering van de beleidslijnen en maatregelen die zijn uiteengezet in zijn geïntegreerd nationaal klimaat- en energieplan, doet zij aanbevelingen aan de betrokken lidstaat op grond van artikel 28.
- 2 bis.** Wanneer zij **de [...]** aanbevelingen **op het gebied van hernieuwbare energie** uitbrengt, houdt de Commissie rekening met ambitieuze vroege inspanningen van lidstaten om bij te dragen aan het 2030-streefcijfer van de Unie voor hernieuwbare energie, **alsmede met projecten op het gebied van hernieuwbare energie ten aanzien waarvan een definitief investeringsbesluit is genomen, die in de periode 2021-2030 in gebruik zullen worden genomen en die een aanzienlijk effect zullen sorteren op de nationale bijdrage van een lidstaat.**

3. Indien de Commissie, op basis van de globale evaluatie van de geïntegreerde nationale voortgangsverslagen van de lidstaten inzake energie en klimaat overeenkomstig artikel 25, lid 1, punt a), en ondersteund door andere informatiebronnen, concludeert dat de Unie het risico loopt de doelstellingen van de energie-unie niet te halen, en met name, voor de eerste periode van tien jaar, het streefcijfer van het klimaat- en energiekader van de Unie voor 2030, kan zij overeenkomstig artikel 28 aanbevelingen doen aan alle lidstaten om dit risico te beperken. Naast de aanbevelingen [...] stelt de Commissie in voorkomend geval op het niveau van de Unie maatregelen **voor en maakt zij gebruik van toepasselijke bevoegdheidsdelegatie** op het niveau van de Unie om te garanderen dat met name de 2030-streefcijfers van de Unie voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie worden bereikt. Wat hernieuwbare energie betreft, wordt voor die maatregelen rekening gehouden met ambitieuze vroege inspanningen van lidstaten om bij te dragen aan het 2030-streefcijfer van de Unie.
4. Indien de Commissie, onverminderd de in lid 3 beschreven maatregelen op het niveau van de Unie, in het jaar 2023 op het gebied van hernieuwbare energie op basis van haar **uiterlijk in 2025 en 2027 uitgevoerde** evaluatie uit hoofde van artikel 25, leden 1 en 2 [] concludeert dat het indicatieve Unietraject als bedoeld in artikel 25, lid 2, [] **in 2023 en 2025** niet collectief is verwezenlijkt<sup>54</sup>, zorgen:
- de lidstaten [...] **die hun nationale in artikel 4, onder a), punt 2), subpunt i), bedoelde nationale referentiepunten in 2023 of 2025 niet hebben gehaald; en**
  - de lidstaten die **geen toereikende bijdrage als bedoeld in lid 1 bis** [...] hebben **aangegeven,**

er uiterlijk in **respectievelijk het jaar 2026 en het jaar 2028** voor dat **het door de Commissie gemeten tekort in vergelijking met het indicatieve Unietraject in 2023 of 2025 wordt verholpen** door het **uitvoeren** van extra maatregelen, waaronder:

- (d) [] **nationale** maatregelen om de inzet van hernieuwbare energie te vergroten;

---

<sup>54</sup> Noot: zie de nieuwe overweging 35 bis.

- (e) de aanpassing van het aandeel van hernieuwbare energie in de sector verwarming en koeling, bedoeld in artikel 23, lid 1, van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767];
- (f) de aanpassing van het aandeel van hernieuwbare energie in de sector vervoer, bedoeld in artikel 25, lid 1, van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767];
- (g) een **vrijwillige** financiële bijdrage tot een financieringsplatform op het niveau van de Unie, dat bijdraagt tot projecten voor hernieuwbare energie onder direct of indirect beheer van de Commissie;

Voor die maatregelen wordt rekening gehouden met de in lid 2 bis bedoelde overwegingen van de Commissie [ ] . De betrokken lidstaten kunnen een corrigerend actieplan of een nieuwe bijlage bij hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan presenteren waarin de maatregelen die zij van plan is te nemen, worden uiteengezet.

De lidstaten moeten, terdege rekening houdend met de eerdere aanbevelingen van de Commissie in dit verband en hun eigen prognoses en feitelijke gegevens voor 2023 en 2025, een voorlopige inschatting maken van hun vermoedelijke verplichtingen krachtens de bepalingen van dit lid.

**4 bis.** Vanaf 1 januari 2021 ligt het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto eindverbruik van energie [...] in elke lidstaat niet lager dan een referentieaandeel [...] dat overeenstemt met zijn tot 31 december 2020 vigerende verplichte nationale totale streefcijfer voor het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in 2020. Indien een lidstaat zijn referentieaandeel als gemeten over een periode van één jaar niet handhaaft, neemt de betrokken lidstaat binnen één jaar extra maatregelen in de zin van de maatregelen in lid 4, de punten a) tot en met d) om het tekort goed te maken [.]

**De lidstaten die de verplichting nakomen om het tekort ten opzichte van het referentie-aandeel goed te maken, worden gedurende de hele periode waarin het tekort zich voordoet, geacht te voldoen aan de verplichtingen die zijn beschreven in lid 4bis, eerste alinea, eerste zin en in artikel 3, lid 3 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 767].**

Voor de toepassing van [] **lid 4**, eerste alinea, punt c), kunnen de lidstaten gebruikmaken van hun inkomsten uit jaarlijkse emissierechten op grond van Richtlijn 2003/87/EG.

**Het in punt c) bedoelde financieringsmechanisme zal steun bieden voor nieuwe projecten voor hernieuwbare elektriciteit in de Unie. Die projecten moeten voldoen aan de toepasselijke wetgeving in de desbetreffende lidstaat. De steun wordt verleend in de vorm van een premie die in aanvulling op de marktprijzen wordt betaald en de steun wordt toegewezen aan projecten die meedingen naar de laagste premie. Elk jaar wordt de hernieuwbare energie die door via het financieringsmechanisme gefinancierde installaties statistisch toegeschreven aan de deelnemende lidstaten, in overeenstemming met hun onderscheiden financiële bijdrage.**

**4 ter.** De Commissie **stelt uitvoeringshandelingen vast** [] met de noodzakelijke bepalingen voor het tot stand brengen en functioneren van het in punt 4c) bedoelde financierings**mechanisme** [], met name:

- de methode voor het berekenen van het maximumbedrag van de premie voor elke aanbesteding;
- de toe te passen vorm van de aanbesteding, waaronder de leveringsvoorwaarden en bijbehorende sancties;
- de methode voor het berekenen van de **financiële** bijdragen van de lidstaten **en de resulterende (statistische) voordelen voor de bijdragende lidstaten** ("verdeelsleutel");

- de minimumvereisten voor de deelname van lidstaten, gezien de noodzaak zowel te zorgen voor de continuïteit van het **mechanisme []** door een voldoende lange looptijd van de bijdrage van de lidstaten, als te voorzien in zo veel mogelijk flexibiliteit voor de deelname van lidstaten.

**Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure.**

5. Indien de Commissie op basis van haar evaluatie krachtens artikel 25, leden 1 en 3, onverminderd andere maatregelen op het niveau van de Unie uit hoofde van punt 3, concludeert dat de vooruitgang in het jaar 2023 niet volstaat om het in de eerste alinea van artikel 25, lid 3, vermelde collectieve streefcijfer inzake energie-efficiëntie te halen, [...] **stelt zij** uiterlijk in het jaar 2024 maatregelen voor **of gebruikt zij toepasselijke bevoegdheids-delegaties op het niveau van de Unie** ter aanvulling van de maatregelen die in Richtlijn 2010/31/EU [als gewijzigd bij voorstel COM(2016) 765] en Richtlijn 2012/27/EU [als gewijzigd bij voorstel COM(2016) 761] zijn vastgesteld om te garanderen dat de [...] energiestreefcijfers van de Unie voor 2030 worden gehaald. Deze aanvullende maatregelen kunnen met name leiden tot de verbetering van de energie-efficiëntie van:
  - (a) producten, uit hoofde van Richtlijn 2010/30/EU en Richtlijn 2009/125/EG;
  - (b) gebouwen, uit hoofde van Richtlijn 2010/31/EU [als gewijzigd bij voorstel COM(2016) 765] en Richtlijn 2012/27/EU [als gewijzigd bij voorstel COM(2016) 761];
  - (c) vervoer.

#### *Artikel 28*

**Aanbevelingen van de Commissie aan en iteratieve dialoog van de Commissie met de lidstaten**

1. Indien nodig doet de Commissie aanbevelingen aan de lidstaten om te garanderen dat de doelstellingen van de energie-unie worden gehaald. **De Commissie maakt haar aanbevelingen openbaar.**

2. Wanneer in deze verordening verwezen wordt naar dit artikel zijn de volgende beginselen van toepassing:
- (a) de betrokken lidstaat houdt [...] **terdege** rekening met de aanbeveling in een geest van solidariteit tussen de lidstaten en de Unie en tussen de lidstaten onderling;
  - (b) in zijn geïntegreerde nationale voortgangsverslag inzake energie en klimaat dat is opgesteld in het jaar volgend op het jaar dat de aanbeveling werd gedaan, zet de lidstaat uiteen hoe hij [...] **terdege** rekening heeft gehouden met de aanbeveling [...] ;
  - (c) de aanbevelingen moeten complementair zijn met de meest recente landspecifieke aanbevelingen die zijn gedaan in het kader van het Europees semester.

#### *Artikel 29*

#### **Verslag over de stand van de energie-unie**

1. Uiterlijk op 31 oktober van elk jaar dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de stand van de energie-unie.
2. Dit verslag over de stand van de energie-unie omvat onder meer de volgende elementen:
- (a) de overeenkomstig artikel 25 uitgevoerde evaluatie;
  - (b) in voorkomend geval, aanbevelingen overeenkomstig artikel 28;
  - (c) de werking van de koolstofmarkt als bedoeld in artikel 10, lid 5, van Richtlijn 2003/87/EG, met inbegrip van informatie over de toepassing van Richtlijn 2003/87/EG, zoals bedoeld in artikel 21, lid 2, van die richtlijn;
  - (d) **vanaf 2023** een tweejaarlijks verslag over de duurzaamheid van bio-energie in de Unie, met de informatie bedoeld in bijlage VIII;

- (e) een tweejaarlijks verslag over vrijwillige regelingen waarvoor de Commissie een besluit heeft vastgesteld overeenkomstig artikel 27, lid 4, van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG zoals voorgesteld bij COM(2016) 767], met de informatie bedoeld in bijlage IX;
- (f) een algemeen voortgangsverslag betreffende de toepassing van [herschikking van Richtlijn 2009/72/EG, zoals voorgesteld bij COM(2016) 864], overeenkomstig artikel 69 van die richtlijn;
- (g) een algemeen voortgangsverslag betreffende de toepassing van Richtlijn 2009/73/EG, overeenkomstig artikel 52 van die richtlijn;
- (h) een algemeen voortgangsverslag over de verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie, als bedoeld in de artikel 7 bis **en 7 ter** van Richtlijn 2012/27/EU [zoals gewijzigd bij voorstel COM(2016) 761];
- (i) een algemeen voortgangsverslag over de vooruitgang die de lidstaten hebben geboekt bij de totstandbrenging van een volledige operationele energiemarkt;
- (j) de effectieve brandstofkwaliteit in de verschillende lidstaten en de geografische spreiding van brandstoffen met een maximumzwavelgehalte van 10 mg/kg, teneinde een overzicht te geven van de gegevens inzake brandstofkwaliteit in de verschillende lidstaten, zoals gerapporteerd krachtens Richtlijn 98/70/EG;
- (k) andere kwesties die van belang zijn voor de uitvoering van de energie-unie, met inbegrip van openbare en particuliere steun.

#### ***Artikel 29bis***

#### **Politieke monitoring van de governance**

**De relevante stadia in de cyclus van het governancestelsel worden gepresenteerd aan en besproken door de Raad.**

# HOOFDSTUK 6

## SYSTEMEN VAN DE LIDSTATEN EN DE UNIE INZAKE BROEIKASGASEMISSIES EN VERWIJDERINGEN PER PUT

### *Artikel 30*

#### **Inventarisatiesystemen van de lidstaten en de Unie<sup>55</sup>**

1. Uiterlijk op 1 januari 2021 zorgen de lidstaten voor de vaststelling, werking en permanente verbetering van nationale inventarisatiesystemen om een raming te maken van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen zoals vermeld in deel 2 van bijlage III bij deze verordening en om de tijdige voltooiing, transparantie, nauwkeurigheid, consistentie, vergelijkbaarheid en volledigheid van hun broeikasgasinventarissen te garanderen.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat hun voor inventarisatie bevoegde autoriteiten toegang hebben tot de informatie in bijlage X bij deze verordening, gebruikmaken van rapporterings-systemen die zijn opgezet overeenkomstig artikel 20 van Verordening (EU) nr. 517/2014 ter verbetering van de raming van fluorgassen in de nationale broeikasgasinventarissen, en in staat zijn de jaarlijkse overeenstemmingscontroles uit te voeren zoals bedoeld in de punten (i) en (j), van deel 1 van bijlage III bij deze verordening.

---

<sup>55</sup> **Toelichting: komt overeen met de artikelen 5, 6 en 9 MMR.**

3. Er wordt een inventarisatiesysteem van de Unie opgezet om te zorgen voor de tijdige voltooiing, transparantie, nauwkeurigheid, consistentie, vergelijkbaarheid en volledigheid van nationale inventarissen met betrekking tot de broeikasgasinventaris van de Unie. De Commissie is belast met het beheer, het onderhoud en de voortdurende verbetering van dat systeem, wat onder meer inhoudt dat zij een kwaliteitsborgings- en kwaliteitscontroleprogramma vaststelt, kwaliteitsdoelstellingen en een kwaliteitsborgings- en kwaliteitscontroleplan voor de inventarisatie opstelt, procedures ontwikkelt voor het vervolledigen van emissieramingen teneinde de inventaris van de Unie uit hoofde van lid 5 van dit artikel op te maken, en de in artikel 31 bedoelde evaluatie uitvoert.
4. De Commissie voert een initiële controle uit van de nauwkeurigheid van de voorlopige gegevens voor de opmaak van de broeikasgasinventaris, die de lidstaten krachtens artikel 23, lid 2, moeten indienen. Zij zendt de resultaten van deze controle binnen zes weken na de termijn voor indiening van de gegevens naar de lidstaten. De lidstaten geven uiterlijk op 15 maart antwoord op eventuele naar aanleiding van de initiële controle gestelde vragen ter zake, samen met de indiening van de definitieve inventaris voor het jaar X-2.
5. Indien een lidstaat nalaat uiterlijk op 15 maart de inventarisgegevens die vereist zijn voor het opmaken van de inventaris van de Unie in te dienen, kan de Commissie ramingen uitvoeren om de door de lidstaat ingediende gegevens te vervolledigen, in overleg en nauwe samenwerking met de betrokken lidstaat. De Commissie maakt hiervoor gebruik van de richtsnoeren voor het opstellen van de nationale broeikasgasinventarissen.
6. De Commissie **stelt [] overeenkomstig artikel 36 gedelegeerde handelingen vast [] met regels betreffende de inhoud, de structuur, het formaat en de indieningsprocedure van de informatie betreffende nationale inventarisatiesystemen en eisen betreffende de opzet, het gebruik en de werking van inventarisatiesystemen van de lidstaten en de Unie. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure.** Bij het opstellen van deze gedelegeerde handelingen houdt de Commissie rekening met de desbetreffende besluiten die zijn aangenomen door de instanties van het UNFCCC of van de Overeenkomst van Parijs.

**6 bis. De Commissie stelt in aanvulling op deze richtlijn [ ] overeenkomstig artikel 36 gedelegeerde handelingen vast [ ] met regels betreffende de voorschriften voor het opzetten, gebruiken en functioneren van het inventarisatiesysteem van de Unie. Bij het opstellen van deze gedelegeerde handelingen houdt de Commissie rekening met de desbetreffende besluiten die zijn aangenomen door de instanties van het UNFCCC of van de Overeenkomst van Parijs.**

### *Artikel 31*

#### **Evaluatie van de inventaris<sup>56</sup>**

1. In 2027 en 2032 voert de Commissie een algehele evaluatie uit van de nationale inventarisgegevens die overeenkomstig artikel 23, lid 3, van deze verordening door de lidstaten zijn ingediend, met het oog op het bewaken van de vermindering of beperking van broeikasgassen op grond van de artikelen 4, 9 en 10, van Verordening [ ] [ESR] en de vermindering van emissies en toename van verwijderingen per put ingevolge de artikelen 4 en 12 van Verordening [ ] [LULUCF] en alle andere streefcijfers voor de vermindering of beperking van broeikasgassen die in de wetgeving van de Unie zijn vastgesteld. De lidstaten nemen ten volle deel aan dit proces.
2. De in lid 1 bedoelde algehele evaluatie omvat:
  - (a) controles om de transparantie, nauwkeurigheid, consistentie, vergelijkbaarheid en volledigheid van de ingediende informatie na te gaan;
  - (b) controles om de gevallen te identificeren waarin de inventarisgegevens zijn opgesteld op een wijze die niet strookt met de richtsnoeren van het UNFCCC of de voorschriften van de Unie;
  - (c) controles om de gevallen te identificeren waarin de LULUCF-boekhouding is uitgevoerd op een wijze die niet strookt met de richtsnoeren van het UNFCCC of de voorschriften van de Unie, en
  - (d) indien van toepassing, de berekening van de daaruit voortvloeiende noodzakelijke technische correcties, in overleg met de lidstaten.

---

<sup>56</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 19 MMR.**

3. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast om het tijdschema en de procedure voor het uitvoeren van de algehele evaluatie te bepalen, met inbegrip van de in punt 2 van dit artikel uiteengezette taken, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de lidstaten worden geraadpleegd betreffende de conclusies van de evaluatie. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure.
4. Na voltooiing van de evaluatie stelt de Commissie aan de hand van een uitvoeringshandeling voor de desbetreffende jaren de totale som vast van de emissies die voortvloeien uit de gecorrigeerde inventarisgegevens voor elke lidstaat, opgesplitst tussen emissiegegevens die relevant zijn voor artikel 9 van Verordening [ ] [ESR] en emissiegegevens zoals bedoeld in bijlage III, deel 1, onder c), van deze verordening, en bepaalt zij de totale som van emissies en verwijderingen die relevant zijn voor artikel 4 van Verordening [ ] [LULUCF].
5. De gegevens die [...] **vier maanden** na de datum van publicatie van een uitvoeringshandeling overeenkomstig lid 4 van dit artikel voor elke lidstaat zijn ingeschreven in de registers die zijn opgezet krachtens artikel 13 van Verordening [ ] [LULUCF], worden gebruikt om de naleving van artikel 4 van verordening [ ] [LULUCF] te controleren, met inbegrip van wijzigingen van die gegevens omdat de lidstaat in kwestie gebruik maakt van de bij artikel 11 van Verordening [ ] [LULUCF] voorziene flexibiliteit.
6. De gegevens die [ ] **twee maanden** na de in punt 5 van dit artikel bedoelde controle van de naleving van verordening [ ] [LULUCF] voor elke lidstaat zijn ingeschreven in de registers die zijn opgezet krachtens artikel 11 van Verordening [ ] [ESR], worden gebruikt voor de nalevingscontrole overeenkomstig artikel 9 van Verordening [ ] [ESR] voor de jaren 2021 en 2026. De nalevingscontrole overeenkomstig artikel 9 van verordening [ ] [ESR] voor elk van de jaren 2022 tot en met 2025 en 2027 tot en met 2030 wordt één maand na de datum van de nalevingscontrole voor het voorgaande jaar verricht. Deze controle heeft ook betrekking op wijzigingen van die gegevens omdat de betrokken lidstaat gebruik maakt van de flexibiliteit waarin voorzien wordt bij de artikelen 5, 6 en 7 van Verordening [ ] [ESR].

**Systemen van de lidstaten en de Unie voor beleidslijnen en maatregelen en prognoses<sup>57</sup>**

1. Uiterlijk op 1 januari 2021 beheren de lidstaten en de Commissie respectievelijk nationale en Uniesystemen voor de rapportering van beleidsinitiatieven en maatregelen en voor de rapportering van prognoses van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen, en zorgen zij voor de voortdurende verbetering van deze systemen. Deze systemen omvatten de toepasselijke institutionele, juridische en procedurele regelingen die binnen een lidstaat en de Unie zijn vastgesteld om het beleid te evalueren en prognoses op te maken van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen.
2. De lidstaten en de Commissie streven er respectievelijk naar de tijdige voltooiing, transparantie, nauwkeurigheid, consistentie, vergelijkbaarheid en volledigheid te waarborgen van de informatie die is gerapporteerd over hun beleidslijnen en maatregelen en de prognoses van antropogene emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen, als bedoeld in artikel 16, met name het gebruik en de toepassing van gegevens, methoden en modellen, en de uitvoering van activiteiten op het gebied van kwaliteitsborging en kwaliteitscontrole en gevoeligheidsanalyse.
3. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast waarin de structuur, het formaat en het indieningsproces zijn vastgesteld voor informatie over de systemen van de lidstaten en de Unie voor beleidslijnen en maatregelen en prognoses, als bedoeld in punten 1 en 2 van dit artikel en artikel 16. Wanneer zij dergelijke uitvoeringshandelingen voorstelt, houdt de Commissie rekening met de relevante besluiten die zijn vastgesteld door de organen van het UNFCCC of de Overeenkomst van Parijs, met inbegrip van internationaal overeengekomen rapporteringseisen en tijdschema's voor monitoring en rapportering van die informatie. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 37, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure.

---

<sup>57</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 12 MMR.**

**Opzet en werking van registers**

1. De [...] lidstaten **en de Unie** zorgen voor het opzetten en bijhouden van registers om de nationaal bepaalde bijdragen overeenkomstig artikel 4, lid 13, van de Overeenkomst van Parijs en internationaal overgedragen beperkingsresultaten overeenkomstig artikel 6 van die overeenkomst nauwkeurig in rekening te brengen.
2. De Unie en haar lidstaten mogen hun registers samen met een of meer andere lidstaten in een geconsolideerd systeem bijhouden.
3. De in lid 1 genoemde gegevens in de registers worden meegedeeld aan de krachtens artikel 20 van Richtlijn 2003/87/EG aangewezen centrale administrateur.
4. De Commissie **stelt []** overeenkomstig artikel 36 gedelegeerde handelingen vast om de in punt 1 van dit artikel bedoelde registers op te zetten en om de relevante besluiten van de organen van het UNFCCC of de Overeenkomst van Parijs technisch ten uitvoer te leggen aan de hand van de registers van de Unie en de lidstaten, in overeenstemming met lid 1 van dit artikel.

---

<sup>58</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 10 MMR.**

# HOOFDSTUK 7

## SAMENWERKING EN ONDERSTEUNING

### *Artikel 34*

#### **Samenwerking tussen de lidstaten en de Unie<sup>59</sup>**

1. De lidstaten moeten volledig samenwerken en onderling en met de Unie overleg plegen over hun werkzaamheden die verband houden met de verplichtingen uit hoofde van deze verordening, met name:
  - (a) het proces voor het opstellen, vaststellen, aanmelden en beoordelen van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen op grond van de artikelen 9 tot en met 12;
  - (b) het proces voor het opstellen, vaststellen, aanmelden en beoordelen van de geïntegreerde nationale voortgangsverslagen inzake energie en klimaat op grond van artikel 15 en voor de jaarlijkse rapportering op grond van artikel 23;
  - (c) het proces met betrekking tot de aanbevelingen van de Commissie en de opvolging van die aanbevelingen overeenkomstig artikel 9, leden 2 en 3, artikel 15, lid 5, artikel 26, lid 1 en artikel 27, leden 2 en 3;
  - (d) het opmaken van de broeikasgasinventaris van de Unie en het opstellen van het broeikasgasinventarisatierapport van de Unie, overeenkomstig artikel 23, lid 3;
  - (e) het opstellen van de nationale mededeling van de Unie overeenkomstig artikel 12 van het UNFCCC en het tweejaarlijkse rapport van de Unie overeenkomstig Besluit 2/CP.17 van de instanties van het UNFCCC of latere door die instanties vastgestelde relevante besluiten;
  - (f) de beoordelings- en nalevingsprocedures in het kader van het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs overeenkomstig elk toepasselijk besluit krachtens het UNFCCC en de procedure van de Unie ter beoordeling van de broeikasgasinventarissen van de lidstaten als vermeld in artikel 31;

---

<sup>59</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 23 MMR.**

- (g) aanpassingen naar aanleiding van het in artikel 31 bedoelde evaluatieproces van de Unie of andere wijzigingen in de inventarissen en inventarisrapporten die bij het secretariaat van het UNFCCC zijn ingediend of moeten worden ingediend;
  - (h) het opstellen van de geschatte broeikasgasinventaris van de Unie, overeenkomstig artikel 23, lid 1, onder a), en de laatste alinea van artikel 23, lid 1.
2. De Commissie kan technische ondersteuning bieden aan de lidstaten in verband met de verplichtingen uit hoofde van deze verordening, op verzoek van een lidstaat.

### *Artikel 35*

#### **Rol van het Europees Milieuagentschap<sup>60</sup>**

Overeenkomstig zijn jaarlijks werkprogramma staat het Europees Milieuagentschap de Commissie bij in haar werkzaamheden met betrekking tot de dimensies koolstofarm maken en energie-efficiëntie, teneinde te voldoen aan de artikelen 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 32 en 34. Dit omvat bijstand bij:

- (a) het verzamelen van de door de lidstaten gerapporteerde informatie over beleidslijnen en maatregelen en prognoses;
- (b) het uitvoeren van kwaliteitsborgings- en kwaliteitscontroleprocedures met betrekking tot de door de lidstaten gerapporteerde informatie over prognoses en beleidslijnen en maatregelen;
- (c) het maken van ramingen of het aanvullen van ramingen waarover de Europese Commissie beschikt, voor gegevens over prognoses die niet werden gerapporteerd door de lidstaten;
- (d) het samenstellen van gegevens, indien beschikbaar uit Europese statistieken en passend qua timing, die vereist zijn voor het door de Commissie opgestelde verslag over de stand van de energie-unie aan het Europees Parlement en de Raad;

---

<sup>60</sup> **Toelichting: komt overeen met artikel 24 MMR.**

- (e) het verspreiden van de op grond van deze verordening verzamelde informatie, met inbegrip van het onderhouden en bijwerken van een databank met de beleidslijnen en maatregelen van de lidstaten inzake mitigatie van de klimaatverandering en het Europees klimaat-aanpassingsplatform met betrekking tot effecten, kwetsbare punten en aanpassing aan de klimaatverandering;
- (f) het uitvoeren van kwaliteitsborgings- en kwaliteitscontroleprocedures bij het opmaken van de broeikasgasinventaris van de Unie;
- (g) het opmaken van de broeikasgasinventaris van de Unie en het opstellen van het broeikasgasinventarisatierapport van de Unie;
- (h) het maken van ramingen voor gegevens die niet werden gerapporteerd in de nationale broeikasgasinventarissen;
- (i) de uitvoering van de in artikel 31 bedoelde evaluatie;
- (j) het opmaken van de geschatte broeikasgasinventaris van de Unie.

# HOOFDSTUK 8

## BEVOEGDHEIDSDELEGATIE

### *Artikel 36*

#### **Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie**

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 3, lid 4, artikel 23, lid 5, artikel 27, lid 4, artikel 30, lid 6 **bis**, en artikel 33, lid 4, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van [de datum van inwerkingtreding van deze verordening]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden vóór het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met dezelfde termijnen verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 3, lid 4, artikel 23, lid 5, artikel 27, lid 4, artikel 30, lid 6 **bis**, en artikel 33, lid 4, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.
4. Alvorens een gedelegeerde handeling vast te stellen, raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen van het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en aan de Raad.

6. Een overeenkomstig artikel 3, lid 4, artikel 23, lid 5, artikel 27, lid 4, artikel 30, lid 6 **bis**, en artikel 33, lid 4, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

# HOOFDSTUK 9

## SLOTBEPALINGEN

### Artikel 37

#### Comité voor de energie-unie en Comité klimaatverandering

1. De Commissie wordt bijgestaan door:

a) [...] **het Comité voor de energie-unie en**

**b) het Comité klimaatverandering.**

**Die comités [...] zijn comités in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011 [...].**

2. **Het Comité klimaatverandering [...]** vormt het comité dat is ingesteld bij artikel 8 van Beschikking 93/389/EEG, artikel 9 van Beschikking 280/2004/EG en artikel 26 van Verordening (EU) nr. 525/2013. Verwijzingen naar het comité dat uit hoofde van die rechtshandelingen is opgericht, worden verstaan als verwijzingen naar het bij deze verordening opgerichte comité.

**2 bis. Indien het onderwerp dat vereist, vergaderen de comités gezamenlijk om gemeenschappelijke acties te bespreken, een samenhangend beleid te waarborgen en de synergieën tussen de sectoren te maximaliseren.**

3. Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

## *Artikel 38*

### **Evaluatie**

Uiterlijk op 28 februari 2026 en vervolgens om de vijf jaar brengt de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de werking van deze verordening, de bijdrage ervan aan de governance van de energie-unie en de klimaatactie, de voortgang met het verwezenlijken van de klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030, en de langetermijndoelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. Daarnaast brengt de Commissie verslag uit over [...] de overeenstemming van de plannings-, rapporterings- en monitoringbepalingen van deze verordening met andere wetgeving van de Unie of toekomstige besluiten met betrekking tot het UNFCCC en de Overeenkomst van Parijs. De Commissie kan voorstellen doen, voor zover passend.

## *Artikel 39*

### **Wijzigingen van Richtlijn 94/22/EG**

Richtlijn 94/22/EG wordt als volgt gewijzigd:

- (1) in artikel 8 wordt lid 2 geschrapt;
- (2) artikel 9 wordt geschrapt.

## *Artikel 40*

### **Wijzigingen van Richtlijn 98/70/EG**

Richtlijn 98/70/EG wordt als volgt gewijzigd:

- (1) in artikel 8, lid 4, wordt de tweede zin geschrapt;
- (2) in artikel 7 bis, lid 1, derde alinea, wordt punt a) vervangen door:

"het totale volume van iedere soort geleverde brandstof of energie; en";

(3) in artikel 7 bis, lid 2, wordt de eerste zin vervangen door:

"De lidstaten verlangen van de leveranciers dat zij voor 31 december 2020 zo geleidelijk mogelijk de broeikasgasemissies gedurende de levenscyclus per eenheid energie uit geleverde brandstof of energie met 10 % verminderen ten opzichte van de in bijlage II bij Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad vastgestelde uitgangswaarde voor brandstoffen.".

#### *Artikel 41*

#### ***Wijziging van Richtlijn 2009/31/EG***

In artikel 38 van Richtlijn 2009/31/EU wordt lid 1 geschrapt.

#### *Artikel 42*

#### ***Wijzigingen van Verordening (EG) nr. 663/2009***

Verordening (EG) nr. 663/2009 wordt als volgt gewijzigd:

- (1) in artikel 27 worden de leden 1 en 3 geschrapt;
- (2) artikel 28 wordt geschrapt.

#### *Artikel 43*

#### ***Wijziging van Verordening (EG) nr. 715/2009***

Artikel 29 van Verordening (EG) nr. 715/2009 wordt geschrapt.

*Artikel 44*

***Wijzigingen van Richtlijn 2009/73/EG***

Richtlijn 2009/73/EG wordt als volgt gewijzigd:

- (3) artikel 5 wordt geschrapt;
- (4) artikel 52 wordt vervangen door:

*"Artikel 52*

**Rapportering**

De Commissie monitort en evalueert de toepassing van deze richtlijn en dient een algemeen voortgangsverslag in bij het Europees Parlement en de Raad, als bijlage bij het in artikel 29 van Verordening [XX/20XX] [de onderhavige verordening] bedoelde verslag over de stand van de energie-unie."

*Artikel 45*

***Wijziging van Richtlijn 2009/119/EG***

In artikel 6 van Richtlijn 2009/119/EG wordt lid 2 vervangen door:

"2. De betrokken lidstaat verstrekt de Commissie uiterlijk op 15 maart van elk kalenderjaar een samenvatting van het register, waarin ten minste de veiligheidsvoorraden zijn aangegeven die in die lidstaat op de laatste dag van het vorige kalenderjaar aanwezig zijn, met inbegrip van de hoeveelheden en de aard ervan."

***Wijzigingen van Richtlijn 2010/31/EU***

Richtlijn 2010/31/EU wordt als volgt gewijzigd:

- (1) In artikel 2 bis van Richtlijn 2010/31/EU [zoals gewijzigd bij voorstel COM(2016) 765] wordt het volgende lid 4 ingevoegd:

"4. De langetermijnstrategie op grond van lid 1 wordt bij de Commissie ingediend als onderdeel van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EU) nr. [XX/20XX] [de onderhavige verordening].";

- (2) in artikel 5, lid 2, tweede alinea, wordt de zin "Dit verslag mag worden opgenomen in de in artikel 14, lid 2, van Richtlijn 2006/32/EG bedoelde actieplannen voor energie-efficiëntie" geschrapt;

- (3) in artikel 9 wordt lid 5 vervangen door:

"De Commissie brengt om de twee jaar verslag uit bij het Europees Parlement en de Raad over de voortgang van de lidstaten bij het bevorderen van de toename van het aantal bijna-energieneutrale gebouwen, als onderdeel van het in artikel 29 van Verordening [XX/20XX] [de onderhavige verordening] vermelde verslag over de stand van de energie-unie. Op basis van dat verslag ontwikkelt zij een actieplan en stelt, indien nodig, aanbevelingen en maatregelen voor overeenkomstig de artikelen 27 en 28 van Verordening [XX/20XX] [de onderhavige verordening] om het aantal van dergelijke gebouwen te doen toenemen en moedigt zij beste praktijken aan voor de kosteneffectieve transformatie van bestaande gebouwen tot bijna-energieneutrale gebouwen.";

- (4) in artikel 10 worden de leden 2 en 3 geschrapt.

*Artikel 47*

***Wijzigingen van Richtlijn 2012/27/EU***

Richtlijn 2012/27/EU wordt als volgt gewijzigd:

- (1) in artikel 4 wordt de laatste alinea geschrapt;
- (2) in artikel 18, lid 1, wordt punt e) geschrapt;
- (3) in artikel 24 worden de leden 1, **3**, [...] 4 en 11 geschrapt;
- (3 bis) in artikel 24 wordt lid 2 geschrapt;<sup>61</sup>**
- (4) bijlage XIV wordt geschrapt.

*Artikel 48*

***Wijziging van Richtlijn 2013/30/EU***

In artikel 25 van Richtlijn 2013/30/EU wordt lid 1 vervangen door:

"1. Als onderdeel van de jaarlijkse rapportering uit hoofde van artikel 23 van Verordening [XX/20XX] [de onderhavige verordening] rapporteren de lidstaten jaarlijks de in bijlage IX, punt 3, vermelde informatie aan de Commissie."

*Artikel 49*

***Wijzigingen van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad***

Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad wordt als volgt gewijzigd:

- (1) in bijlage I, deel 2, worden de punten 2, 3, 4 en 7 geschrapt;
- (2) bijlage III wordt als volgt gewijzigd:

---

<sup>61</sup> Noot: zie artikel 52.

- (a) punt 1 wordt vervangen door:

"1. De lidstaten rapporteren de in punt 3 vermelde gegevens. Die gegevens moeten voor alle in elke lidstaat in de handel gebrachte brandstoffen en energie worden gerapporteerd. Wanneer verschillende biobrandstoffen bij de fossiele brandstoffen worden gemengd, moeten de gegevens voor elke biobrandstof worden opgegeven."

- (b) in punt 3 worden de punten e) en f) geschrapt;

- (3) bijlage IV wordt als volgt gewijzigd:

- (a) de volgende modellen voor de rapportering van informatie ten behoeve van de samenhang van de gerapporteerde gegevens worden geschrapt:

- Oorsprong — Enkele leveranciers
- Oorsprong — Gemeenschappelijke leveranciers
- Plaats van aankoop

- (b) in de opmerkingen bij het model worden de punten 8 en 9 geschrapt.

#### *Artikel 50*

#### **Intrekking**

Verordening (EU) nr. 525/2013 wordt met ingang van 1 januari 2021 ingetrokken, met inachtneming van de in artikel 51 vastgestelde overgangsbepalingen. Verwijzingen naar de ingetrokken verordening gelden als verwijzingen naar de onderhavige verordening en worden gelezen volgens de concordantietabel in bijlage XI.

#### *Artikel 51*

#### **Overgangsbepalingen**

In afwijking van artikel 50 van deze verordening, blijven artikel 7 en artikel 17, lid 1, onder a) en d), van Verordening (EU) nr. 525/2013 van toepassing op de verslagen met de gegevens die op grond van die artikelen vereist zijn voor de jaren 2018, 2019 en 2020.

Artikel 19 van Verordening (EU) nr. 525/2013 blijft van toepassing op de evaluaties van de broeikasgasinventarisatiegegevens voor de jaren 2018, 2019 en 2020.

Artikel 22 van Verordening (EU) nr. 525/2013 blijft van toepassing op de indiening van het verslag dat uit hoofde van dat artikel is vereist.

## *Artikel 52*

### **Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 33, artikel 46, punten 2, 3 en 4, artikel 47, punten 3 en 4, **en artikel 48** zijn van toepassing met ingang van 1 januari 2021<sup>62</sup>.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

*Voor het Europees Parlement*  
*De voorzitter*

*Voor de Raad*  
*De voorzitter*

---

---

<sup>62</sup> Noot: oorspronkelijke tekst hersteld gezien wijziging artikel 47.

# ALGEMEEN KADER VOOR DE GEÏNTEGREERDE NATIONALE ENERGIE- EN KLIMAATPLANNEN

## Deel 1

### *Algemeen kader van het plan*

| AFDELING A: NATIONAAL PLAN                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. OVERZICHT EN PROCEDURE VOOR DE VASTSTELLING VAN HET PLAN                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>1.1. Samenvatting</b>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>i. politieke, economische, ecologische en maatschappelijke context van het plan</li> <li>ii. [ ] Strategie [ ] met betrekking tot de vijf dimensies van de energie-unie</li> <li>iii. overzichtstabel met de belangrijkste doelstellingen, beleidslijnen en maatregelen van het plan</li> </ul>                                                                                                                                |
| <b>1.2. Overzicht van de huidige beleidscontext</b>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>i. energiesysteem op nationaal en EU-niveau en beleidscontext van het nationaal plan</li> <li>ii. beschrijving van het huidige energie- en klimaatbeleid en de maatregelen [ ] met betrekking tot de vijf dimensies van de energie-unie</li> <li>iii. de belangrijkste aspecten van grensoverschrijdend belang</li> <li>iv. administratieve structuur van de uitvoering van het nationale energie- en klimaatbeleid</li> </ul> |
| <b>1.3. Raadpleging en betrokkenheid van de nationale en EU-instanties en het resultaat daarvan</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>i. overleg met het Parlement</li> <li>ii. overleg met lokale en regionale overheden</li> <li>iii. raadpleging van belanghebbenden, waaronder de sociale partners, en betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld</li> <li>iv. overleg met andere lidstaten</li> <li>v. iteratief proces met de Europese Commissie</li> </ul>                                                                                              |
| <b>1.4. Regionale samenwerking bij de opstelling van het plan</b>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>i. elementen die het voorwerp uitmaken van een samen met andere lidstaten doorlopen of gecoördineerd planningsproces</li> <li>ii. toelichting van de wijze waarop de resultaten van die regionale samenwerking zijn meegenomen in het plan</li> </ul>                                                                                                                                                                          |

## 2. NATIONALE DOELSTELLINGEN EN STREEFCIJFERS MET BETREKKING TOT:

### 2.1. Dimensie decarbonisatie

#### 2.1.1. BKG-emissies en -verwijderingen [ ]<sup>63</sup>

- i. De elementen bedoeld in artikel 4, onder a), punt 1) [ ]
- ii. indien van toepassing, andere nationale doelstellingen en streefcijfers die overeenstemmen met de bestaande lage-emissiestrategieën op lange termijn. Indien van toepassing, andere doelstellingen en streefcijfers, m.i.v. sectorale doelstellingen en adaptatiedoelstellingen

#### 2.1.2. Hernieuwbare energie [ ]

- i. De elementen bedoeld in artikel 4, onder a), punt 2) [ ]
- ii. [ ]
- iii. **Geraamde trajecten [ ]** voor het sectorale aandeel hernieuwbare energie in het eindverbruik van energie van 2021 tot en met 2030 in de sectoren elektriciteit, verwarming en koeling, en vervoer;
- iv. **[ ] beoordeelde bijdragen [ ]** per hernieuwbare-energietechnologie die de lidstaten willen gebruiken om de algemene en de sectorale trajecten voor hernieuwbare energie van 2021 t.e.m. 2030 te halen, m.i.v. het verwachte totale bruto-eindverbruik van energie in Mtoe per technologie en per sector en de totale geïnstalleerde capaciteit (gedeeld door de nieuwe capaciteit en capaciteitsverhoging) per technologie en sector in MW;
- v. **[ ] Indien beschikbaar, geraamde trajecten** voor de vraag naar bio-energie, uitgesplitst tussen verwarming, elektriciteit en vervoer, en voor het aanbod van biomassa uitgesplitst op basis van grondstof en oorsprong (binnenlandse productie vs. invoer). Voor bosbiomassa, een beoordeling van de bron en de impact op de LULUCF-emissieput, **indien beschikbaar**.
- vi. **Indien beschikbaar [ ]**, andere nationale trajecten en doelstellingen, ook op lange termijn of per sector (b.v. [...], het aandeel hernieuwbare energie in stadsverwarming, het gebruik van hernieuwbare energie in gebouwen, hernieuwbare energie die wordt geproduceerd door steden, energie-gemeenschappen en zelfverbruikers).<sup>64</sup>

<sup>63</sup> De samenhang moet worden gewaarborgd met de lage-emissiestrategieën op lange termijn overeenkomstig artikel 14.

<sup>64</sup> **Noot: het voorzitterschap stelt de delegaties voor te overwegen de punten iii, iv, v en vi te verplaatsen naar deel B: analytische basis.**

## **2.2. Dimensie energie-efficiëntie [ ]**

### **i. De elementen bedoeld in artikel 4, onder b)**

[ ]

ii. Indien van toepassing, andere nationale doelstellingen, met inbegrip van langetermijndoelstellingen of -strategieën en sectorale streefcijfers, **en** nationale doelstellingen op gebieden zoals energie-efficiëntie in de vervoerssector en op het gebied van verwarming en koeling.

## **2.3. Dimensie energiezekerheid**

### **i. De elementen bedoeld in artikel 4, onder c) [ ]**

ii. **Indien van toepassing**, nationale doelstellingen om de afhankelijkheid van de invoer van energie uit derde landen te verminderen;

iii. nationale doelstellingen met betrekking tot de bereidheid om het hoofd te bieden aan een onderbroken of beperkt aanbod van een energiebron (m.i.v. gas en elektriciteit) en, in voorkomend geval, een termijn waarbinnen die doelstellingen moeten worden gehaald<sup>65</sup>

iv. **Indien van toepassing**, nationale doelstellingen met betrekking tot de inzet van **binnenlandse** energiebronnen [ ]

<sup>65</sup> De samenhang moet worden gewaarborgd met de preventieve actieplannen op grond van Verordening [als voorgesteld bij COM(2016) 52] betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gaslevering en houdende intrekking van Verordening (EU) nr. 994/2010, en ook met de risicoparaatheidsplannen op grond van Verordening [als voorgesteld bij COM(2016) 862] inzake de risicoparaatheid in de elektriciteitssector en tot intrekking van Richtlijn 2005/89/EG.

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2.4. Dimensie interne energiemarkt</b>                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>2.4.1.</b>                                                     | <b>Interconnectie op elektriciteitsgebied [ ]</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| i.                                                                | <b>De elementen bedoeld in artikel 4, onder d)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>2.4.2.</b>                                                     | <b>Infrastructuur voor energietransmissie</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| i.                                                                | De belangrijkste [...] doelstellingen voor elektriciteits- en gastransmissie-infrastructuur <u>projecten</u> die essentieel zijn voor het behalen van de doelstellingen en streefcijfers [...]                                                                                                                                                          |
| ii.                                                               | indien van toepassing, de belangrijkste projecten, met uitzondering van projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) <sup>66</sup> .                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>2.4.3.</b>                                                     | <b>Marktintegratie</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| i.                                                                | Nationale doelstellingen met betrekking tot andere aspecten van de interne energiemarkt, zoals marktintegratie en -koppeling, m.i.v. een tijdschema waarin is aangegeven wanneer de doelstellingen moeten zijn verwezenlijkt;                                                                                                                           |
| ii.                                                               | Nationale doelstellingen inzake het waarborgen van de toereikendheid van het elektriciteitssysteem, alsook voor de flexibiliteit van het energiesysteem op het gebied van de productie van hernieuwbare energie, m.i.v. een tijdschema waarbinnen de doelstellingen moeten worden gehaald;                                                              |
| iii.                                                              | <b>Indien van toepassing</b> , nationale doelstellingen inzake consumentenbescherming en het concurrentievermogen van de kleinhandel in de energiesector.                                                                                                                                                                                               |
| <b>2.4.4.</b>                                                     | <b>Energiearmoede</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                   | <b>Indien van toepassing</b> , nationale doelstellingen met betrekking tot energiearmoede, met inbegrip van een tijdschema waarbinnen de doelstellingen moeten worden gehaald.                                                                                                                                                                          |
| <b>2.5. Dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| i.                                                                | [ ] Nationale doelstellingen en streefcijfers voor de openbare en, <b>indien beschikbaar</b> , particuliere financiering van onderzoek en innovatie in verband met de energie-unie, waaronder, in voorkomend geval, een termijn waarbinnen de doelstellingen moeten worden verwezenlijkt; [...]                                                         |
| ii.                                                               | voor zover passend, nationale doelstellingen, waaronder langetermijndoelstellingen [ ] voor de uitrol van koolstofarme technologieën, o.a. voor het koolstofvrij maken van de energie- en koolstofintensieve industriële sectoren en, indien van toepassing, voor de daarmee samenhangende infrastructuur voor het transport en de opslag van koolstof; |
| iii.                                                              | <b>Indien van toepassing</b> , nationale doelstellingen inzake het concurrentievermogen.                                                                                                                                                                                                                                                                |

<sup>66</sup> Overeenkomstig Verordening (EU) nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking nr. 1364/2006/EG en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009 (PB L 115 van 25.4.2013, blz. 39).

### 3. BELEIDSLIJNEN EN MAATREGELEN

#### 3.1. Dimensie decarbonisatie

##### 3.1.1. BKG-emissies en -verwijderingen [ ]

- i. beleidsinitiatieven en maatregelen ter verwezenlijking van de op grond van Verordening [ ] [ESR] vastgestelde doelstellingen, als bedoeld in 2.1.1 en beleidsinitiatieven en maatregelen voor de naleving van Verordening [ ] [LULUCF ], voor alle belangrijke emissiesectoren en sectoren waar de verwijdering moet worden opgevoerd, in het licht van de langetermijndoelstelling om [ ] te evolueren naar een koolstofarme economie met een evenwicht tussen emissies en verwijderingen conform de Overeenkomst van Parijs;
- ii. regionale samenwerking op dit gebied;
- iii. indien van toepassing, onverminderd de toepasselijkheid van de regels inzake staatssteun, financieringsmaatregelen op dit gebied op nationaal niveau, waaronder EU-steun en het gebruik van EU-fondsen.

##### 3.1.2. Hernieuwbare energie [ ]

- i. beleid en de maatregelen ter verwezenlijking van de nationale bijdrage aan de bindende EU-doelstelling 2030 op het gebied van hernieuwbare energie en de trajecten **bedoeld in artikel 4, onder a), punt 2 en, indien van toepassing of beschikbaar, de elementen** voorgesteld in 2.1.2 met inbegrip van sector- en technologiespecifieke maatregelen<sup>67</sup>;
- ii. **Indien relevant**, specifieke maatregelen voor regionale samenwerking, alsmede de geraamde extra productie van energie uit hernieuwbare bronnen die zou kunnen worden overgedragen aan andere lidstaten om de nationale bijdrage en trajecten zoals voorgesteld in punt 2.1.2 te halen;
- iii. specifieke maatregelen voor financiële steun, **indien van toepassing** met inbegrip van EU-steun en het gebruik van EU-fondsen, ter bevordering van de productie en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen voor elektriciteit, verwarming en koeling, alsmede vervoer;
- iv. specifieke maatregelen voor de invoering van een éénloketsysteem, het stroomlijnen van administratieve procedures, het verstrekken van informatie en opleiding, en de bewustmaking van zelfverbruikers en gemeenschappen;
- v. beoordeling van de behoefte aan de bouw van nieuwe infrastructuur voor stadsverwarming en -koeling op basis van hernieuwbare energiebronnen;
- vi. **Indien van toepassing**, specifieke maatregelen ter bevordering van het gebruik van energie uit biomassa, in het bijzonder de exploitatie van nieuwe biomassa-bronnen, rekening houdend met:
  - beschikbaarheid van biomassa: zowel binnenlands potentieel als invoer uit derde landen
  - ander gebruik van biomassa in andere sectoren (land- en bosbouw); alsmede maatregelen met het oog op de duurzaamheid van de productie en het gebruik van biomassa.

<sup>67</sup> Bij het plannen van die maatregelen houden de lidstaten rekening met het einde van de levensduur van bestaande installaties en de mogelijkheden voor capaciteitsverhoging.

|                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>3.1.3.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i.</li> <li>ii.</li> <li>iii.</li> <li>iv.</li> </ul> | <p><b>Andere elementen van de dimensie</b></p> <p>indien van toepassing, de nationale beleidsinitiatieven en maatregelen die een impact hebben op de EU-ETS-sector en beoordeling van de complementariteit en de gevolgen voor de EU-ETS;</p> <p>strategieën, plannen en maatregelen voor adaptatie aan de klimaatverandering;</p> <p>beleidsinitiatieven en maatregelen ter verwezenlijking van andere nationale doelstellingen, indien van toepassing;</p> <p>beleidsinitiatieven en maatregelen om de omslag te maken naar emissiearme mobiliteit (m.i.v. de elektrificatie van het vervoer).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|                                                                                                                   | <p><b>3.2. Dimensie energie-efficiëntie [ ]</b></p> <p>Geplande beleidsinitiatieven, maatregelen en programma's ter verwezenlijking van de indicatieve nationale energie-efficiëntiedoelstelling 2030 en andere in punt 2.2 voorgestelde doelstellingen, m.i.v. de geplande maatregelen en instrumenten (ook van financiële aard) om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren, met name wat betreft het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i. verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie en alternatieve maatregelen in het kader van artikel 7 bis en 7 ter van Richtlijn 2012/27/EU [versie als gewijzigd overeenkomstig voorstel COM(2016)761] en [(moet nog worden vastgesteld overeenkomstig bijlage II)]</li> <li>ii. langetermijnstrategie voor de renovatie van het nationale bestand van residentiële en [ ] <b>niet-residentiële</b> gebouwen, [ ] zowel publieke als particuliere[ ]<sup>68</sup> [ ]</li> <li>iii. Beschrijving van beleid en maatregelen ter bevordering van energiediensten in de publieke sector en maatregelen voor het wegnemen van regelgevende en niet-regelgevende belemmeringen voor het gebruik van energieprestatiecontracten en andere modellen voor energie-efficiëntiediensten<sup>69</sup></li> <li>iv. andere geplande beleidsinitiatieven, maatregelen en programma's ter verwezenlijking van de indicatieve nationale energie-efficiëntiedoelstelling 2030 en andere in punt 2.2 voorgestelde doelstellingen (bv. het promoten van de voorbeeldfunctie van openbare gebouwen en <i>energie-efficiënte overheidsaankopen, maatregelen</i> voor het promoten van energie-audits en energiemanagementsystemen<sup>70</sup>, het opleiden en informeren van consumenten<sup>71</sup> en andere maatregelen om energie-efficiëntie te promoten<sup>72</sup>);</li> <li>v. Beschrijving van de maatregelen om het energie-efficiëntiepotentieel van gas- en elektriciteitsinfrastructuur te benutten<sup>73</sup>;</li> <li>vi. Eventuele regionale samenwerking op dit gebied;</li> <li>vii. Financieringsmaatregelen op dit gebied op nationaal niveau, waaronder EU-steun en het gebruik van EU-fondsen.</li> </ul> |

<sup>68</sup> Overeenkomstig artikel 2 bis van Richtlijn 2010/31/EU [versie als gewijzigd overeenkomstig voorstel COM(2016)765].

<sup>69</sup> Overeenkomstig artikel 18 van Richtlijn 2012/27/EG.

<sup>70</sup> Overeenkomstig artikel 8 van Richtlijn 2012/27/EG.

<sup>71</sup> Overeenkomstig de artikelen 12 en 17 van Richtlijn 2012/27/EU.

<sup>72</sup> Overeenkomstig artikel 19 van Richtlijn 2012/27/EG.

<sup>73</sup> Overeenkomstig artikel 15, lid 2, van Richtlijn 2012/27/EU.

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>3.3. Dimensie energiezekerheid<sup>74</sup></b>     |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| i.                                                     | het beleid en de maatregelen <b>met betrekking tot de elementen [ ]</b> in 2.3 <sup>75</sup>                                                                                                                                                         |
| ii.                                                    | regionale samenwerking op dit gebied;                                                                                                                                                                                                                |
| iii.                                                   | indien van toepassing, financieringsmaatregelen op dit gebied op nationaal niveau, met inbegrip van EU-steun en het gebruik van EU-fondsen.                                                                                                          |
| <b>3.4. Dimensie interne energiemarkt<sup>76</sup></b> |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>3.4.1. Elektriciteitsinfrastructuur</b>             |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| i.                                                     | Beleid en maatregelen om het beoogde niveau van interconnectiviteit [ ] <b>van artikel 4, onder d)</b> tot stand te brengen;                                                                                                                         |
| ii.                                                    | regionale samenwerking op dit gebied <sup>77</sup>                                                                                                                                                                                                   |
| iii.                                                   | indien van toepassing, financieringsmaatregelen op dit gebied op nationaal niveau, met inbegrip van EU-steun en het gebruik van EU-fondsen.                                                                                                          |
| <b>3.4.2. Infrastructuur voor energietransmissie</b>   |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| i.                                                     | het beleid en de maatregelen <b>met betrekking tot de elementen in [ ]</b> 2.4.2. met inbegrip van eventuele specifieke maatregelen ter uitvoering van projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) en andere belangrijke infrastructuurprojecten; |
| ii.                                                    | regionale samenwerking op dit gebied <sup>78</sup>                                                                                                                                                                                                   |
| iii.                                                   | indien van toepassing, financieringsmaatregelen op dit gebied op nationaal niveau, met inbegrip van EU-steun en het gebruik van EU-fondsen                                                                                                           |
| <b>3.4.3. Marktintegratie</b>                          |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| i.                                                     | het beleid en de maatregelen <b>met betrekking tot de elementen [ ]</b> in 2.4.3                                                                                                                                                                     |
| ii.                                                    | <b>Indien van toepassing</b> , maatregelen om het energiesysteem flexibeler te maken ten aanzien van de productie van hernieuwbare energie, met inbegrip van de uitrol van intraday-marktkoppeling en grensoverschrijdende balanceringsmarkten;      |
| iii.                                                   | [ ]                                                                                                                                                                                                                                                  |
| iv.                                                    | [ ] <b>Beleid en de maatregelen ter bescherming van de consument</b> , met name van kwetsbare en, <b>waar van toepassing</b> , energiearme consumenten, en ter verbetering van het concurrentievermogen en de concurrentiedruk op de energiemarkt;   |
| v.                                                     | beschrijving van maatregelen om vraagrespons mogelijk te maken en te ontwikkelen, m.i.v. maatregelen die een dynamische prijsstelling ondersteunen <sup>79</sup> .                                                                                   |
| <b>3.4.4. Energiearmoede</b>                           |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| i.                                                     | <b>Indien van toepassing</b> , beleid en de maatregelen ter verwezenlijking van de doelstellingen van punt 2.4.4.                                                                                                                                    |

<sup>74</sup> Het beleid en de maatregelen moeten sporen met het beginsel “energie-efficiëntie eerst”.

<sup>75</sup> De samenhang moet worden gewaarborgd met de preventieve actieplannen op grond van Verordening [als voorgesteld bij COM(2016) 52] betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gaslevering en houdende intrekking van Verordening (EU) nr. 994/2010, en ook met de risicoparaatheidsplannen op grond van Verordening [als voorgesteld bij COM(2016) 862] inzake de risicoparaatheid in de elektriciteitssector en tot intrekking van Richtlijn 2005/89/EG.

<sup>76</sup> Het beleid en de maatregelen moeten sporen met het beginsel “energie-efficiëntie eerst”.

<sup>77</sup> Andere dan de regionale groepen voor PGB's die zijn ingesteld bij Verordening (EU) nr. 347/2013.

<sup>78</sup> Andere dan de regionale groepen voor PGB's die zijn ingesteld bij Verordening (EU) nr. 347/2013.

<sup>79</sup> Overeenkomstig artikel 15, lid 8, van Richtlijn 2012/27/EU.

### **3.5. Dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen**

- i. het beleid en de maatregelen **met betrekking tot de elementen [ ]** in 2.5
- ii. samenwerking met andere lidstaten op dit gebied, waaronder informatie over de manier waarop het beleid en de doelstellingen van het SET-plan in een nationale context worden vertaald;
- iii. Indien van toepassing, financieringsmaatregelen op dit gebied op nationaal niveau, met inbegrip van EU-steun en het gebruik van EU-fondsen.

| AFDELING B: ANALYTISCHE BASIS <sup>80</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 4. HUIDIGE SITUATIE EN PROGNOSES MET BESTAANDE MAATREGELEN EN BELEIDSINITIATIEVEN <sup>81,82</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
| <p><b>4.1. Verwachte evolutie van de belangrijkste externe factoren met een impact op het energiesysteem en de ontwikkeling van de BKG-emissies</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i. macro-economische prognoses (stijging van het bbp en bevolkingsgroei);</li> <li>ii. sectorale veranderingen die naar verwachting een impact zullen hebben op het energiesysteem en de BKG-emissies;</li> <li>iii. mondiale energietrends, internationale prijzen voor fossiele brandstoffen, de EU-ETS-koolstofprijs;</li> <li>iv. evolutie van de technologiekosten.</li> </ul> |  |

<sup>80</sup> Zie deel B voor een gedetailleerde lijst van parameters en variabelen die in deel B van het plan moeten worden vermeld.

<sup>81</sup> De huidige situatie is een weergave van de situatie op de datum van indiening van het nationale plan (of de recentste datum). Bestaande beleidslijnen en maatregelen omvatten de reeds uitgevoerde en vastgestelde beleidslijnen en maatregelen. Aangenomen beleidslijnen en maatregelen zijn die waarover de regering op de indieningsdatum van het nationale plan reeds een officiële beslissing heeft genomen en die het voorwerp uitmaken van een duidelijke uitvoeringsverbintenis. Uitgevoerde beleidslijnen en maatregelen zijn die waarvoor op de datum van indiening van het nationaal plan of voortgangsverslag: de rechtstreekse toepasselijke Europese regelgeving of één of meer van de volgende situaties van toepassing is: er is nationale wetgeving van kracht, er zijn één of meer vrijwillige overeenkomsten gesloten, er zijn financiële middelen toegewezen, de nodige personele middelen zijn vrijgemaakt.

<sup>82</sup> De externe factoren kunnen worden geselecteerd op basis van de aannames in het EU-referentiescenario 2016 of andere daaropvolgende beleidsscenario's voor dezelfde variabelen. Bovendien kunnen de specifieke resultaten van het EU-referentiescenario 2016 voor de lidstaten en de resultaten van de daaropvolgende beleidsscenario's eveneens een nuttige bron van informatie zijn bij de ontwikkeling van de nationale prognoses op basis van bestaande beleidslijnen, maatregelen en effectbeoordelingen.

## **4.2. Dimensie decarbonisatie**

### **4.2.1. BKG-emissies en -verwijderingen**

- i. trends in de lopende BKG-emissies en -verwijderingen in de EU-ETS, verordening inzake de verdeling van de inspanningen, LULUCF-sectoren en de verschillende energiesectoren;
- ii. prognoses van de sectorale ontwikkelingen met bestaande nationale en EU-beleidslijnen en maatregelen tot ten minste 2040 (m.i.v. het jaar 2030).

### **4.2.2. Hernieuwbare energie**

- i. aandeel van hernieuwbare energie in het bruto eindverbruik van energie en in verschillende sectoren (verwarming en koeling, elektriciteit en vervoer) en per technologie in elk van die sectoren;
- ii. **Indicatieve** prognoses van de ontwikkelingen met de bestaande beleidslijnen en maatregelen tot ten minste 2040 (inclusief 2030).

## **4.3. Dimensie energie-efficiëntie**

- i. huidig primair en eindenergieverbruik in de economie en per sector (waaronder industrie, woningen, diensten en vervoer);
- ii. huidige potentieel voor de toepassing van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en efficiënte stadsverwarming en -koeling<sup>83</sup>
- iii. prognoses met betrekking tot bestaande energie-efficiëntie-initiatieven, -maatregelen en -programma's, als beschreven in 1.2, ii), voor het primair en eindenergieverbruik voor elke sector tot ten minste 2040 (inclusief 2030)<sup>84</sup>
- iv. kostenoptimale niveaus van de minimumeisen inzake energieprestaties die voortvloeien uit nationale berekeningen overeenkomstig artikel 5 van Richtlijn 2010/31/EU.

## **4.4. Dimensie energiezekerheid**

- i. de huidige energiemix, binnenlandse energiebronnen en afhankelijkheid van invoer, m.i.v. relevante risico's;
- ii. prognoses van de ontwikkelingen met de bestaande beleidslijnen en maatregelen tot ten minste 2040 (m.i.v. het jaar 2030).

<sup>83</sup> Overeenkomstig artikel 14, lid 1, van Richtlijn 2012/27/EU.

<sup>84</sup> Dit referentiescenario voor ongewijzigd beleid vormt de basis voor de doelstelling 2030 voor het primair en eindenergieverbruik als beschreven in punt 2.3 en voor de omrekeningsfactoren.

#### **4.5. Dimensie interne energiemarkt**

##### **4.5.1. Interconnectie op elektriciteitsgebied**

- i. huidige interconnectieniveau en de belangrijkste interconnectoren<sup>85</sup>
- ii. prognoses van de vereiste interconnectieversterking [...] (inclusief 2030)<sup>86</sup>

##### **4.5.2. Infrastructuur voor energietransmissie**

- i. de belangrijkste kenmerken van de bestaande transmissie-infrastructuur voor elektriciteit en gas<sup>87</sup>
- ii. prognoses van de vereiste netuitbreidingen tot minstens 2040 (inclusief 2030)<sup>88</sup>

##### **4.5.3. Elektriciteits- en gasmarkten, energieprijzen**

- i. huidige situatie van de elektriciteits- en gasmarkten, met inbegrip van de energieprijzen;
- ii. prognoses van de ontwikkelingen met de bestaande beleidslijnen en maatregelen tot ten minste 2040 (inclusief 2030).

#### **4.6. Dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen**

- i. huidige situatie van de sector koolstofarme technologieën en, in de mate van het mogelijke, de positie ervan op de wereldmarkt;
- ii. huidige niveau van de openbare en particuliere uitgaven voor onderzoek en innovatie op het gebied van koolstofarme technologieën, huidige aantal octrooien en huidige aantal onderzoekers;
- iii. het huidige niveau van de energiekosten, ook in de internationale context;

[ ]

<sup>85</sup> Met betrekking tot de overzichten van de bestaande infrastructuur door de transmissiesysteembeheerders (TSB's).

<sup>86</sup> Met verwijzing naar nationale netontwikkelingsplannen en regionale investeringsplannen van de TSB's.

<sup>87</sup> Met betrekking tot de overzichten van de bestaande infrastructuur door de TSB's.

<sup>88</sup> Met verwijzing naar nationale netontwikkelingsplannen en regionale investeringsplannen van de TSB's.

| 5. EFFECTBEOORDELING VAN GEPLANEDE BELEIDSINITIATIEVEN EN MAATREGELLEN <sup>89</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>5.1. Gevolgen van geplande beleidslijnen en de in deel 3 beschreven maatregelen op het energiesysteem en de broeikasgasemissies en verwijderingen</b>, met inbegrip van vergelijkingen met prognoses met bestaande initiatieven en maatregelen (als beschreven in deel 4).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i. prognoses van de ontwikkeling van het energiesysteem en de broeikasgasemissies en -verwijderingen, alsmede van de emissies van luchtverontreinigende stoffen overeenkomstig Richtlijn [als voorgesteld in COM/2013/0920]<sup>90</sup> in het kader van de geplande beleidsinitiatieven en maatregelen tot ten minste tien jaar na de looptijd van het plan (m.i.v. het laatste jaar van de looptijd van het plan), m.i.v. relevante EU-beleidslijnen en -maatregelen;</li> <li>ii. beoordeling van de beleidsinteracties (tussen bestaande en geplande beleidsinitiatieven en maatregelen binnen een beleidsdimensie en tussen bestaande en geplande initiatieven en maatregelen van verschillende dimensies) minstens tot het laatste jaar van de looptijd van het plan.</li> </ul> |
| <p><b>5.2. Indien <u>relevant en voor zover doenlijk</u> [...], macro-economisch beleid, milieu, vaardigheden en sociale effecten (in termen van kosten en baten en kosteneffectiviteit) van de geplande beleidsinitiatieven en maatregelen als beschreven in deel 3</b>, ten minste tot en met het laatste jaar van de looptijd van het plan, met inbegrip van een vergelijking met prognoses op basis van bestaande maatregelen en beleidsinitiatieven.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>5.3. Gevolgen van geplande beleidsinitiatieven en de in deel 3 beschreven maatregelen voor andere lidstaten en regionale samenwerking</b> ten minste tot en met het laatste jaar van de looptijd van het plan, m.i.v. een vergelijking met prognoses op basis bestaande maatregelen en beleidsinitiatieven.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i. effect op het energiesysteem in naburige en andere lidstaten in de regio, voor zover mogelijk;</li> <li>ii. gevolgen voor de energieprijzen, nutsvoorzieningen en de integratie van de energiemarkt;</li> <li>iii. gevolgen voor de regionale samenwerking.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

<sup>89</sup> Beleidslijnen en maatregelen zijn opties waarover overleg wordt gepleegd en die een realistische kans maken om te worden goedgekeurd en uitgevoerd na de datum van indiening van het nationaal plan. De resulterende voorspellingen overeenkomstig 5.1, punt i), omvatten dan ook niet alleen ingevoerde en vastgestelde beleidslijnen en maatregelen (prognoses met bestaande beleidslijnen en maatregelen), maar ook geplande initiatieven en maatregelen.

<sup>90</sup> Richtlijn [zoals voorgesteld in COM/2013/0920] ter vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen en tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG.

## Deel 2

### *Lijst van de in deel B van nationale plannen te vermelden parameters en variabelen*<sup>91929394</sup>

De volgende parameters, variabelen, energiebalansen en indicatoren moeten worden gerapporteerd in afdeling B “analytische basis” van de nationale plannen, **indien gebruikt**:

#### **1. Algemene parameters en variabelen**

- (1) bevolking [miljoen];
- (2) bbp [miljoen euro];
- (3) bruto toegevoegde waarde per sector (met inbegrip van de belangrijkste industrie-, bouw-, diensten- en landbouwsectoren) [miljoen euro];
- (4) aantal huishoudens [duizend];
- (5) grootte van de huishoudens [Inwoners/huishouden];
- (6) beschikbaar inkomen van de huishoudens [euro];

---

<sup>91</sup> Voor het plan dat de jaren 2021 tot en met 2030 bestrijkt: voor elke parameter/variabele in de lijst worden in de delen 4 en 5 de tendensen voor de jaren 2005-2040 (in voorkomend geval 2005-2050), met inbegrip van 2030, opgenomen in intervallen van vijf jaar. Er wordt aangegeven of de parameter is bepaald op basis van exogene aannames, dan wel model-resultaten.

<sup>92</sup> Voor zover mogelijk moeten de gerapporteerde gegevens en prognoses voortbouwen op en consistent zijn met de gegevens van EUROSTAT en de methode die wordt gebruikt voor de Europese statistieken in de desbetreffende sectorale wetgeving, aangezien de Europese statistieken de belangrijkste bron van statistische gegevens zijn voor rapportage en toezicht overeenkomstig Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek.

<sup>93</sup> Noot: alle prognoses moeten worden uitgevoerd op basis van constante prijzen (met 2016 als referentiejaar).

<sup>94</sup> De Commissie zal aanbevelingen opstellen met betrekking tot de belangrijkste parameters voor prognoses, ten minste voor de invoerprijzen van olie, gas en steenkool en voor de koolstofarieven binnen het emissiehandelssysteem van de EU.

- (7) Aantal passagierkilometers: alle vervoerswijzen, d.w.z. ingedeeld in wegvervoer (auto's en bussen, indien mogelijk opgesplitst), spoor, luchtvaart en binnenvaart (indien relevant) [miljoen pkm];
- (8) Tonkilometers goederenvervoer: alle vervoerswijzen, m.u.v. de internationale zeevaart, d.w.z opgesplitst tussen weg, spoor, luchtvaart, binnenlandse scheepvaart (binnenvaart en zeevaart) [miljoen tkm];
- (9) internationale invoerprijzen voor olie, gas en steenkool [euro/GJ of euro/toe] — overeenkomstig de aanbevelingen van de Commissie;
- (10) EU-ETS koolstofprijs [EUR/emissierecht] — overeenkomstig de aanbevelingen van de Commissie;
- (11) wisselkoersen met euro en dollar (indien van toepassing) aannames [euro/valuta en USD/valuta];
- (12) aantal graaddagen (HDD);
- (13) aantal koeldagen (CDD);
- (14) de aannames van de technologiekosten die zijn gebruikt bij de modellering van de voornaamste relevante technologieën;

## **2. Energiebalansen en indicatoren**

### **2.1. Energievoorziening**

- (1) binnenlandse productie per brandstoftype (alle energieproducten: steenkool, ruwe olie, aardgas, nucleaire energie, hernieuwbare energiebronnen) [ktoe]
- (2) netto-invoer per brandstoftype (m.i.v. elektriciteit, ingedeeld naar intra- en extra- netto-invoer naar de EU) [ktoe];
- (3) afhankelijkheid van invoer uit derde landen [%];

- (4) belangrijkste invoerbronnen (landen) voor de voornaamste energiedragers (met inbegrip van gas en elektriciteit);
- (5) bruto binnenlands verbruik per brandstoftype bron (m.i.v. vaste brandstoffen, alle energieproducten: steenkool, ruwe olie en aardolieproducten, aardgas, nucleaire energie, elektriciteit, afgeleide warmte, hernieuwbare energie, afval) [ktoe].

## **2.2. Elektriciteit en warmte**

- (1) bruto-elektriciteitsproductie [GWh];
- (2) bruto-elektriciteitsproductie per brandstof (alle energieproducten) [GWh];
- (3) aandeel van warmtekrachtkoppeling in de totale productie van warmte en elektriciteit [%];
- (4) capaciteit van elektriciteitsproductie per bron, m.i.v. buitengebruikstellingen en nieuwe investeringen [MW];
- (5) warmte uit thermische energieopwekking;
- (6) warmte uit warmtekrachtkoppelingcentrales, m.i.v. industriële afvalwarmte;
- (7) grensoverschrijdende interconnectiecapaciteit voor gas en elektriciteit [definitie voor elektriciteit conform de resultaten van de lopende besprekingen over de grondslag voor de beoogde 15 % interconnectie] en de verwachte benuttingsgraad daarvan.

## **2.3. Transformatiesector**

- (1) brandstofinput voor thermische energieopwekking (m.i.v. vaste brandstoffen, olie, gas) [ktoe];
- (2) brandstof voor andere omzettingsprocessen [ktoe].

## **2.4. Energieverbruik**

- (1) primaire en eindenergieverbruik [ktoe];
- (2) eindenergieverbruik per sector (m.i.v. industrie, huishoudens, tertiaire sector, landbouw en vervoer (indien mogelijk, opgesplitst tussen passagiers- en goederenvervoer) [ktoe];
- (3) eindenergieverbruik per brandstof (alle energieproducten) [ktoe];
- (4) niet-energetisch eindverbruik [ktoe];
- (5) primaire energie-intensiteit van de economie als geheel (primair energieverbruik per bbp-punt [toe/euro];
- (6) eindenergie-intensiteit per sector (met inbegrip van industrie, huishoudens, tertiaire sector en vervoer (indien mogelijk, opgesplitst tussen passagiers- en goederenvervoer) [ktoe].

## **2.5. Prijzen**

- (1) elektriciteitsprijzen per sector (huishoudens, industrie, tertiaire sector);
- (2) nationale retailprijzen van brandstoffen (m.i.v. belastingen, per bron en per sector) [euro/ktoe].

## **2.6. Investerings**

**[...] Kosten voor investeren in sectoren voor omzetting, levering, transmissie en distributie van energie.**

## 2.7. **Hernieuwbare energie**

- (1) het bruto eindverbruik van energie uit hernieuwbare bronnen, en het aandeel van hernieuwbare energie in het bruto-eindverbruik van energie per sector (elektriciteit, verwarming en koeling, vervoer) en per techniek;
- (2) elektriciteits- en warmtewinning uit hernieuwbare energie in gebouwen (als gedefinieerd in artikel 2, lid 1, van Richtlijn 2010/31/EU); met inbegrip van gedifferentieerde gegevens over de energie die is geproduceerd, geconsumeerd en in het net wordt geïnjecteerd door fотовoltaïsche systemen en thermale zonne-energiesystemen, biomassa, warmtepompen, geothermische systemen, alsmede alle andere gedecentraliseerde systemen voor hernieuwbare energie);
- (3) indien van toepassing, andere nationale trajecten, m.i.v. trajecten per sector of op lange termijn (aandeel van geavanceerde en biobrandstoffen op basis van voedingsgewassen, en aandeel van hernieuwbare energie in stadsverwarming en de geproduceerde hernieuwbare energie in steden en de gemeenschappen als gedefinieerd in artikel 22 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, als voorgesteld bij COM(2016) 767]).

## 3. **Aan de BKG-emissies en -verwijderingen gerelateerde indicatoren**

- (1) BKG-emissies per beleidsterrein (EU-ETS, verordening inzake de verdeling van de inspanningen en LULUCF);
- (2) BKG-emissies per IPCC-sector en gas (in voorkomend geval opgesplitst in EU-ETS en de sectoren die een inspanning moeten leveren) [tCO<sub>2</sub>eq];
- (3) koolstofintensiteit van de economie als geheel [tCO<sub>2</sub>eq/bbp];
- (4) CO<sub>2</sub>-uitstoot gerelateerde indicatoren:
  - (a) **Broeikasgasintensiteit van binnenlandse elektriciteits- en warmteopwekking** [ ] [tCO<sub>2</sub>eq/MWh]
  - (b) **Broeikasgasintensiteit van eindenergieverbruik voor elke sector** [ ] [tCO<sub>2</sub>eq/toe]

- (5) Niet-CO<sub>2</sub>-uitstoot gerelateerde parameters:
- (a) Vee: melkkoeien [1 000 stuks], ander vee dan melkvee [1 000 stuks], schapen [1 000 stuks], varkens [1 000 stuks], pluimvee [1 000 stuks];
  - (b) toevoer van stikstof uit kunstmest [kt stikstof];
  - (c) toevoer van stikstof uit mest [kt stikstof];
  - (d) stikstof vastgelegd door stikstofbindende gewassen [kt stikstof];
  - (e) stikstof in weer in de bodem ingebrachte gewasresten [kt stikstof];
  - (f) oppervlakte beteelde organische bodems [hectare];
  - (g) productie van vast stedelijk afval (VSA);
  - (h) gestort vast stedelijk afval (VSA);
  - (i) aandeel van CH<sub>4</sub>-terugwinning in de totale CH<sub>4</sub>-productie van afvalstortplaatsen [%]

**KENNISGEVING VAN DE MAATREGELEN VAN DE LIDSTATEN EN DE METHODEN  
VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN ARTIKEL 7 VAN RICHTLIJN 2012/27/EU  
[VERSIE ALS GEWIJZIGD OVEREENKOMSTIG VOORSTEL COM(2016)761]<sup>95</sup>**

De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de voorgestelde gedetailleerde methodologie overeenkomstig bijlage V, punt 5, van Richtlijn 2012/27/EU voor de uitvoering van de verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie en alternatieve maatregelen als bedoeld in artikel 7 bis, artikel 7 ter en artikel 20, lid 6, van die richtlijn.

1. De berekening van de energiebesparing die moet worden bereikt over de volledige periode van 1 januari 2021 t.e.m. 31 december 2030, waaruit blijkt hoe de volgende elementen in aanmerking worden genomen:
  - (a) jaarlijkse energieverkoop per volume aan eindafnemers, van alle energiedistributeurs of alle detailhandelaars in energie, gemiddelde voor de **meest recente periode van drie jaar** [...] voorafgaand aan 1 januari 2019, **waarover de gegevens beschikbaar zijn** [in ktoe];
  - (b) omvang van de verkoop van energie voor vervoer die buiten de berekening wordt gehouden [in ktoe];
  - (c) hoeveelheid energie die wordt opgewekt voor eigen gebruik en die buiten de berekening wordt gehouden [in ktoe];
  - (d) bronnen die worden gebruikt voor de berekening van de verkoopcijfers met een motivering voor het gebruik van andere statistische bronnen en eventuele verschillen van de daaruit voortvloeiende hoeveelheden (indien andere bronnen dan Eurostat worden gebruikt);
  - (e) cumulatieve energiebesparingen die moeten worden bereikt in de volledige periode van 1 januari 2021 t.e.m. 31 december 2030 (voor de vrijstellingen **(b), (c), (d), (e) en (f) bedoeld in artikel 7, leden 2 en 3 van Richtlijn 2012/27/EU [...]**) [in ktoe];

<sup>95</sup> **Noot: Bijlage II bevat een model voor het aanmelden van maatregelen op grond van artikel 7 van de energie-efficiëntierichtlijn. Het is gebaseerd op bijlage V van de richtlijn energie-efficiëntie. De bijlage specificeert de informatie die de Commissie nodig heeft om de maatregelen te kunnen beoordelen. Dit is de informatie die de Commissie stelselmatig vroeg in de EU-proefprojecten.**

(f) toepassing van vrijstellingen b), c), [ ] d) [], **(e) and (f)** als bedoeld in artikel 7, leden 2 en 3, van Richtlijn 2012/27/EU:

(i) de omvang van de verkoop van de energie die gebruikt wordt voor industriële activiteiten [in ktoe] opgenomen in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG, buiten de berekening gehouden overeenkomstig punt b),

(ii) hoeveelheid energiebesparingen [in ktoe] die in de omzetting, de distributie en het transport van energie zijn bereikt overeenkomstig punt c),

(iii) hoeveelheid energiebesparingen [in ktoe] die voortvloeien uit afzonderlijke maatregelen die zijn uitgevoerd sedert 31 december 2008 en die in 2020 en daarna nog steeds een effect hebben, en overeenkomstig punt d);

[ ]

**(iv) hoeveelheid energiebesparingen [in ktoe] uit de individuele maatregelen van na 1 januari 2018 en vóór 31 december 2020 die besparingen opleveren na 31 december 2020, met inbegrip van de levensduur die voor iedere categorie maatregel wordt verondersteld, overeenkomstig punt e),**

**(v) hoeveelheid op of in gebouwen opgewekte energie voor eigen gebruik dankzij beleidsmaatregelen ter bevordering van nieuwe installatie van hernieuwbare energietechnologieën overeenkomstig punt f) [in ktoe];]**

(g) totale cumulatieve energiebesparingen (na de vrijstellingen **(b), (c), (d), (e) en (f) bedoeld in artikel 7, leden 2 en 3 van Richtlijn 2012/27/EU [...]**) [in ktoe];

- (h) hoeveelheid besparingen die hoger is dan de vereiste totale cumulatieve hoeveelheid besparingen voor de periode van 1 januari 2014 tot en met 31 december 2020 [in ktoe] indien dit wordt overgeboekt naar de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2030, overeenkomstig artikel 7, lid 4 bis.

**2. Beleidsmaatregelen met het oog op het bereiken van de vereiste energiebesparing als bedoeld in artikel 7, lid 1, van Richtlijn 2012/27/EU:**

**2.1. Verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie als bedoeld in artikel 7 bis van Richtlijn 2012/27/EU:**

- (a) beschrijving van de verplichtingsregeling voor energie-efficiëntie;
- (b) verwachte cumulatieve en jaarlijkse besparingen en looptijd van de verplichtingsperiode(s);
- (c) de aan verplichtingen gebonden partijen en hun verantwoordelijkheden;
- (d) doelsectoren;
- (e) subsidiabele acties in het kader van de maatregel;
- (f) informatie over de toepassing van **onderstaande bepalingen** [ ] van Richtlijn 2012/27/EU:
  - (i) **indien van toepassing**, specifieke acties, aandeel van de besparingen dat **overeenkomstig artikel 7, lid 6bis**, moet worden bereikt in huishoudens die met energiearmoede kampen [ ];
  - (ii) energiebesparingen die zijn behaald door energieleveranciers of andere derde partijen, overeenkomstig artikel 7 bis, lid 5, onder b);
  - (iii) bankieren en lenen overeenkomstig artikel [ ] artikel 7 [ ] **4ter**.
- (g) informatie over de handel in energiebesparingen (indien relevant).

**2.2. Alternatieve maatregelen als bedoeld in artikel 7 ter en artikel 20, lid 6, van Richtlijn 2012/27/EU (exclusief belastingen):**

- (a) aard van de beleidsmaatregel;
- (b) korte beschrijving van de beleidsmaatregel m.i.v. de ontwerpkenmerken van elke aangemelde beleidsmaatregel;
- (c) verwachte totale cumulatieve en jaarlijkse besparing per maatregel en/of de omvang van de energiebesparingen t.o.v. alle intermediaire perioden;
- (d) Uitvoerende overheidsinstanties, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen en hun verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de beleidsmaatregel(en);
- (e) doelsectoren;
- (f) subsidiabele acties in het kader van de maatregel;
- (g) **indien van toepassing**, specifieke beleidsmaatregelen of afzonderlijke acties tegen energiearmoede[].

**2.3. Informatie over belastingmaatregelen:**

- (a) korte beschrijving van de belastingmaatregel;
- (b) de looptijd van de belastingmaatregel;

**(ba) de uitvoerende overheidsinstantie:**

- (c) verwacht cumulatief en jaarlijks bedrag van de besparing per maatregel;
- (d) de doelsectoren **en het segment van belastingplichtigen:**
- (e) **berekeningsmethode, met vermelding van de gebruikte prijselasticiteiten en de manier waarop die zijn vastgesteld**<sup>96</sup> [...].

---

<sup>96</sup> **Noot: moet stroken met Bijlage V, punt 4 van Richtlijn 2012/27/EU**

**Berekeningsmethode voor maatregelen die zijn aangemeld op grond van artikel 7 bis, artikel 7 ter en artikel 20, lid 6), van Richtlijn 2012/27/EU (met uitzondering van belastingmaatregelen):**

- (a) gebruikte meetmethoden als bedoeld in bijlage V, deel 1, van Richtlijn 2012/27/EU;
- (b) methode waarmee de energiebesparing (primaire of eindenergiebesparing) wordt uitgedrukt;
- (c) levensduur van [...] maatregelen en hoe die zijn berekend of waar ze op zijn gebaseerd [...];
- (d) korte beschrijving van de berekeningsmethode, met inbegrip van de manier waarop de additionaliteit en het relatief belang van de besparingen worden gewaarborgd en welke methoden en benchmarks zijn gebruikt voor verwachte of gewogen besparingen;
- (e) informatie over de wijze waarop mogelijke overlappingen tussen maatregelen en individuele acties worden aangepakt om te voorkomen dat energiebesparingen dubbel worden geteld;
- (f) klimaatverschillen en gebruikte methode (indien van toepassing).

### **3. Toezicht en controle**

- (a) korte beschrijving van het toezichts- en verificatiesysteem en van het verificatieproces;
- (b) de uitvoerende overheidsinstantie en haar belangrijkste taken in het kader van het toezichts- en verificatiesysteem in verband met de verplichtingsregeling voor energie-efficiëntie en/of andere maatregelen;
- (c) de onafhankelijkheid van het toezicht op en de controle van de aan verplichtingen gebonden, [] deelnemende of met de uitvoering belaste partijen;

- (d) een statistisch significant aandeel van de maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie en het aandeel en de criteria die zijn gebruikt om een representatieve steekproef te definiëren en te selecteren<sup>97</sup>;
- (e) rapportageverplichtingen voor de aan verplichtingen gebonden partijen (besparingen die zijn behaald door elke aan verplichtingen gebonden partij, of elke subcategorie van een aan verplichtingen gebonden partij, en het totaal in het kader van de regeling).
- (f) bekendmaking van de (jaarlijkse) behaalde energiebesparing in het kader van de verplichtingsregeling voor energie-efficiëntie en alternatieve maatregelen;
- (g) informatie over wetgeving van de lidstaten over bij niet-naleving op te leggen boetes;<sup>98</sup>.

(h) [...] <sup>99</sup>

---



---

<sup>97</sup> Noot: in overeenstemming met artikel 7a.4 en 7b.3 Richtlijn energie-efficiëntie.

<sup>98</sup> Noot: in overeenstemming met de algemene voorwaarden in artikel 13 Richtlijn energie-efficiëntie.

<sup>99</sup> Noot: in overeenstemming met Bijlage V 3(f) Richtlijn energie-efficiëntie.

## INVENTARISATIE VAN INFORMATIE INZAKE BKG

### Deel 1

Informatie die moet worden opgenomen in de verslagen als bedoeld in artikel 23, lid 2:

- (a) hun antropogene emissies van de in deel 2 van deze bijlage genoemde broeikasgassen en de antropogene emissies van broeikasgassen als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de ESR-Verordening [ ] voor het jaar X-2;
- (b) gegevens over hun antropogene emissies van koolmonoxide (CO), zwaveldioxide (SO<sub>2</sub>), stikstofoxiden (NO<sub>x</sub>) en vluchtige organische stoffen (VOS), in samenhang met de gegevens die reeds zijn gerapporteerd overeenkomstig artikel 8 [ ] van Richtlijn **2016/2284/EG** [ ] voor het jaar X-2;
- (c) hun antropogene emissies van broeikasgassen per bron en de verwijderingen van CO<sub>2</sub> per put als gevolg van LULUCF, voor het jaar X-2, overeenkomstig de in deel 3 van deze bijlage omschreven methode. Deze gegevens zijn eveneens relevant voor het verslag over de naleving op grond van artikel 12 van Verordening [ ] [LULUCF];
- (d) de wijzigingen in de onder a) t.e.m. c) genoemde informatie voor de jaren tussen het desbetreffende referentiejaar of de desbetreffende referentieperiode en het jaar X-3, met opgave van de redenen voor deze wijzigingen;
- (e) de in deel 4 van deze bijlage genoemde informatie betreffende de indicatoren, voor het jaar X-2;
- (f) beknopte informatie over uitgevoerde overdrachten overeenkomstig artikel 5 van Verordening [ ] [ESR] en artikel 11 van Verordening [ ] [LULUCF] voor het jaar X-1;
- (g) informatie over de stappen die zijn genomen om de ramingen van de inventarislijsten te verbeteren, in het bijzonder voor de onderdelen van de inventaris waarvoor, naar aanleiding van de beoordelingen door deskundigen, bijstellingen of aanbevelingen zijn gedaan;

- (h) de werkelijke of geschatte toewijzing van de geverifieerde emissies die exploitanten van installaties krachtens Richtlijn 2003/87/EG hebben gerapporteerd aan de broncategorieën van de nationale broeikasgasinventaris en voor het jaar X-2 de verhouding van die geverifieerde emissies tot de totale gerapporteerde broeikasgasemissies in die broncategorieën;
- (i) **indien relevant**, de resultaten van de controles die zijn uitgevoerd met betrekking tot de consistentie van de voor het jaar X-2 in de broeikasgasinventarissen gerapporteerde emissies met de geverifieerde emissies die zijn gerapporteerd krachtens Richtlijn 2003/87/EG;
- (j) **indien relevant**, de resultaten van de controles die zijn uitgevoerd met betrekking tot de consistentie van de gegevens voor de raming voor het jaar X-2 van emissies ter voorbereiding van de broeikasgasinventarissen met:
  - (i) de gegevens die zijn gebruikt voor het opstellen van inventarissen van luchtverontreinigende stoffen krachtens Richtlijn **2016/2284/EU** [];
  - (ii) de gegevens die zijn gerapporteerd conform artikel 19, lid 1, en bijlage VII van Verordening (EU) nr. 517/2014;
  - (iii) de energiegegevens die zijn gerapporteerd krachtens artikel 4 van en bijlage B bij Verordening (EG) nr. 1099/2008;
- (k) een beschrijving van **eventuele** veranderingen in het nationale inventarisatiesysteem;
- (l) een beschrijving van **eventuele** veranderingen in het nationale register;
- (m) informatie over hun kwaliteitsborgings- en kwaliteitscontroleprogramma's, een algemene onzekerheidsevaluatie, een algemene volledigheidsbeoordeling en alle andere elementen van het nationaal broeikasgasinventarisatierapport die noodzakelijk zijn voor het opstellen van het broeikasgasinventarisatierapport van de Unie;
- (n) informatie over de eventuele voornemens van de lidstaat om gebruik te maken van de flexibele instrumenten in artikel 5, leden 4 en 5, van Verordening [ESR].

Een lidstaat kan om afwijking van punt c) verzoeken teneinde een andere dan in deel 3 van deze bijlage gespecificeerde methode toe te passen indien de vereiste verbetering van de methode niet tijdig kan worden bereikt om in de broeikasgasinventarissen voor de periode 2021-2030 in aanmerking te worden genomen, of indien de verbeterde methode onevenredig hoge kosten zou meebrengen in vergelijking met de baten van de toepassing van die methode voor een betere boekhouding van emissies en verwijderingen wegens het geringe belang van de emissies en verwijderingen door de betrokken koolstofreservoirs. De lidstaten die gebruik willen maken van de afwijking, dienen bij de Commissie uiterlijk 31 december 2020 een met redenen omkleed verzoek in, waarbij zij de termijn aangeven waarbinnen de verbeterde methode zou kunnen worden toegepast en/of de alternatieve methode zou kunnen worden voorgesteld, samen met een beoordeling van de potentiële effecten op de nauwkeurigheid van de boekhouding. De Commissie kan om aanvullende informatie verzoeken, die binnen een vastgestelde redelijke termijn moet worden ingediend. Wanneer de Commissie het verzoek gegrond acht, staat zij de afwijking toe. Indien het verzoek wordt afgewezen, motiveert de Commissie haar besluit.

## **Deel 2**

De broeikasgassen die onder de voorgestelde verordening vallen zijn:

Koolstofdioxide (CO<sub>2</sub>)

Methaan (CH<sub>4</sub>)

Distikstofoxide (N<sub>2</sub>O)

Zwavelhexafluoride (SF<sub>6</sub>)

Stikstoftrifluoride (NF<sub>3</sub>)

fluorkoolwaterstoffen (HKF's):

- HFC-23  $\text{CHF}_3$
- HFC-32  $\text{CHF}_2$
- HFC-41  $\text{CH}_3\text{F}$
- HFC-125  $\text{CHF}_2\text{CF}_3$
- HFC-134  $\text{CHF}_2\text{CHF}_2$
- HFC-134a  $\text{CH}_2\text{FCF}_3$
- HFC-143  $\text{CH}_2\text{FCHF}_2$
- HFC-143a  $\text{CH}_3\text{CF}_3$
- HFC-152  $\text{CH}_2\text{FCH}_2\text{F}$
- HFC-152a  $\text{CH}_3\text{CHF}_2$
- HFC-161  $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{F}$
- HFC-227ea  $\text{CF}_3\text{CHFCF}_3$
- HFC-236cb  $\text{CF}_3\text{CF}_2\text{CH}_2\text{F}$
- HFC-236ea  $\text{CF}_3\text{CHFCHF}_2$
- HFC-236fa  $\text{CF}_3\text{CH}_2\text{CF}_3$
- HFC-245fa  $\text{CHF}_2\text{CH}_2\text{CF}_3$
- HFC-245ca  $\text{CH}_2\text{FCF}_2\text{CHF}_2$
- HFC-365mfc  $\text{CH}_3\text{CF}_2\text{CH}_2\text{CF}_3$
- HFC-43-10mee  $\text{CF}_3\text{CHFCHFCF}_2\text{CF}_3$  or  $(\text{C}_5\text{H}_2\text{F}_{10})$

Perfluorkoolwaterstoffen (PFK's):

- PFK-14, perfluormethaan,  $\text{CF}_4$
- PFC-116, Perfluoroethaan,  $\text{C}_2\text{F}_6$
- PFC-218, Perfluoropropaan,  $\text{C}_3\text{F}_8$
- PFC-318, Perfluorocyclobutaan,  $\text{c-C}_4\text{F}_8$
- Perfluorocyclopropan  $\text{c-C}_3\text{F}_6$
- PFC-3-1-10, Perfluorobutaan,  $\text{C}_4\text{F}_{10}$
- PFC-4-1-12, Perfluoropentaan,  $\text{C}_5\text{F}_{12}$
- PFC-5-1-14, Perfluorohexaan,  $\text{C}_6\text{F}_{14}$
- PFC-9-1-18,  $\text{C}_{10}\text{F}_{18}$

### **Deel 3 — methoden voor monitoring en rapportage binnen de LULUCF-sector**

expliciet ruimtelijke gegevens inzake de conversie van landgebruik voor de vaststelling en tracerings van categorieën landgebruik en van omzettingen tussen categorieën landgebruik;

een methode van niveau 1, waarbij gebruik wordt gemaakt van wereldwijd afgestemde standaard-emissiefactoren en -parameterwaarden, overeenkomstig de door de IPCC opgestelde richtsnoeren voor nationale broeikasgasinventarissen uit 2006;

bij emissies en verwijderingen voor een koolstofreservoir dat goed is voor ten minste 25 tot 30 % van de emissies of verwijderingen in een categorie bron of put die in het nationale inventarisatiesysteem van een lidstaat als prioriteit is aangeduid omdat de raming ervan een aanzienlijke invloed heeft op de totale inventaris aan broeikasgassen van een land wat betreft het absolute emissie- en verwijderingsniveau, op de tendens in emissies en verwijderingen of op de onzekerheid inzake emissies en verwijderingen in de categorieën landgebruik, een methode van ten minste niveau 2, waarbij gebruik wordt gemaakt van nationaal vastgestelde emissiefactoren en parameterwaarden die op de nationale omstandigheden zijn afgestemd overeenkomstig de door de IPCC opgestelde richtsnoeren voor nationale broeikasgasinventarissen uit 2006.

De lidstaten worden aangemoedigd om een methode van niveau 3 toe te passen, waarbij gebruik wordt gemaakt van niet op parameters gebaseerde modellen die op de nationale omstandigheden zijn afgestemd, teneinde de fysische interactie in het biofysische systeem te beschrijven overeenkomstig de door de IPCC opgestelde richtsnoeren voor nationale broeikasgasinventarissen uit 2006.

#### Deel 4 — Lijst van indicatoren

| Naam indicator   | Indicator                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TRANSFORMATIE B0 | Specifieke CO <sub>2</sub> -emissie door elektriciteitscentrales (publiek en zelfopwekkers), t/TJ<br>CO <sub>2</sub> -emissie door publieke en zelfopwekkende thermische energiecentrales, kt gedeeld door alle producten – output door publieke en zelfopwekkende thermische energiecentrales, PJ            |
| TRANSFORMATIE E0 | Specifieke CO <sub>2</sub> -emissie door installaties van zelfopwekkers, t/TJ<br>CO <sub>2</sub> -emissie door zelfopwekkers, kiloton gedeeld door alle door thermische elektriciteitscentrales van de publieke sector geleverde producten, PJ gaan opwekken                                                  |
| INDUSTRIE A1.1   | Totale CO <sub>2</sub> -intensiteit van de ijzer- en staalindustrie, t/miljoen EUR<br>Totale CO <sub>2</sub> -emissie door de ijzer- en staalindustrie, kiloton gedeeld door de bruto toegevoegde waarde — ijzer- en staalindustrie                                                                           |
| INDUSTRIE A1.2   | Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -intensiteit van de chemische industrie, t/miljoen EUR<br>Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -emissie door de chemische industrie, kiloton gedeeld door de bruto toegevoegde waarde – chemische industrie                                                                |
| INDUSTRIE A1.3   | Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -intensiteit van de sector glas, aardewerk en bouwmaterialen, t/miljoen EUR<br>Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -emissie door de sector glas, aardewerk en bouwmaterialen, kiloton gedeeld door de bruto toegevoegde waarde — sector glas, aardewerk en bouwmaterialen |
| INDUSTRIE A1.4   | Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -intensiteit van de voedings- en genotmiddelenindustrie, t/miljoen EUR<br>Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -emissie door de voedings- en genotmiddelenindustrie, kt gedeeld door de bruto toegevoegde waarde – voedings- en genotmiddelenindustrie, miljoen EUR (EC95) |
| INDUSTRIE A1.5   | Energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -intensiteit van de papierindustrie en de grafische sector, t/miljoen euro; energiegerelateerde CO <sub>2</sub> -emissies van de papierindustrie en de grafische sector, kiloton — bruto toegevoegde waarde – papierindustrie en de grafische sector, miljoen EUR (EC95)  |
| HUISHOUDENS A0   | Specifieke CO <sub>2</sub> -emissie door huishoudens voor ruimteverwarming, t/m <sup>2</sup><br>CO <sub>2</sub> -emissie door huishoudens voor ruimteverwarming gedeeld door de oppervlakte van permanent bewoonde woningen, miljoen m <sup>2</sup>                                                           |
| DIENSTEN B0      | Specifieke CO <sub>2</sub> -emissie door de commerciële en institutionele sector voor ruimteverwarming, kg/m <sup>2</sup><br>emissie door ruimteverwarming in de commerciële en institutionele sector, kiloton gedeeld door de oppervlakte van gebouwen voor diensten, miljoen m <sup>2</sup>                 |
| VERVOER B0       | Specifieke dieselgerelateerde CO <sub>2</sub> -emissie door personenauto's, g/100 km                                                                                                                                                                                                                          |
| VERVOER B0       | Specifieke benzinegerelateerde CO <sub>2</sub> -emissie door personenauto's, g/100 km                                                                                                                                                                                                                         |

## INFORMATIE OVER BELEIDSLIJNEN EN MAATREGELEN INZAKE DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN

In de verslagen van de lidstaten als bedoeld in artikel 16 op te nemen informatie:

- (a) een beschrijving van hun nationale systeem voor de rapportage van beleidsinitiatieven en maatregelen, **of groepen maatregelen**, en voor de rapportage van prognoses van antropogene emissies per bron en de verwijderingen per put van broeikasgassen overeenkomstig artikel 32, lid 1, of informatie over eventuele wijzigingen in dat systeem ingeval een dergelijke beschrijving al is ingediend;
- (b) de actualiseringen met betrekking tot hun lage-emissiestrategie voor de lange termijn als bedoeld in artikel 14 en de vooruitgang met de uitvoering van deze strategieën;
- (c) informatie over de nationale beleidsinitiatieven en maatregelen, of groepen van maatregelen, en over de uitvoering van de beleidsinitiatieven en maatregelen, of groepen van maatregelen, van de Unie ter beperking of vermindering van de emissies van broeikasgassen per bron of ter intensivering van de verwijdering per put, gepresenteerd per sector en ingedeeld volgens gas of groep van gassen (HFK's en PFK's) zoals genoemd in de lijst in deel 2 van bijlage III. In deze informatie worden toepasselijke en relevante nationale of EU-beleidsinitiatieven vermeld; zij omvat tevens:
  - i) de doelstelling van het beleidsinitiatief of van de maatregel en een korte beschrijving van het beleidsinitiatief of de maatregel;
  - ii) het type beleidsinstrument;
  - iii) de stand van de uitvoering van het beleidsinitiatief of van de maatregel of groep van maatregelen;
  - iv) indicatoren **die worden gebruikt** om de geboekte vooruitgang te monitoren en te evalueren;
  - v) **indien beschikbaar**, de kwantitatieve ramingen van de effecten op emissies per bron en verwijderingen per put van broeikasgassen, opgedeeld in:

- de resultaten van beoordelingen vooraf van de effecten van een beleidsinitiatief of maatregel, of groepen van beleidsinitiatieven of maatregelen inzake de mitigatie van de klimaatverandering. Ramingen worden verstrekt voor een reeks van vier komende jaren eindigend op 0 of 5 onmiddellijk volgend op het rapportagejaar, met een onderscheid tussen de emissies van broeikasgassen die onder Richtlijn 2003/87/EG, Verordening [ ] [ESR] en Verordening [ ] [LULUCF] vallen;
  - de resultaten van beoordelingen achteraf van de effecten van een beleidsinitiatief of maatregel, of groepen van beleidsinitiatieven of maatregelen, inzake de mitigatie van de klimaatverandering, indien beschikbaar, met een onderscheid tussen de emissies van broeikasgassen die onder Richtlijn 2003/87/EG, Verordening [ ] [ESR] en Verordening [ ] [LULUCF] vallen;
- vi) **beschikbare** ramingen van de verwachte kosten en baten van beleidsinitiatieven en maatregelen en ramingen van de gerealiseerde kosten en baten van beleidsinitiatieven en maatregelen;
- (vii) alle **bestaande** verwijzingen naar de beoordelingen van de kosten en effecten van nationale beleidsinitiatieven en maatregelen, naar informatie over de uitvoering van Unie-beleidsinitiatieven of -maatregelen ter beperking of vermindering van de emissies van broeikasgassen per bron of ter intensivering van de verwijderingen per put en naar de technische verslagen die daaraan ten grondslag liggen;
- (viii) een beoordeling van de mate waarin het beleid of de maatregel bijdraagt tot de verwezenlijking van de lage-emissiestrategie op lange termijn als bedoeld in artikel 14;
- (d) informatie over geplande aanvullende nationale beleidsinitiatieven en maatregelen, **of groepen van maatregelen**, die zijn bedoeld om de broeikasgasemissies verder te beperken dan hun verbintenissen in het kader van Verordening [ ] [ESR] en Verordening [ ] [LULUCF];
- (e) informatie over de relaties tussen de verschillende beleidsinitiatieven en maatregelen, **of groepen van maatregelen**, als gerapporteerd op grond van punt c) en de wijze waarop die beleidsinitiatieven en maatregelen, **of groepen van maatregelen**, bijdragen tot de verschillende prognosesscenario's.

In de verslagen van de lidstaten als bedoeld in artikel 16 op te nemen informatie:

- (a) prognoses zonder maatregelen indien beschikbaar, prognoses met bestaande maatregelen, en, **indien beschikbaar**, prognoses met aanvullende maatregelen;
- (b) de totale prognoses van broeikasgassen en afzonderlijke ramingen voor de geschatte broeikasgasemissies voor de emissiebronnen die onder Richtlijn 2003/87/EG en Verordening [ ] [ESR] vallen en de verwachte emissies per bron en de verwijderingen per put als bedoeld in Verordening [ ] [LULUCF];
- (c) de effecten van de overeenkomstig artikel 16, lid 1, onder a), bepaalde beleidsinitiatieven en maatregelen. Indien deze beleidsinitiatieven en maatregelen niet zijn opgenomen, wordt dit duidelijk vermeld en toegelicht;
- (d) de resultaten van de gevoeligheidsanalyse met betrekking tot de prognoses en informatie over de gebruikte modellen en parameters;
- (e) alle relevante verwijzingen naar de beoordeling en de technische rapporten waarop de prognoses als bedoeld in artikel 16, lid 4, zijn gestoeld.

---

**Deel 1***Rapportage over adaptatiemaatregelen*

In de verslagen als bedoeld in artikel 17, lid 1, op te nemen informatie:

- (a) de belangrijkste doelstellingen en het institutioneel kader voor adaptatie;
- (b) voorspellingen inzake klimaatverandering, waaronder extreme weersomstandigheden, de effecten van klimaatverandering, evaluatie van de kwetsbaarheid van het klimaat en de belangrijkste klimaatrisico's;
- (c) het adaptatievermogen;
- (d) de adaptatieplannen en -strategieën;
- (e) de institutionele kaders, m.i.v. verticale en horizontale governance en coördinatie, monitoring en evaluatiesystemen;
- (f) de bij de tenuitvoerlegging geboekte vooruitgang, m.i.v. goede praktijken en veranderingen op het gebied van governance.

**Deel 2***Rapportage over steun aan ontwikkelingslanden*

In de verslagen als bedoeld in artikel 17, lid 2, onder a), op te nemen informatie:

- (a) informatie over financiële ondersteuning die is vastgelegd en voor het jaar X-1 aan ontwikkelingslanden is toegekend, met:
  - i) kwantitatieve informatie over openbare en door de lidstaat bijeengebrachte financiële middelen. De informatie over geldstromen is gebaseerd op de zogenaamde "Rio-indicatoren voor ondersteuning van adaptatie aan en mitigatie van klimaatverandering" en andere traceersystemen die door de OESO-commissie voor ontwikkelingsbijstand zijn ingevoerd;

- ii) degelijke methodologische informatie over de methode die voor de berekening van de kwantitatieve informatie is gebruikt, m.i.v. een toelichting van de methoden voor de kwantificering van hun gegevens en, indien relevant, andere informatie over de definities en methodes die zijn gebruikt voor de bepaling van de cijfers, met name voor de gerapporteerde informatie over gemobiliseerde geldstromen;
  - iii) de beschikbare informatie over activiteiten van de lidstaat op het gebied van door de overheid gefinancierde projecten voor de overdracht van technologie en capaciteitsopbouw voor ontwikkelingslanden in het kader van het UNFCCC, m.i.v. de vraag of de overgedragen technologie of capaciteitsopbouw werd aangewend voor de adaptatie aan of mitigatie van de effecten van de klimaatverandering, het ontvangende land, de omvang van de verstrekte steun en de aard van de overgedragen technologie of het project voor capaciteitsopbouw;
- (b) **beschikbare** informatie voor het jaar X en de volgende jaren over de geplande toekenning van steun, m.i.v. informatie over geplande activiteiten op het gebied van door de overheid gefinancierde projecten voor de overdracht van technologie of capaciteitsopbouw voor ontwikkelingslanden in het kader van het UNFCCC en inzake over te dragen technologieën en projecten voor capaciteitsopbouw, m.i.v. de vraag of de overgedragen technologie of capaciteitsopbouw bedoeld is voor de adaptatie aan of mitigatie van de effecten van de klimaatverandering, het ontvangende land, de omvang van de verstrekte steun en de aard van de overgedragen technologie of het project voor capaciteitsopbouw.

### Deel 3

#### *Rapportage van veilingopbrengsten*

In de verslagen als bedoeld in artikel 17, lid 2, onder b), op te nemen informatie:

- (a) informatie over het gebruik tijdens het jaar X–1 van de opbrengsten die de lidstaat haalt uit veilingen van emissierechten overeenkomstig artikel 10, lid 1, van Richtlijn 2003/87/EG, m.i.v. informatie over opbrengsten die zijn gebruikt voor een of meer van de in artikel 10, lid 3, van die richtlijn bepaalde doelstellingen, of het equivalent van die opbrengst in financiële waarde, en de uit hoofde van genoemd artikel getroffen maatregelen;

- (b) informatie over het gebruik, zoals bepaald door de lidstaat, van alle opbrengsten die de lidstaat haalt uit veilingen van luchtvaartemissierechten overeenkomstig artikel 3 quinquies, lid 1 of 2, van Richtlijn 2003/87/EG; die informatie wordt verschaft overeenkomstig artikel 3 quinquies, lid 4, van die richtlijn.

Opbrengsten uit veilingen die niet zijn vrijgegeven op het moment dat een lidstaat een rapport bij de Commissie indient krachtens artikel 17, lid 2, worden gekwantificeerd en vermeld in rapporten voor volgende jaren.

## AANVULLENDE RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN

### Deel 1<sup>100</sup>

#### *Aanvullende rapportageverplichtingen op het gebied van hernieuwbare energie*

Tenzij anders vermeld, wordt op grond van artikel 18, onder c), de volgende informatie vermeld:

- (a) de werking van het systeem van garanties van oorsprong voor elektriciteit, gas en verwarming en koeling op basis van hernieuwbare energiebronnen, de afgifte en het verval van garanties van oorsprong en het daaruit voortvloeiende jaarlijkse nationale verbruik van hernieuwbare energie, alsook de maatregelen die zijn genomen om de betrouwbaarheid en fraudebestendigheid van het systeem te waarborgen;

---

<sup>100</sup> het voorzitterschap onderstreept dat waarschijnlijk verdere wijzigingen in dit deel 1 van bijlage VII nodig zijn, gelet op de aanhoudende noodzaak van aanpassing aan de ontwerprichtlijn inzake hernieuwbare energie en de ontwerprichtlijn EPG, en op de doelstellingen, te weten garanderen van een passend niveau van de rapportagelast en waarborgen van een goede koppeling met de verordening betreffende energie-statistieken.

- (b) hoeveelheden biobrandstoffen, biogas, hernieuwbare vervoersbrandstoffen van niet-biologische oorsprong, gerecycleerde koolwaterstofbrandstoffen en hernieuwbare elektriciteit, verbruikt in de vervoersector en, in voorkomend geval, hun prestatie op het gebied van vermindering van broeikasgassen. In de rapportage wordt onderscheid gemaakt tussen brandstoffen, geproduceerd uit diverse soorten voedsel- en voedergewassen en elk type grondstof vermeld in IX bij [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) [...]];
- (c) [ ] de oorsprong en het gebruik van biomassa voor energiedoeleinden;

- (d) [ ]
- (e) de geraamde extra productie van energie uit hernieuwbare bronnen die kan worden overgedragen aan andere lidstaten, zodat deze voldoen aan artikel 3, lid 3, van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767] en de nationale bijdragen en trajecten bereiken als bedoeld in artikel 4, onder a), punt 2, punt i), van die richtlijn;
- (f) **indien beschikbaar**, de geraamde vraag naar energie uit hernieuwbare bronnen waaraan tot 2030 moet worden voldaan met andere middelen dan binnenlandse productie [ ];
- (g) de ontwikkeling en het aandeel van biobrandstoffen uit in bijlage IX van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767] vermelde grondstoffen, met inbegrip van een beoordeling van grondstoffen, waarin de aandacht vooral uitgaat naar de duurzaamheidsaspecten die verband houden met de impact van de vervanging van de productie van voedsel en veevoeder door de productie van biobrandstoffen, [ ]
- (h) **indien beschikbaar**, de verwachte impact van de productie of het gebruik van bio-brandstoffen, vloeibare biomassa en brandstof uit biomassa op de biodiversiteit, de watervoorraden, de waterkwaliteit en -beschikbaarheid, de lucht- en bodemkwaliteit in de lidstaat;
- (i) [ ]geconstateerde fraudegevallen in de controleketen van biobrandstoffen, vloeibare biomassa en brandstof uit biomassa;
- (j) informatie over de wijze van raming van het aandeel biologisch afbreekbaar afval in het voor de energieproductie gebruikte afval en over de stappen die zijn genomen om dergelijke ramingen te verbeteren en te verifiëren;
- (k) **indien beschikbaar**, elektriciteits- en warmtewinning uit hernieuwbare energie in gebouwen (als gedefinieerd in artikel 2, lid 1, van Richtlijn 2010/31/EU), met gegevens over de energie die [ ] in het net wordt geïnjecteerd door fotovoltaïsche systemen en thermale zonne-energiesystemen, biomassa, warmtepompen, geothermische systemen of door andere gedecentraliseerde systemen voor hernieuwbare energie;

- (l) indien van toepassing, het aandeel van geavanceerde en biobrandstoffen op basis van voedingsgewassen, en het aandeel van hernieuwbare energie in stadsverwarming en door steden en energiegemeenschappen als gedefinieerd in artikel 22 van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG, als voorgesteld bij COM(2016) 767] geproduceerde hernieuwbare energie;

[]

## Deel 2

### *Aanvullende rapportageverplichtingen op het gebied van energie-efficiëntie*

Op het gebied van energie-efficiëntie wordt op grond van artikel 19, onder c), de volgende bijkomende informatie vermeld:

- (a) belangrijke wetgevende en niet-wetgevende beleidsinitiatieven, financieringsmaatregelen en programma's die worden uitgevoerd in de jaren X-2 en X-1 (X is het jaar waarin het rapport moet worden ingediend) met het oog op het behalen van de doelstellingen uit hoofde van artikel 4, onder b), ter bevordering van de markten voor energiedienstverlening, het verbeteren van de energiestatistiek van gebouwen, maatregelen ter benutting van het energie-efficiëntiepotentieel van gas- en elektriciteitsinfrastructuur en van verwarming en koeling, betere kwalificaties en informatie en andere maatregelen om energie-efficiëntie te promoten;
- (b) de energiebesparing die is behaald middels artikel 7 van Richtlijn 2012/27/EU [versie als gewijzigd overeenkomstig voorstel COM(2016)761] in de jaren X-3 en X-2;
- (c) de vorderingen in elke sector en de redenen waarom het energieverbruik in de jaren X-3 en X-2 stabiel is gebleven of gestegen ten opzichte van het eindenergieverbruik in alle energieverbruikende sectoren;
- (d) de totale vloeroppervlakte van de gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 250 m<sup>2</sup> die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid en die op 1 januari van de jaren X-2 en X-1 niet voldeden aan de energiestatistiek-eisen als bedoeld in artikel 5, lid 1, van Richtlijn 2012/27/EU;
- (e) de totale vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde gebouwen die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid van de lidstaat en die zijn gerenoveerd in de jaren X-3 en X-2 als bedoeld in artikel 5, lid 1, van Richtlijn 2012/27/EU, of de in artikel 5, lid 6, bedoelde hoeveelheid energiebesparing die is verwezenlijkt in gebouwen welke eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid en die in aanmerking komen;

- (f) het aantal uitgevoerde energieaudits in de jaren X-3 en X-2. Ter aanvulling het aantal grote bedrijven op hun grondgebied waarop artikel 8, lid 4, van Richtlijn 2012/27/EU van toepassing is en het aantal in bedrijven uitgevoerde energieaudits in bedrijven in de jaren X-3 en X-2;
  - (g) toegepaste nationale primaire-energiefactor voor elektriciteit;
  - (h) aantal en vloeroppervlakte van de nieuwe en gerenoveerde bijna-energie neutrale gebouwen in de jaren X-2 en X-1 als gedefinieerd in artikel 9 van Richtlijn 2010/31/EU, **indien nodig op basis van statistische steekproeven;**
  - (i) link naar de website waar de lijst of de interface van aanbieders van energiediensten als bedoeld in artikel 18, lid 1, onder c), van Richtlijn 2012/27/EU kan worden geraadpleegd.
-

**VERSLAG OVER DE DUURZAAMHEID VAN BIO-ENERGIE IN DE UNIE**

In het verslag over de duurzaamheid van bio-energie uit biomassa dat de Commissie overeenkomstig artikel 29, lid 2, onder d), om de twee jaar dient op te stellen, samen met het verslag over de stand van de energie-unie, wordt de volgende informatie vermeld:

- (a) de relatieve milieukosten en -baten van de verschillende biobrandstoffen, vloeibare biomassa en brandstoffen uit biomassa, de gevolgen van het EU-invoerbeleid voor die kosten en baten, de gevolgen voor de continuïteit van de energievoorziening en de manier waarop een evenwicht kan worden bereikt tussen binnenlandse productie en invoer;
- (b) het effect van de productie en het gebruik van biomassa op de duurzaamheid in de Unie en in derde landen, waaronder de gevolgen voor de biodiversiteit;
- (c) gegevens en analyse van de huidige en toekomstige beschikbaarheid van en de vraag naar duurzame biomassa, m.i.v. de gevolgen van de toegenomen vraag naar biomassa op de sectoren die er gebruik van maken;
- (d) de technologische ontwikkeling, de beschikbaarheid en duurzaamheid van biobrandstoffen uit de in bijlage IX van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767] vermelde grondstoffen, m.i.v. een beoordeling van het effect van de vervanging van de productie van voedsel en veevoeder door de productie van biobrandstoffen, rekening houdend met de beginselen van de afvalhiërarchie als vastgesteld in Richtlijn 2008/98/EG en het beginsel biomassacascadering, met inachtneming van de regionale en lokale economische en technologische omstandigheden, het behoud van de nodige koolstofvoorraden in de bodem en de kwaliteit van de bodem en ecosystemen;
- (e) informatie over en een analyse van de beschikbare wetenschappelijke onderzoeksresultaten inzake indirecte verandering in het landgebruik met betrekking tot alle productieketens, samen met een beoordeling van de vraag of de onzekerheidsmarge in de analyses die ten grondslag liggen aan de ramingen van door indirecte veranderingen in het landgebruik veroorzaakte emissies kan worden verkleind, en of de mogelijke gevolgen van het beleid van de Unie, zoals het milieu-, het klimaat- en het landbouwbeleid, kunnen worden meegenomen; en

- (f) ten aanzien van zowel derde landen als lidstaten die een belangrijke bron zijn voor in de Unie verbruikte biobrandstoffen, vloeibare biomassa en brandstoffen uit biomassa, informatie over nationale maatregelen die zijn genomen om te voldoen aan de criteria inzake duurzaamheid en de reductie van broeikasgasemissies die zijn vastgesteld in artikel 26, leden 2 t.e.m. 7, van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767], voor de bescherming van bodem, water en lucht.

Bij de rapportage over de broeikasgasemissiereductie ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen maakt de Commissie gebruik van de door de lidstaten overeenkomstig bijlage VII, deel 1, onder b), gerapporteerde hoeveelheden m.i.v. de voorlopige gemiddelde waarden van de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en de bijbehorende spreidingsbreedte die wordt afgeleid uit de gevoeligheidsanalyse bedoeld in bijlage VIII van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EC als voorgesteld bij COM(2016) 767]. De Commissie maakt de gegevens over de voorlopige gemiddelde waarden van de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en de bijbehorende uit de gevoeligheidsanalyse afgeleide spreidingsbreedte openbaar. Bovendien evalueert zij of en hoe de ramingen voor directe emissiereductie zouden veranderen als de substitutiemethode zou worden gebruikt bij het in aanmerking nemen van bijproducten.

**VRIJWILLIGE REGELINGEN WAARVOOR DE COMMISSIE EEN BESLUIT HEEFT  
VASTGESTELD OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 27, LID 4, VAN [DE HERSCHIKKING  
VAN RICHTLIJN 2009/28/EG ALS VOORGESTELD BIJ COM(2016) 767]**

Het verslag over vrijwillige regelingen waarvoor de Commissie een besluit heeft vastgesteld overeenkomstig artikel 27, lid 4, van [herschikking van Richtlijn 2009/28/EG als voorgesteld bij COM(2016) 767], moet op grond van artikel 29, lid 2, onder e), tweejaarlijks worden ingediend, samen met het verslag over de stand van de energie-unie, en bevat de beoordeling door de Commissie van, ten minste, de volgende aspecten:

- (a) de onafhankelijkheid, vorm en frequentie van de audits, zowel met betrekking tot hetgeen over die aspecten is vermeld in de documentatie van het systeem op het tijdstip dat het betreffende systeem door de Commissie werd goedgekeurd, als met betrekking tot de optimale praktijken van de sector;
- (b) de beschikbaarheid van en de ervaring met en de transparantie bij de toepassing van methoden voor het vaststellen en behandelen van gevallen van niet-naleving, met bijzondere aandacht voor situaties of beweringen van ernstig wangedrag door leden van het systeem;
- (c) de transparantie, met name met betrekking tot de toegankelijkheid van het systeem, de beschikbaarheid van vertalingen in de toepasselijke talen van de landen en regio's van herkomst van de grondstoffen, de toegankelijkheid van een lijst van gecertificeerde exploitanten en de relevante certificaten, en de toegankelijkheid van de auditverslagen;
- (d) de betrokkenheid van belanghebbenden, met name wat betreft de raadpleging van inheemse en lokale gemeenschappen voorafgaand aan de besluitvorming tijdens de opstelling en evaluatie van het systeem en tijdens de audits, alsmede de reactie op hun bijdragen;
- (e) de algehele robuustheid van het systeem, met name in het licht van de voorschriften betreffende de accreditatie, kwalificatie en onafhankelijkheid van auditoren en bevoegde instanties voor het systeem;

- (f) **indien beschikbaar**, marktactualisaties van het systeem, de hoeveelheid gecertificeerde grondstoffen en biobrandstoffen, per land van herkomst en type, en het aantal deelnemers;
  - (g) het gemak en de doeltreffendheid waarmee uitvoering wordt gegeven aan een systeem dat nagaat of de door het systeem aan de leden daarvan opgelegde duurzaamheidscriteria worden nageleefd, waarbij een dergelijk systeem is bedoeld als middel om frauduleuze activiteiten te voorkomen en in het bijzonder is gericht op de detectie, behandeling en follow-up van vermoedelijke fraude en andere onregelmatigheden, alsmede, in voorkomend geval, het aantal gedetecteerde gevallen van fraude of onregelmatigheden;
  - (h) opties betreffende te machtigen entiteiten voor het erkennen van en het uitoefenen van toezicht op certificeringsorganen;
  - (i) de criteria voor de erkenning of accreditatie van certificeringsorganen;
  - (j) voorschriften inzake de wijze van uitoefening van toezicht op de certificeringsorganen;
  - (k) mogelijkheden om de bevordering van optimale praktijken te vergemakkelijken of te verbeteren.
-

## NATIONALE INVENTARISATIESYSTEMEN

De in artikel 30 bedoelde informatie omvat onder meer het volgende:

- (a) Gerapporteerde gegevens en methoden voor activiteiten en installaties in het kader van Richtlijn 2003/87/EG voor de opstelling van nationale broeikasgasinventarissen teneinde te zorgen voor consistentie van de gerapporteerde broeikasgasemissies in het kader van de Unieregeling voor de handel in emissierechten en in de nationale broeikasgasinventarissen;
- (b) **indien relevant**, de gegevens die zijn verzameld via de krachtens artikel 20 van Verordening (EU) nr. 517/2014 opgezette rapportagesystemen voor fluorgassen in de verschillende sectoren voor het opstellen van nationale broeikasgasinventarissen;
- (c) emissies, onderliggende gegevens en methodieken die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 166/2006 zijn gerapporteerd met het oog op het opstellen van nationale broeikasgasinventarissen;
- (d) de overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1099/2008 gerapporteerde gegevens;
- (e) gegevens die zijn verzameld via de geografische lokalisatie van grondgebieden in het kader van bestaande programma's en onderzoeken van de Unie en de lidstaten, zoals LUCAS (Land Use Cover Area Frame Survey) en het Europees Copernicusprogramma voor aardobservatie.

## CORRELATIETABEL

| Verordening (EU) nr.<br>525/2013 | Deze verordening                                                                                                |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Artikel 1                        | Artikel 1, lid 1                                                                                                |
| Artikel 2                        | —                                                                                                               |
| Artikel 3                        | —                                                                                                               |
| Artikel 4                        | Artikel 14                                                                                                      |
| Artikel 5                        | Artikel 30, lid 1; 30, lid 2; 30, lid 6; Bijlage X                                                              |
| Artikel 6                        | Artikel 30, lid 3; 30, lid 6                                                                                    |
| Artikel 7                        | Artikel 23, lid 2; 23, lid 3; 23, lid 5; 23, lid 6; Bijlage III                                                 |
| Artikel 8                        | artikel 23, lid 1, onder a); Artikel 23, lid 1, eerste laatste alinea; 23, lid 6                                |
| Artikel 9                        | Artikel 30, lid 4; 30, lid 5                                                                                    |
| Artikel 10                       | Artikel 33                                                                                                      |
| Artikel 11                       | —                                                                                                               |
| Artikel 12                       | Artikel 32                                                                                                      |
| Artikel 13                       | artikel 16, lid 1, onder a); 16, lid 3; 16, lid 4; Bijlage IV                                                   |
| Artikel 14                       | artikel 16, lid 1, onder b); 16, lid 2; 16, lid 3; 16, lid 4; Bijlage V                                         |
| Artikel 15                       | Artikel 17, lid 1; Bijlage VI, deel 1                                                                           |
| Artikel 16                       | artikel 17, lid 2, onder a); Bijlage VI, deel 2                                                                 |
| Artikel 17                       | artikel 17, lid 2, onder b); 17, lid 3; 17, lid 4; Bijlage VI, deel 3                                           |
| Artikel 18                       | Artikel 15, lid 2, onder e); Artikel 15, lid 2, tweede alinea                                                   |
| Artikel 19                       | —                                                                                                               |
| Artikel 20                       | —                                                                                                               |
| Artikel 21                       | Artikel 25, lid 1, onder c); 25, lid 4; 25, lid 7                                                               |
| Artikel 22                       | —                                                                                                               |
| Artikel 23                       | Artikel 34, lid 1, onder d); 34, lid 1, onder e); 34, lid 1, onder f); 34, lid 1, onder g); 34, lid 1, onder h) |
| Artikel 24                       | Artikel 35                                                                                                      |
| Artikel 25                       | —                                                                                                               |

|            |            |
|------------|------------|
| Artikel 26 | Artikel 37 |
| Artikel 27 | —          |
| Artikel 28 | Artikel 50 |
| Artikel 29 | —          |

\_\_\_\_\_